VÄSTERNORRLANDS MUSEUM

Arkeologisk schaktövervakning inför anläggning av ny bro i Härnösand, 2024

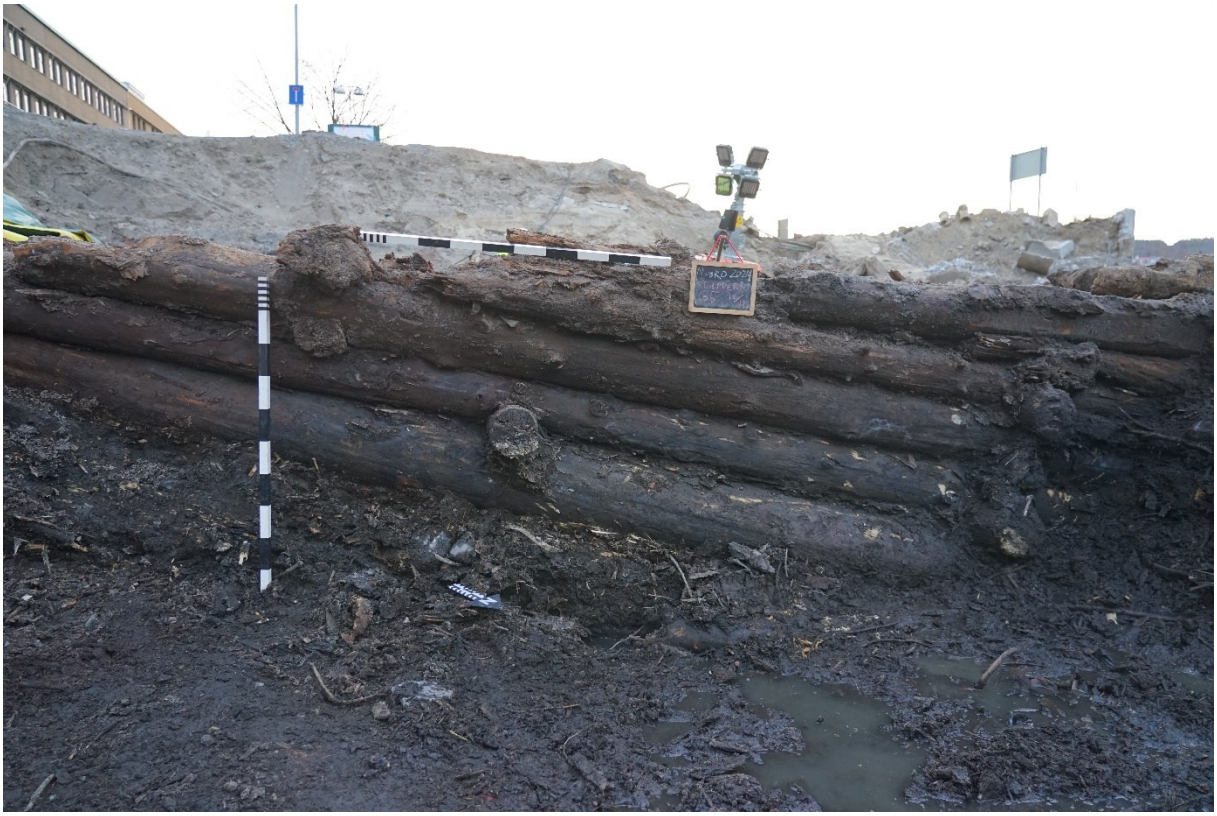

L1936:9683, Ön 2:52, Härnösand socken, Härnösand kommun, Ångermanland, Västernorrlands län

Rapport 2025:22

Fredrik Gustavsson

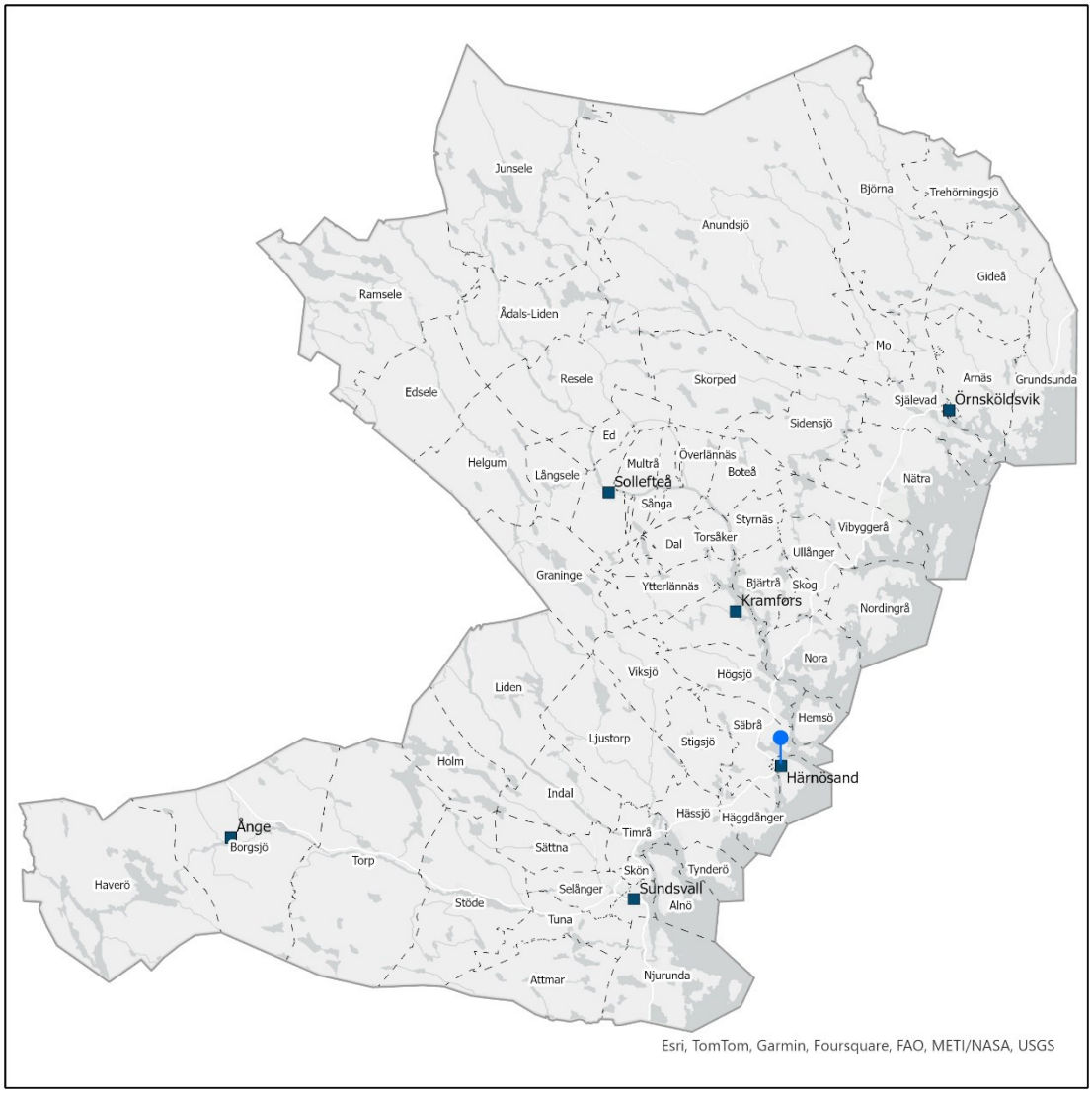

Arkeologisk schaktövervakning inför anläggning av ny bro i Härnösand, 2024

Rapport nr: 2025:22 Västernorrlands museum
Framsidesbild: Knuttimrad vägg av barlastkista

Västernorrlands museum
Murbergsvägen 31
871 50 Härnösand
www.vnmuseum.se
ISSN 2000-0111

© 2025 Västernorrlands museum, Härnösand.
Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY
Kartor: Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, I2018/00090, © Riksantikvarieämbetets kulturmiljöregister (KMR)
Maps throughout this report were created using ArcGIS® software by Esri. ArcGIS® and ArcMap™ are the intellectual property of Esri and are used herein under license. Copyright © Esri. All rights reserved. For more information about Esri® software, please visit www.esri.com.

Innehållsförteckning

Sammanfattning ... 1
Bakgrund ... 2
Syfte ... 2
Metod ... 4
Natur- och fornlämningsmiljö ... 5
Tidigare undersökningar ... 6
Resultat och diskussion ... 8
- Grupp 1 ... 12
- Grupper 2-5 ... 13
- Big Bags ... 18
- Dendrokronologi ... 21
- Anläggningar ... 25
  - Barlastkista ... 25
  - Rustbädd ... 45
- Fynden ... 53
  - Kritpipor ... 53
  - Glas ... 56
  - Kläder och skor ... 58
  - Keramik ... 60
  - Osteologiskt material ... 63
- Övriga fynd ... 64

Sammanfattande tolkning ... 68
- Komparativ analys ... 71

Tekniska och administrativa uppgifter ... 73
- Arkivhandlingar ... 73

Referenser ... 74
Bilaga 1. Profiler ... 78
Bilaga 2. Anläggningstabell ... 81
Bilaga 3. Fyndlista ... 86
Bilaga 4. Fotokatalog, kasserade fynd ... 154
Bilaga 5. Osteologi ... 157
Bilaga 6. Makrofossilanalys ... 164
Bilaga 7. Keramisk analys ... 178

Bilaga 8. Dendrokronologi 205
Bilaga 9. Fotolista 210
Bilaga 10. Dagbok 226

Sammanfattning

Med anledning av det planerade brobygget i Härnösand, vilket kommer ersätta befintlig huvudbro mellan fastlandet och Härnön, har Västernorrlands museum under 2024 bedrivit en arkeologisk schaktövervakning på den plats där det nya bronsfundamentet ska anläggas.

Schaktövervakning har bedrivits på båda sidor om det planerade brobygget, även om arkeologiska lämningar uteslutande hittats på östra sidan (Härnön).

Det totala utredningsområdet uppgick till 3 100 m², fördelat över tre ytor. Den största är 2 112 m² stor och är platsen där brons östra fundament kommer att placeras. Det är också på östra sidan om bron som Härnösands stadslager L1936:9683 ligger.

Själva schaktningen gick ner till ett djup om ungefär 2,5 m under gatunivå, dock var vidare arkeologisk undersökning nödvändig eftersom exploateringen skulle fortsätta till ett större djup än schaktningen i och med att pålar ska hamras ner till urberget, ungefär 15 meter under havsnivå.

Ett stort antal timmerstrukturer vilka mest sannolikt tolkas som rustbäddar och barlastkista påträffades direkt under det av PEAB önskade schaktdjupet. Vidare grävning och dokumentation av rustbäddarna genomfördes till det djup som var möjligt innan havsvattnet blev för påträngande, vilket varierade mellan 0,4-1,4 m, beroende på om det var jord eller stenmassa mellan grävningen och havet.

Utgrävningen var fyndrik och ungefär 5 stora hinkar fynd togs med tillbaka till museet från fält. Dessutom tog projektet in tre Big Bags med jord á 1700 liter styck, vilka har vattensållats i syfte att få ut mer fynd. En Big Bag togs från ett fyndrikt lager i toppen av en mer tätbyggd del av träkonstruktionerna (där det ej gick att gräva med maskin), medan två Big Bags togs från de mer fyndfattiga, tjocka packlagren i de mer glesa delarna av träkonstruktionerna (där det gick att gräva med maskin).

Fynden som påträffades i massorna var typiska för perioden 16–1800-tal, och bestod av rödgods, fajans, kritpipor, glas och ostronskal. Det förekom även bearbetat trä som lösfynd i massorna, exempelvis en kollapsad tunna där bindning och lock gick att tillvarata.

Träkonstruktionerna på platsen, och jordlagren som fyller dem, indikerar att det rör sig om två byggfaser – en från 1600-talet och en från första halvan av 1800-talet. Byggfasen från första halvan av 1800-talet innefattar två olika typer konstruktioner där den ena är en rustbädd och den andra är en barlastkista. Strukturen från 1600-talet är en rustbädd. Det är svårt att utifrån arkeologiska lämningar säga vad som byggts ovanpå rustbädden, men att döma av historiska källor och historiskt kartmaterial rör det sig om Härnösands äldsta kaj – Packarlaven (Näslund 1980: 133). Packarlaven nämns som tidigast 1697 men då i samband med en reparation så den är sannolikt betydligt äldre. Enligt Rolf Näslund är det möjligt att Packarlaven konstrueras i samband med att magistraten beslutar att en bom (eller ”fortullerij”) ska anläggas vid Stortorget år 1646, vid vilken alla fartyg ska tillägga (ibid). De dendrokronologiska dateringarna från den tidigare rustbädden ligger mellan 1581-1660 om man bara räknar de säkra dateringarna och 1581-1677 om man inkluderar de med större felmarginal (värt att nämna att stocken med dateringen 1677 har provtagits två gånger och det andra provet gav året 1647).

Även barlastkistan huserade högst sannolikt en utlastningskaj efter att den fyllts med barlast hela vägen upp (Näslund 1980: 134).

Bakgrund

Med anledning av Härnösands kommuns planer på att bygga ny bro i centrala Härnösand har Västernorrlands museum genomfört en arkeologisk schaktövervakning inom fastigheterna Ön 2:52 och Fastlandet 2:66., vilka ligger inom L1936:9683 som är Härnösands stadslager.

Syfte

Syftet med den arkeologiska schaktövervakningen var att fastställa huruvida eventuella fornlämningar i stil med stadslager eller strukturer riskerade att skadas i och med anläggningen av den nya bron. Syftet var också att undersöka och dokumentera de delar av fornlämningen som berörs av arbetsföretaget samt tillvarata fornfynd.

Utredningens målgrupper var Länsstyrelsen och Härnösands kommun, samt en historiskt intresserad allmänhet.

Figur 1. Översikt med UO markerat som röd pin.

Metod

Schaktövervakningen genomfördes på tre ytor och med olika ambitionsnivå utifrån de förutsättningar som fanns på de olika ytorna. De västra och norra utredningsområdena besöktes löpande medan schaktningsarbetet pågick, och kunde när de nått önskat djup tydligt avskrivas då det endast fanns moderna packmassor eller naturlig undergrund på ytorna.

Den sydliga ytan är inom stadslagret L1936:9683. Denna yta skulle schaktas ner till ett stort djup då fundamentet till den nya bron placeras här.

Västernorrlands museum tilläts ha arkeolog på plats vid schaktningen för nya fundament på respektive sidor bron, och fick också fri tillgång till byggplatsens grävmaskiner och andra resurser nödvändiga för att undersöka de arkeologiska lager och strukturer som där fanns i sin helhet.

Figur 2. Karta över utredningsområdena. UO är blåa, och schakt är svarta. Notera att i och med släntning är schakten inom södra UO egentligen större än inmätt, då det är basen som är inmätt.

Vid den arkeologiska utgrävningen av intressanta kontexter tillämpades *single context* inom en grävenhet (eller *Grupp*) åt gången. I Grupp 1 var det för trångt mellan stockarna för att kunna använda grävmaskin och därför grävdes det med handredskap bort jordlager för jordlager i syfte att få stockarna att stå fria för att dokumenteras med hjälp av kontextblanketter, foton, RTK-GPS och ritningar. Alla jordlager och trästockar som var del av en struktur fick sitt eget kontextnummer och sin egen kontextblankett, och olika kontexter som hörde samman med varandra associerades både genom matris och skisser på baksidan kontextblanketten.

För att hjälpa till med tolkningar och dateringar användes dendrokronologi (träskivor från stockarna) och makrofossilanalys (jordpåsar från jordlagren).

Inom Grupp 2-5 fanns det tillräckligt mycket utrymme mellan stockarna för att använda grävmaskin, och det varierades mellan en tre ton och en 30 ton maskin utifrån hur mycket plats det behövdes för skopan samt hur lång arm det behövdes för att nå hela ytan. I övrigt var metodologin densamma också i G 2-5, med grävning och dokumentation kontext för kontext. När nya lager schaktades fram pausades grävningen och lagret rensades varefter ett planfoto togs.

Då så stor andel av de historiska massorna grävdes med maskin av tidsskäl togs 3 Big Bags á 1700 liter st vilka vattensållades på museet.

Natur- och fornlämningsmiljö

Schaktövervakningen skedde i centrala Härnösand, i en stadsmiljö starkt präglad av havet. Havet begränsade utgrävningsområdet både sett till djup och ytmässig utbredning.

Inga spår av orörd naturmark syntes inom eller utanför schaktet, men det är rimligt att anta att marken sluttade åt väster, vad gäller ytan som på figur 2 kallas ”Södra UO”.

Härnösand under den tid som är aktuell för det arkeologiska material som denna rapport berör var starkt präglad av bränder och nybyggnation. De äldsta dateringarna som kommer från den dendrokronologiska analysen utförd på timret placerar dem i sent 1500-tal fram till sent 1600-tal. Under denna period pågick en ekonomisk stagnation (Näslund 1980: 55). Det finns stadsplanering från år 1640, men denna berör främst tomter längre från vattnet och ej fiskebodar eller kajer (Näslund 1980: 53).

En mer sentida stadsplan ritades 1699, vilken tillät för fler avvikelser från det parallella gatunätet än planen från 1640, men ekonomiska begränsningar i 1700-talets återbebyggelsefas ledde till att man mer eller mindre exakt byggde upp Härnösand på samma sätt som det sett ut innan det brann ner (Näslund 1980: 61).

Tre större bränder inträffade i Härnösand under första halvan av 1700-talet (Näslund 1980: 60). Den första inträffade i en olycka år 1710 när några resande bönder välte ut ljus i en sjöbod de hyrde vilket ledde till att nästan hela Härnösand brann ner. Därefter skedde en anlagd brand i en gymnasieskola år 1714 då ungefär 25 gårdar eldhärjades. Den kändaste och värsta branden i Härnösand under denna tid var år 1721 då ryska trupper på härjningståg utefter norrlandskusten brände ner hela staden (Näslund 1980: 53).

Under 1800-talet ökade Härnösands befolkning kraftigt och inte minst dess fattiga befolkning vilket ledde till framväxten av slumområden på fastlandet (Näslund 1980: 41).

Timmerindustrin växte också fram starkare under 1800-talet vilket skapade ett behov av att hantera större skepp med barlast. Detta ledde till byggnation av kajer och bryggor inte minst på Kronholmen (Näslund 1980: 134). Dessa fartyg var i behov av att göra sig av med sin sandiga barlast i och med att de fylldes upp med Härnösands timmer, och då dumpades barlasten ner i knuttimrade träkistor vilka sakta men säkert fylldes upp. När dessa träkistor fyllts hela vägen upp så fungerade de som en ny lastplats. För att se till att träkistorna inte läckte ut barlastsand så tätade man timmerkonstruktionerna på samma sätt som man tätade väggar på hus, genom att skapa rännor på övre och undre sida av stocken och sedan fylla rännan med husmossa (ibid).

Tidigare undersökningar

I senare tid har arkeologiska undersökningar inom Härnösand huvudsakligen resulterat i protokoll som resultat av låg fyndhalt, även om vissa rapporter förekommer. Inga tidigare projekt har undersökt rustbäddar.

1979 utfördes en större stadsarkeologisk utgrävning i och med att kvarteret Tullen revs och ny byggnation tillkom. Arkeologer på Västernorrlands museum kunde då dokumentera rester från den ursprungliga stadsplanen från 1500-talets slut och fram till och med den stadsplan som tillkom 1870 (Gullmärt-Häger 1979).

Också 1979 förekom en undersökning längs med Nygatan i Härnösand där arkeologer från Västernorrlands museum undersökte fem gravar, vilka närmast kunnat dateras till 1717 i och med ett mynt från detta år i en av gravarna. Därmed faller undersökningen nära materialet från Nybron i både datering och plats (Vretemark 1979).

1981 utfördes omfattande utgrävningar delvis inom stadslagret L1936:9683 i och med att Armerade Betong Vägförbättringar AB behövde riva byggnader längs gatorna Pumpgatan, Backgränd, Storgatan och Köpmangatan. Drygt 2700 föremål och fragment omhändertogs, även om de fyndrika lagren de kom från ofta verkade kraftigt omrörda. Det dokumenterades också gott om husfundament från Härnösands tidigare perioder (Ringström 1981). Sommaren 1990 genomförde Västernorrlands museum en arkeologisk undersökning på fastigheten Vågmannen 13 & 14. Vid denna undersökning dokumenterades 1800-talsbebyggelse (Björkman 1990).

Anläggning av fjärrvärmerör längs med gatorna Skeppsbron och Bergsgatan under 2018 innebar omfattande schaktövervakning strax inpå, direkt nord-nordöst om rådande projekts UO (George & Lindeberg 2018). Vid schaktövervakningen påträffades en husgrund i sten med ankarjärn vilket sannolikt tillhörde en byggnad som revs på 1960-talet (George & Lindeberg 2018: 8). Det förekom fyndbärande lager med keramik och kritpipor från 1700-tal (George & Lindeberg 2018: 10-11).

Härnösands domkyrka ligger knappt 300 meter sydöst om UO, och där utförde museet 2007 en särskild arkeologisk utredning då man påträffade packmassor vilka sannolikt kom från den gamla kyrka och som hade mänskliga kvarlevor i sig. Där utfördes också 2012 en schaktövervakning till följd av anläggandet av en gångväg (George 2012). Vid schaktövervakningen påträffades en kalkugn, vilken inte behövde undersökas då den låg djupt nog att inte skadas av exploateringen.

2018 genomförde Västernorrlands museum en schaktövervakning nära Nybro UO, i samband med att HEMAB grävde för att ersätta fjärrvärmerör. Dock påträffades ingen arkeologi på denna schaktövervakning (George 2018). Också 2019 genomförde Västernorrlands museum en schaktövervakning i samband med att HEMAB behövde byta fjärrvärmeledningar, den här gången längs Trädgårdsgatan och Brunnshusgatan. En husgrund som kan sättas i relation till Domkyrkans mark dokumenterades och några fragmentariska fynd av typisk tidigmodern stadsmiljö tillvaratogs (Nilsson 2019).

2019 genomförde Västernorrlands museum en mindre arkeologisk undersökning i form av grävning av provrutor i korsningen Norra kyrkogatan-Pumpbacksgatan. Totalt togs tre meterrutor upp varav två hade sten från ett gammalt husfundament (Nilsson 2019).

2020 utförde Västernorrlands museum en arkeologisk förundersökning inom kvarteret Matrosen i Härnösand, varpå en husgrund från första halvan av 1600-talet påträffades (George 2020).

Resultat och diskussion

Arbetet genomfördes som en schaktövervakning där arkeologer övervakade brobyggets schaktning ner till det djup som projektet behövde gå, alternativt ner till naturlig undergrund. De västra och norra utredningsområdena besöktes löpande under schaktningen, och kunde när de nått önskat djup tydligt avskrivas då det endast fanns moderna packmassor eller naturlig undergrund på ytorna (se figur 3).

Figur 3. Norra ytan, där den tillfälliga brons östliga brofäste anlades. Ytan består uteslutande av moderna packmassor. Foto från öst.

Södra UO schaktades ner till önskad djup, vilket var samma djup som brofästet från 1930-talet.

Figur 4. Schaktning vid den södra ytan. Foto från norr.

När schaktningen nått önskat djup bestod marken i botten av schaktet fortfarande av modern gul packsand men det stack upp ett par liggande stockar vilka såg ut att tillhöra en äldre underliggande struktur. Även om schaktningen inte skulle tas djupare fanns fortfarande planen att slå ner balkar till urberget vilket skulle destruera det som fanns under schaktdjupet.

För att undersöka de lager och eventuella strukturer som fanns under den gula packsanden användes både handredskap och grävmaskin.

Figur 5. Fredrik övervakar medan maskinen för bort de moderna packmassorna som ligger ovanpå fornlämningen. Foto från öst.

Figur 6. Fredrik skyfflar bort modern packmassa där grävmaskinskopan inte fick plats. Foto från norr.

Medan de moderna packmassorna grävdes och rensades bort framkom många arkeologiska fynd av tydlig tidigmodern karaktär, vilka samlades ihop i fyndpåsar som associerades med lager så som de var synliga i plan (se figur 6). Fynden bestod huvudsakligen av keramik och kritpipor.

Undersökningen av fornlämningen som framkom inom södra UO fördelades i fem ”grupper” vilka alla var inom samma schakt. Schaktet i fråga var det enda schakt inom projektet som hade anläggningar och fynd av antikvariskt intresse.

Figur 7. De fem grupperna som undersökningen utgick ifrån genom hela fältdelen.

Ett antagande gjordes när stockarna och lagren rensats fram i plan kring vilka strukturer som hörde samman och hur de eventuellt kunde avgränsas och dokumenteras.

Grupp 1

Då lagren utgjordes av packmassor som förts dit från annan plats beslutades snabbt att det skulle grävas med maskin. Delen av ytan som fått beteckningen ”Grupp 1” gick endast att maskingräva i mycket liten utsträckning då stockarna låg så pass tätt in på varandra. Arkeologer fick handgräva mellan stockarna med fyllhammare, skyffel och skärslev.

Figur 8. Arbetsbild. Ida gräver med handredskap i sydlig ände av grupp 1. Foto från väst.

Jorden i grupp 1 var mycket fyndrik och för att hålla ett tempo förenligt med projektets deadline skyfflades det mesta av jorden som där grävdes ner i en 1700 liter stor Big Bag i syfte att sålla på museet, efter att fältdelen av projektet var avklarad.

Dokumentation av profiler med foto och profilritning samt dokumentation av stockar med kontextblanketter och GPS fördes löpande genom handgrävningen. Stockarna fick var sin kontextblankett och blanketterna associerades med varandra både genom matriser och

ritningar på baksidan av kontextblanketten menade att illustrera vilka stockar som hörde samman.

Grupper 2-5

Grupperna 2-3 var uppbyggda på ett annat sätt då de fyllde en annan funktion än grupp 1 (se avsnitt ”Anläggningar”). Inom grupp 2-5 låg stockarna tillräckligt långt ifrån varandra för att det skulle gå att gräva med grävmaskin.

När möjligt grävdes det med 30 tons grävmaskin då denna kunde arbeta mer effektivt – inte minst för att den hade tillräckligt lång arm för att kunna dumpa jorden utanför UO direkt. När det inte var möjligt att använda stor maskin, eftersom stockarna var något för tätt inpå varandra, användes en tre ton grävmaskin.

Figur 9. Arbetsbild. Grupp 4 undersöks med tre ton grävmaskin under Fredriks övervakning. En del av jorden tömdes ner i 1700 liter Big Bags för att vattensållas för fynd på museet efter att fältarbetet var avklarat. Foto från öst.

Figur 10. Arbetsbild. Foto från syd.

Figur 11. Arbetsbild. Fredrik sopar jorden av en stock som dykt upp vid schaktning. Minusgraderna innebar många svårigheter och däribland att jorden frös fast på stockarna så snart de grävdes fram, varför de behövdes sopas rena med en gång. Foto från syd.

Jordmassorna avlägsnades med grävmaskinen och stockarna fick vara kvar *in situ* för att dokumenteras efter att de blivit frilagda. När vad som såg ut som ett nytt lager kom fram i plan stoppades maskinen och arkeologen rensade fram och dokumenterade lagret.

Figur 12. Ett lager dokumenteras i plan som en del av schaktningen, inom grupp 3. Se längst till höger i bild för ungefärligt planerat djup. Foto från sydöst.

Schaktningen genomfördes till det djup där havsvattnet blev för påträngande för att fortsätta, vilket ofta var på ungefär 1,4 m djup.

Figur 13. Översiktsbild av grupp 5. Grävd med maskin ner till ett djup om ungefär 1,4 m, varpå sidorna rensades med skyffel och dokumenterades med foto, ritning och kontextblanketter. Foto från syd.

Figur 14. Byggnadsdetaljer dokumenterades löpande i och med att de grävdes fram, och summerades ofta när schaktet var i botten. Grupp 2. Foto från syd.

Grupp 2 till 5 schaktades alla ner till havsnivån och när gruppen var i botten dokumenterades samtliga sidor med foto, och den södra sidan också med ritning.

Figur 15. Södra profilen av grupp 3. Foto från norr.

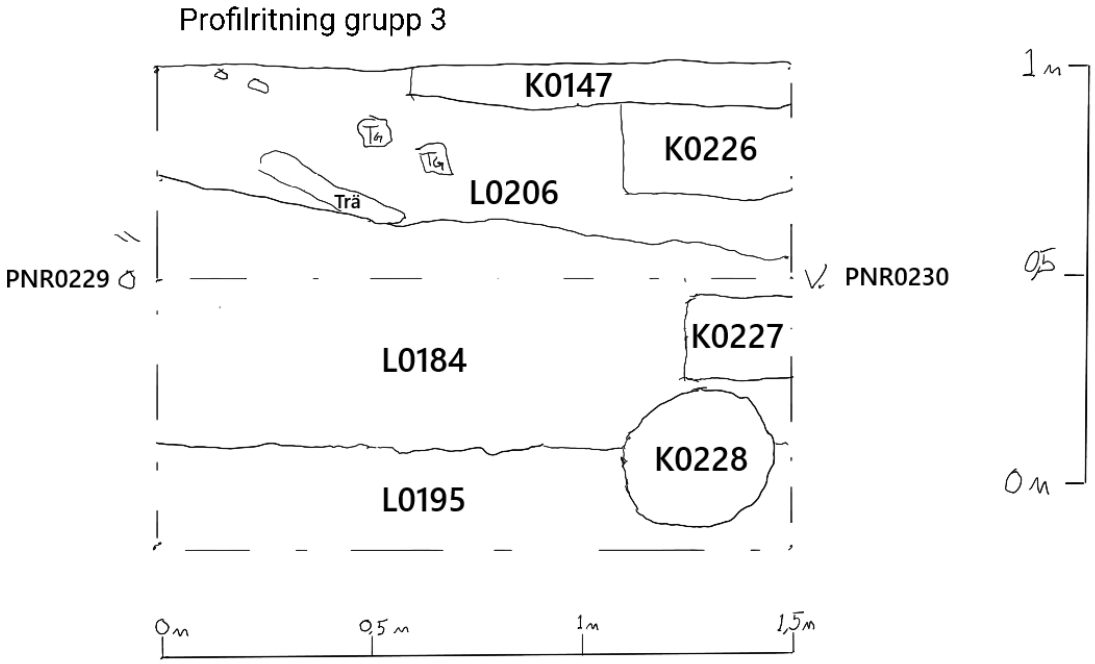

Figur 16. Södra profilen av grupp 3. Ritning. L=lager, K=konstruktion (trä).

Big Bags

Fynd samlades in i den mån de påträffades i fält men den mest ambitiösa fyndsamlingsstrategin som applicerades på projektet var upptagning av totalt 5 100 liter jord i tre Big Bags á 1 700 liter. Dessa påsar fylldes med jord från L0061 (Big Bag 1), L0184 (Big Bag 2) och L0195 (Big Bag 3).

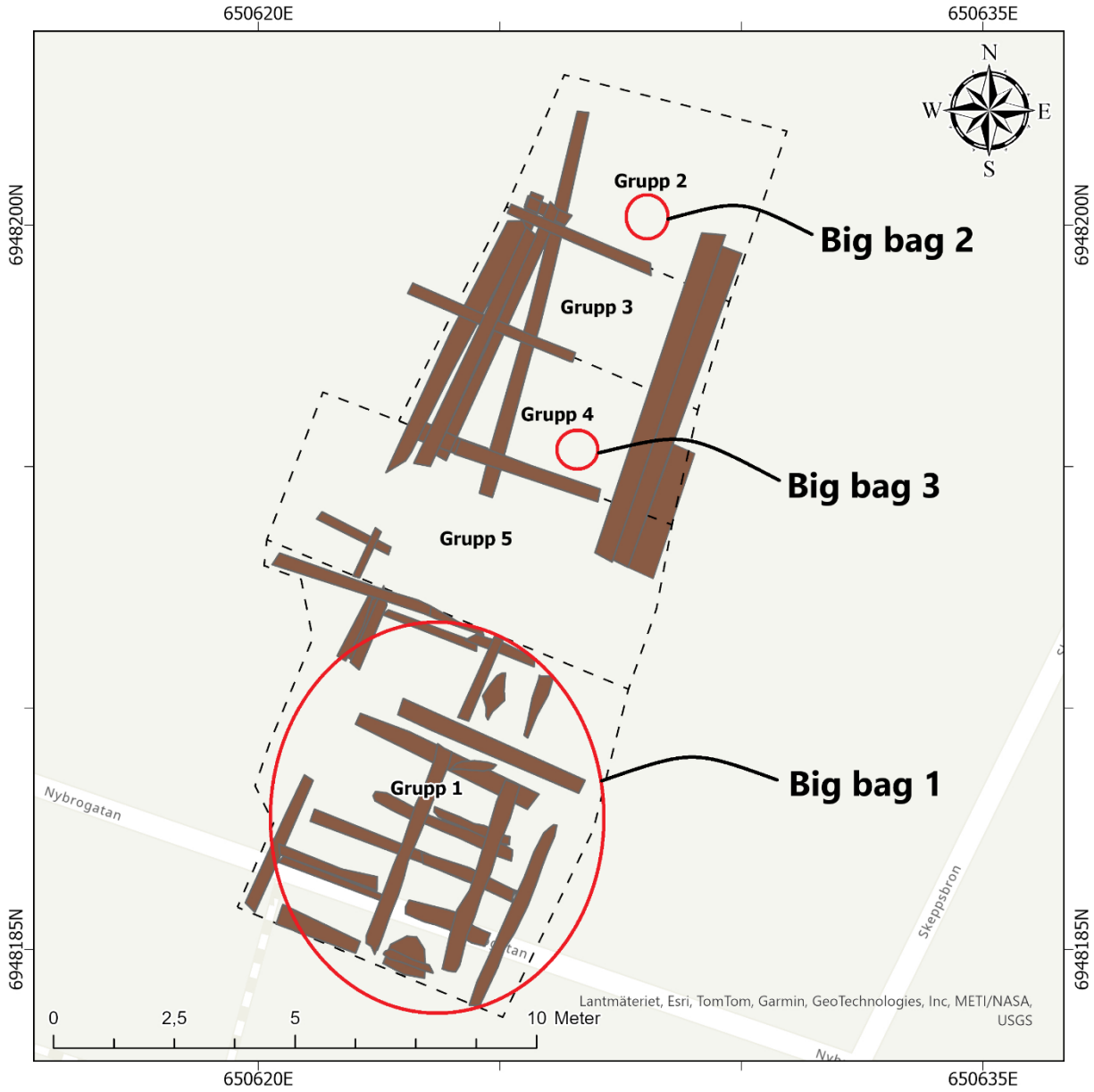

Figur 17. Översiktskarta med Big Bagsens uppsamlingsområde utmarkerat. Big Bag 1 var den enda som fylldes upp för hand och också från ett större område än de övriga två.

Varje Big Bag mättes in i plan och markerades också ut på ritning när möjligt.

Upptagning av Big Bags för vattensållning utanför fältprojektet är en beprövad metod som är standard på stadsgrävningar vid exempelvis Köpenhamns stadsmuseum.

Detta innebar att projektet kunde möta deadline med enbart två arkeologer på plats åt gången och samtidigt rädda en större mängd daterbara fynd med säker kontext.

Figur 16. Vattensållning på museet. Foto från öst.

Figur 19 (ovan t.v) och figur 20 (ovan t.h). Två av en stor mängd fynd som kom fram vid vattensållningen av de 5 100 liter jord som togs med tillbaka till museet från fält. Foto Fredrik Gustavsson.

Var de tre Big Bagsen togs var strategiskt planerat. Big Bag 1 togs från det största lagret där handgrävning förekom, L0061 inom grupp 1, för att kunna hålla gott tempo vid handgrävning utan att gå miste om fynd. Big Bags 2 och 3 togs från de två tjockaste lagren som utgjorde botten av grupp 2-5 för att ge så gott dateringsunderlag som möjligt för rustbädden.

Dendrokronologi

Avgörande för Nybro schaktövervakning var goda dendrokronologiska dateringar, detta då undersökningen omfattade timmerstrukturer vilka var välbevarade och från en period varifrån det finns ett gott dendrokronologiskt referensmaterial.

De dendrokronologiska dateringarna ansågs också vara av hög prioritering då fynden i jordmassorna dumpats som del av packmassa och inte nödvändigtvis faller lika nära strukturerna åldersmässigt som hade varit fallet om det rörde sig om kulturlager vilka ackumulerats i samband med strukturerna.

Figur 21. Översiktskarta. Timmerstrukturen i brunt med de dendrokronologiska dateringarna markerade som stjärnor. Årtal skrivna utan parenteser är säkra medan de inom parentes är mindre säkra då årsringarna är otydligare som följd av mer frodvuxet virke.

Då dendrokronologisk provtagning i fält fördelaktigt görs med motorsåg vilket kräver certifikat lånade PEAB ut en medarbetare som sågade till skivor som var ungefär fem centimeter tjocka på platser som arkeologen markerade ut genom att lägga röda flärpar med information på platsen där sågningen skulle ske (se figur 22).

Figur 22. Dendroprov Pnr0574, från stock K0132 i grupp 2. Datering på stocken är 1838. Foto från norr.

När det kom till placering av de dendrokronologiska provtagningarna prioriterades i första hand stockar med säker proveniens – alltså sådana som arkeologen visste ej har blivit störda av modern aktivitet (inklusive själva undersökningen), och stockar som representerades på ritningar var också uppskattat.

Efter säker proveniens prioriterades en spridning mellan olika strukturer i förhoppningen att dokumentera olika byggfaser, vilket också fungerade så väl som arkeologen hade kunnat hoppas.

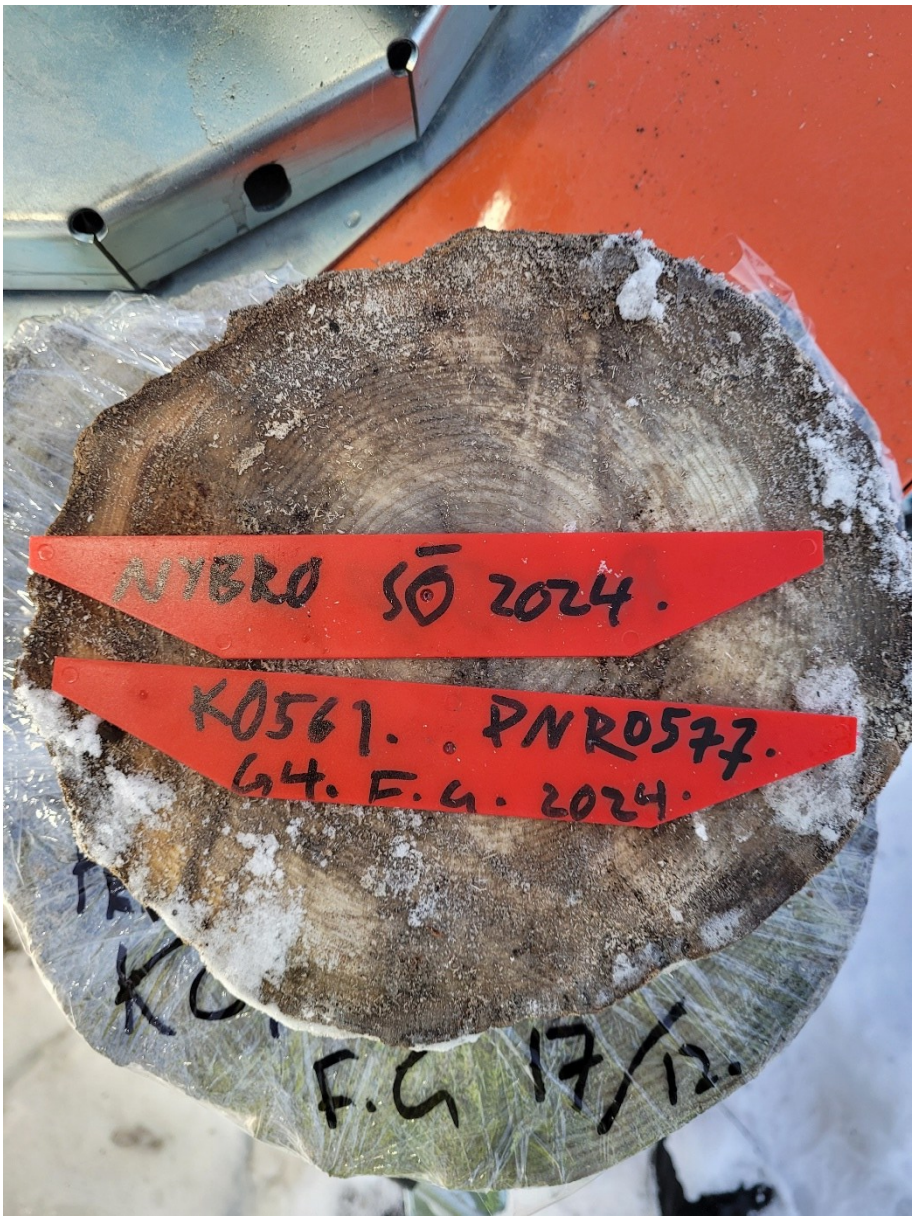

Figur 23. Exempel på den information som medföljde alla 15 dendroskivor. Skivan på bilden kom från stocken K0561 inom grupp 4 och provet i sig hade nummer Pnr0577. Övrig information är datum, provtagare och projekt. Foto Fredrik Gustavsson.

Figur 23 (ovan) visar informationen som följde med alla dendrokronologiska skivor. Så snart som möjligt omslöts skivorna med informationen på plats i genomskinlig plastfolie och samma information skrevs också med permanent markör på den genomskinliga plastfolien.

Provnummer	Provets GPS-inmätnings-nummer (PNR)	Träets kontextnummer (K)	Datering
1	PNR0573	K0198	(1647)
2	PNR0574	K0132	(1838)
3	PNR0575	K0305	(1838)
4	PNR0576	K0147	(1836)
5	PNR0577	K0561	(1832)
6	PNR0578	K0198	(1677)
7	PNR0579	K0156	(1837)
8	PNR0580	K0565	**1581**
9	PNR0581	K0569	**1660**
10	PNR0594	K0589	**1835**
11	PNR0595	K0483	Ej datering
12	PNR0596	K0478	(1837)
13	PNR0597	K0380	(1840)
14	PNR0603	K0598	(1829)
15	PNR0638	K0328	(1834)

Figur 24. Tabell som visar de 15 dendroprover som togs under projektet. Enbart de dateringar skrivna med fet stil är säkra, medan övriga är osäkra som en följd av dåliga årsringar då träet är frodvuxet.

Dendrokronologi bygger på att datera trä genom att se på dess årsringar och placera träet i fråga på korrekt ställe inom en kronologi som visar hur årsringar för ett visst område ser ut över en längre period. Hur årsringar ser ut varierar främst på hur bra och dåliga år träet i fråga har haft.

Ett problem med denna metod som gjorde sig känt under projektet är att trä kan vara för frodvuxet, alltså vuxet under för goda förhållanden, för att det tydligt ska gå att urskilja årsringar på bra och dåliga växtår. På figur 24 (ovan) syns det att de äldre timmerstockarna med viss marginal har mer precisa dateringar än de som är yngre, trots att de yngre rimligtvis är bättre bevarade och från en period det borde vara enklare att finna komparativt material ifrån, och detta är eftersom de yngre stockarna är mer frodigt vuxna.

Anläggningar

Två anläggningstyper vilka båda kan klassas som maritim infrastruktur dominerar schaktet. Inom grupp 1 rör det sig om en träkista för barlast och inom grupper 2-5 rör det sig om en mer regelrätt rustbädd.

Barlastkista

En arkeologisk anläggning som stack ut mot övrig fornlämningsmiljö inom schaktövervakningen var den träkista som utgjorde ”Grupp 1”.

Träkistan kom ej att grävas ut till fullo varken sett till bredden eller djupet då dess yttre gräns till syd, öst och väst faller utom UO, och dess totala djup ligger under den nivå som gått att gräva ner till som följd av havsnivån.

Figur 25. Träkistan framrensad, och delvis grävd, i plan. Foto från syd.

Figur 26. Träkistan i grupp 1, framrensad i plan. Foto från norr.

En yttre gräns för träkistan gick att gräva fram och dokumentera vid utgrävningen av grupp 5, vilket var den sista ytan att schakta ner.

Figur 27. Nordlig ände av knuttimrad vägg tillhörande träkistan. Foto från norr.

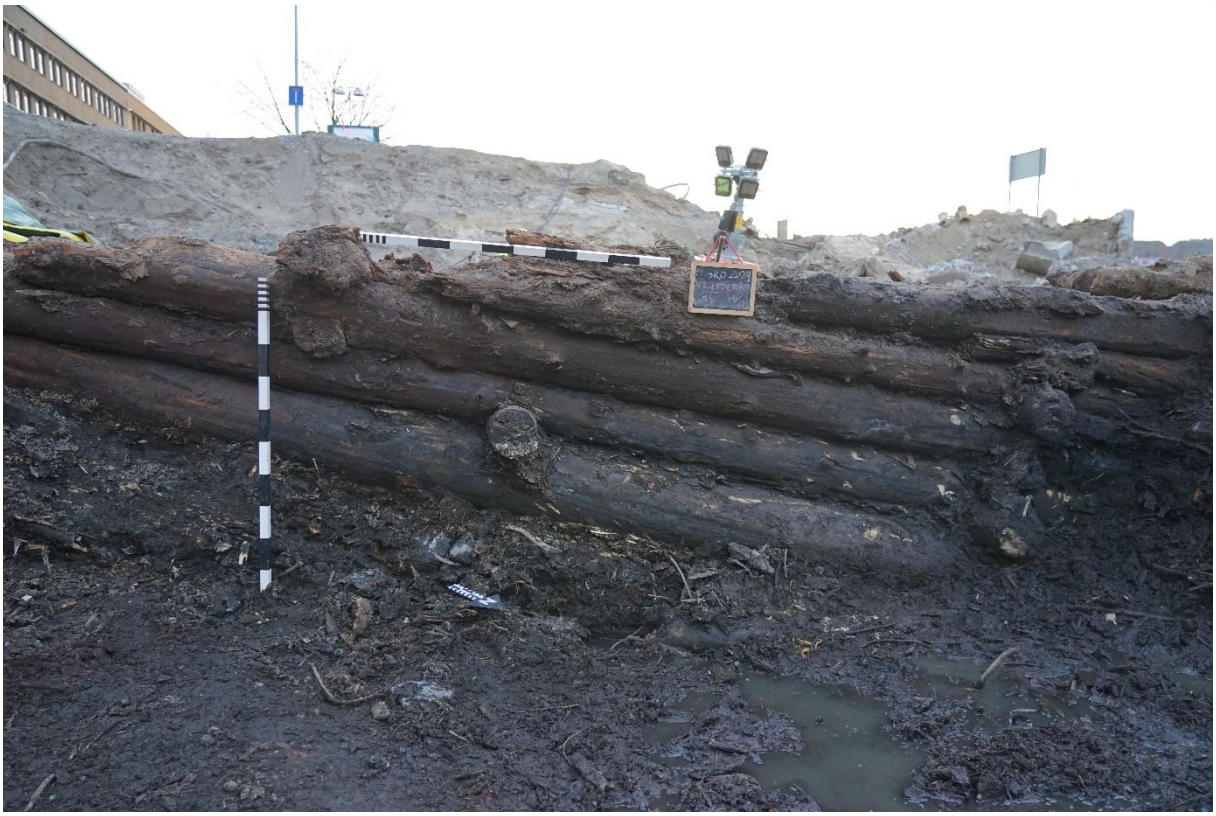

Figur 28. Knuttimrad vägg som utgör yttre gräns för träkistan. Foto från norr.

Figur 29. Fortsättning av den knuttimrade väggen vilken går in i nord-sydlig vägg i västlig ände av UO. Foto från norr.

Figur 30. Stockar från den knuttimrade väggen som fortsätter på andra sidan av den nord-sydliga väggen och försvinner utanför UO. Foto från norr.

Figur 31. Den knuttimrade väggen. En översikt efter att grupp 5 grävts ut. Foto från öst.

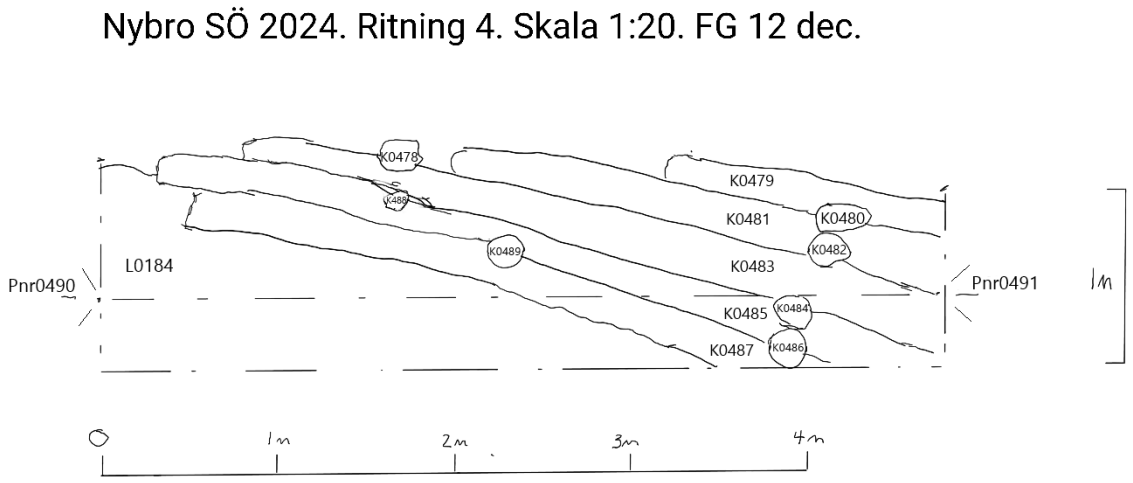

Figur 32. Ritning av den knuttimrade väggen som utgör nordlig gräns för träkistan vilken tar upp hela grupp 1. ”K”=konstruktion (trä) och ”L”=lager (packlager). L0184 är ett packlager från 1600-talet.

Träkistan är en barlastkista vilken konstruerades under första halvan av 1800-talet. Dateringar som har kommit från dendrokronologi på timret tillhörande träkistan visar på 1829-1840 (se figur 33).

Under väggen på ritning och bild ovan ligger lager L0184, vilket är ett 1600-talslager som det har tagits en Big Bag ifrån. Barlastkistan går med andra ord inte djupare än vad som synes på ritningen ovan, så även om stockarna längre ner sannolikt låg i vattnet i och med den något högre vattennivån på 1800-talet bör det inte ha varit svårare att bygga än att helt enkelt lägga stock på stock så att de som låg under vattnet vägdes ner till botten av de som placerades ovanpå och över vattenytan.

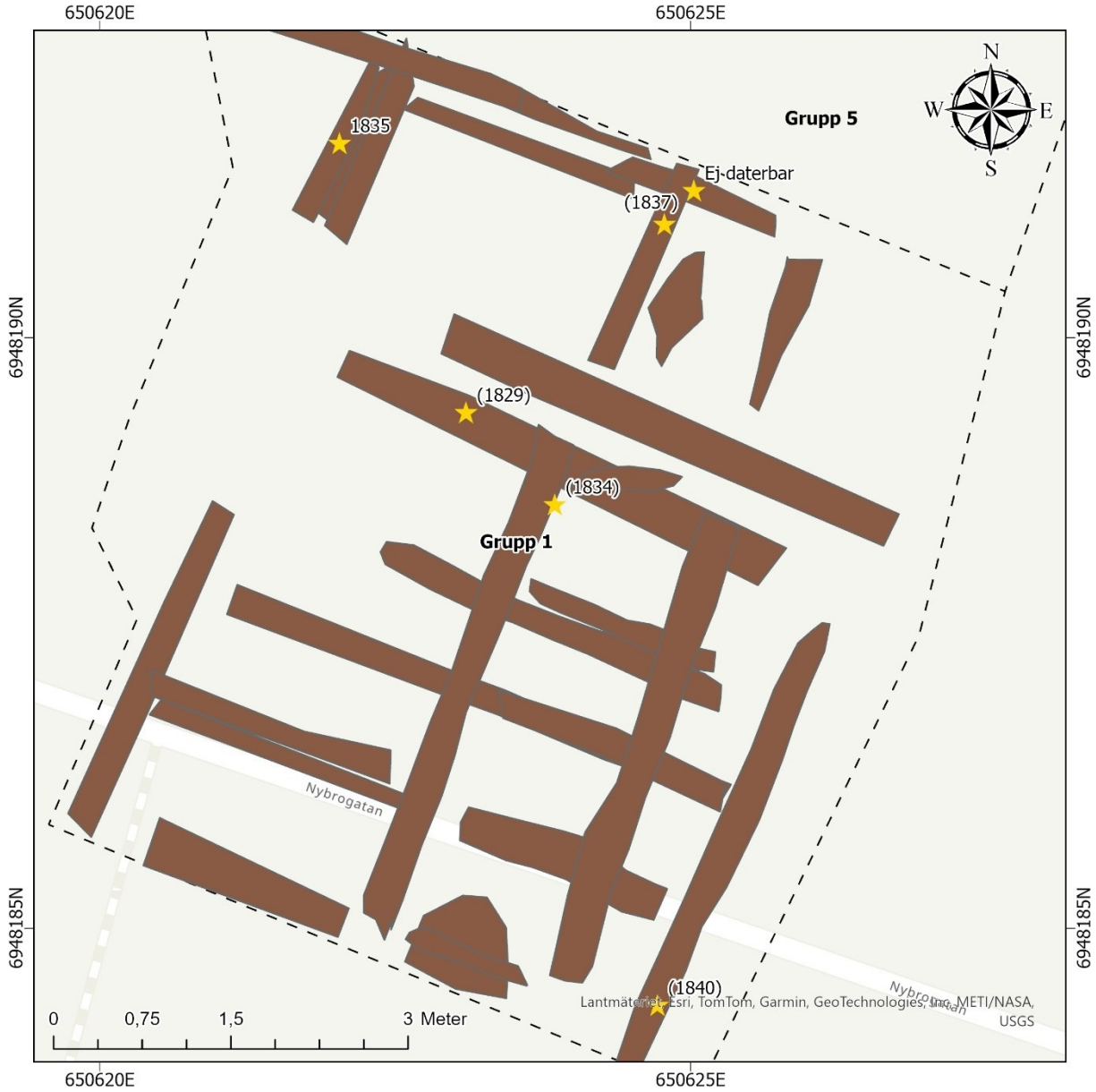

Figur 33. Dateringar på timret utifrån dendrokronologi.

Under 1800-talet ökade exporten av timmer i Härnösand kraftigt och det behövdes således logistik för att hantera skepps barlast, vilken bestod i sand och sten. Det finns dokumenterat att en barlastkaj byggdes på Kronholmen, på fastlandet, under 1836 och att den planerades redan 1807 (Näslund 1980: 134).

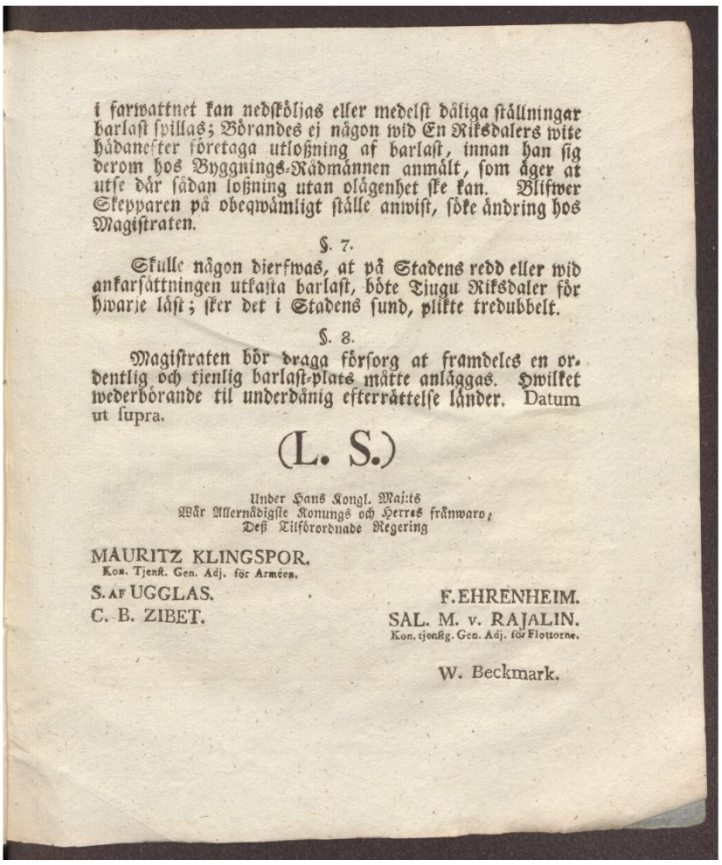

i farwattnet kan nedsköljas eller medelst dåliga ställningar barlast spillas; Börandes ej någon wid En Riksdalers wite hådanefter företaga utloßning af barlast, innan han sig derom hos Byggnings-Rådmännen anmält, som åger at utse där sådan loßning utan olägenhet ske kan. Blifwer Skepparen på obeqwämligt ställe anwist, söke ändring hos Magistraten.

§. 7.

Skulle någon dierfwas, at på Stadens redd eller wid ankarsättningen utkasta barlast, böte Tiugu Riksdaler för hwarje läst; sker det i Stadens sund, plikte tredubbelt.

§. 8.

Magistraten bör draga försorg at framdeles en ordentlig och tienlig barlast-plats måtte anläggas. Hwilket wederbörande til underdänig efterrättelse länder. Datum ut supra.

(L. S.)

Under Hans Kongl. Maj:ts
Wår Allernådigste Konungs och Herres frånwaro,
Deß Tilförordnade Regering

MAURITZ KLINGSPOR.
Kon. Tjenst. Gen. Adj. för Arméen.

S. AF UGGLAS.
C. B. ZIBET.

F. EHRENHEIM.
SAL. M. v. RAJALIN.
Kon. tjenstg. Gen. Adj. för Flottorne.

W. Beckmark.

Figur 34. Utdrag ur byggnadsordningen för Härnösand från 1807. Se paragraf 8. Kongl. Maj:ts Nådiga Byggnads-Ordning för Staden Hernösand (1808) Från Umeå Universitetsarkiv.

Kongl. Maj:ts Nådiga Byggnads-Ordning för Staden Hernösand (1808) påtalar behovet av en ”ordentlig och tjenlig barlast-plats” men nämner inte var den ska anläggas (se figur 34). Då dendrokronologin från barlastkistan placerar dess byggnation ungefär samtidigt som barlastkajerna på Mellanholmen är det rimligt att den byggdes inom samma eller liknande infrastrukturella satsning.

Figur 35. Jordlagren inom grupp 1 är i högre grad steril sand än inom andra grupper, och dessutom är lagren smalare vilket också talar för att det rör sig om många fartygs barlastsand. Foto från syd.

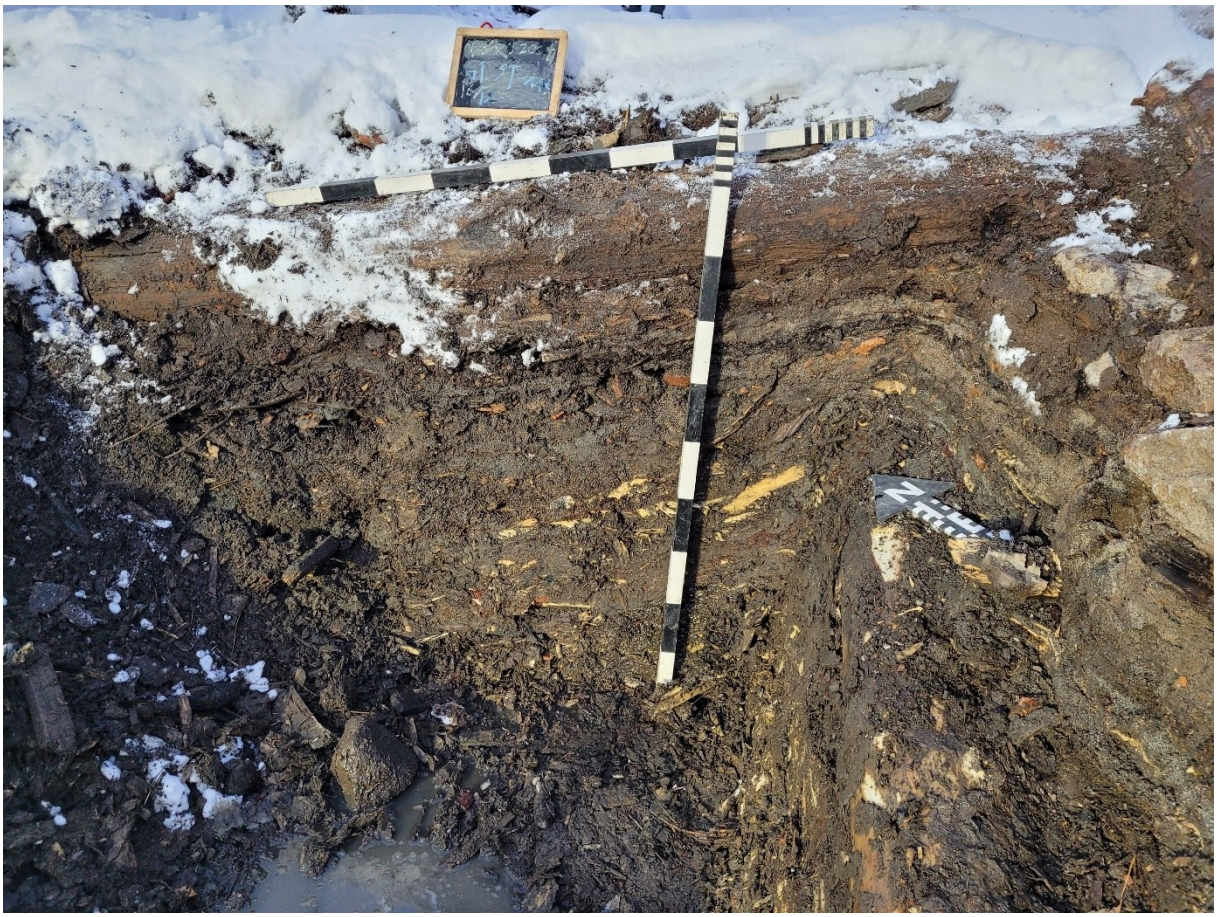

Figur 36. Smala sandiga lager inom grupp 1, förenligt med tolkningen att det är en barlastkaj där fartyg deponerat barlast i samband med att de tagit emot timmer. Foto från sydväst.

Figur 37. Lösa stenar var vanligt förekommande i grupp 1, vilket också är typisk barlast. Foto från syd.

Då det ej fanns möjlighet att gräva djupare än havsnivån fanns det heller inte ett behov av att destruktivt undersöka den knuttimrade väggen (se bl.a figur 24), varför de byggnadstekniska tolkningar som gick att göra i fält för väggen i fråga främst är ytliga observationer. Det finns skrivna källor som säger att träkistor för barlast vid denna period knuttimrades på samma sätt som husväggar, alltså att stockarna gröptes ur både i toppen och botten för att där fyllas med husmossa så att väggen håller tätt (Näslund 1980: 134). Barlastsand fick inte sippra ut ur träkistan av uppenbara skäl då detta kan muddra igen hamnen och göra den för grund för att skepp ska kunna anlägga.

En stock som ser ut att vara urgröpt ovanpå är K0380 i östlig ände av grupp 1 (se figurer 37 och 38). Det fanns inte möjlighet eller behov att gräva ut området runt K0380 på samma sätt som den knuttimrade väggen blev framgrävd när grupp 5 grävdes, men en möjlighet är att rännan i K0380 antyder att denna stock är högst upp på en likadan knuttimrad och förtätad vägg.

Det är möjligt att rännan i K0380 är en slump, kan hända till följd av återbruk av stocken.

Figur 38. K0380 är en stock som ser ut att vara urgröpt. Närmast kameran är den skadad då detta är första stocken att upptäckas vid schaktningen av den gula packsanden som låg ovan. Den urgröpta rännan är främst synlig direkt bortom maskinskadan. Foto från norr.

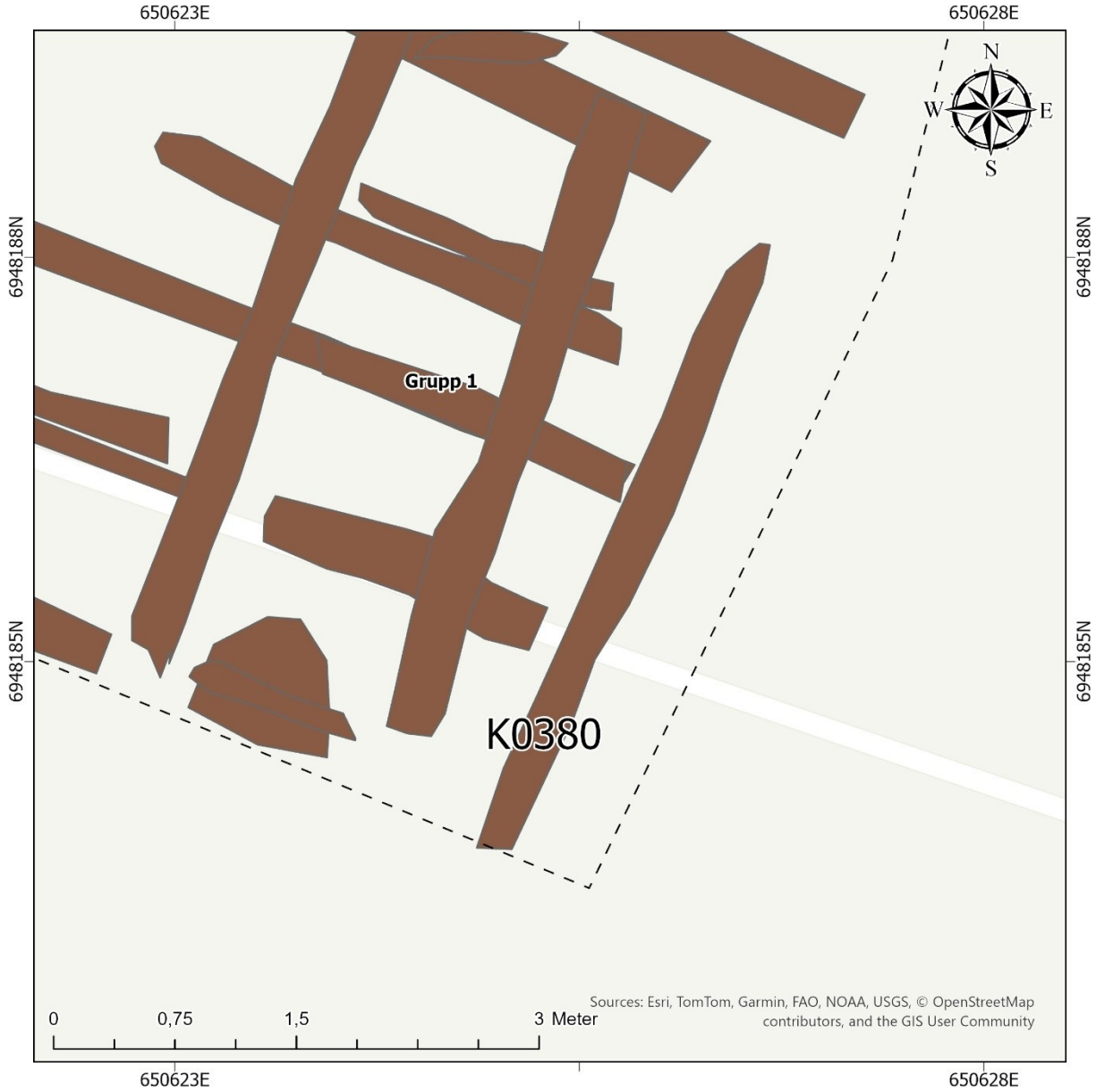

Figur 39. Karta som visar var K0380, den urgröpta stocken, ligger. För att frilägga en eventuell knuttimrad vägg under K0380 hade det behövts grävas utanför UO mot sydöst.

Figur 40. Intern timmerstruktur i plan. Grupp 1. Foto från norr.

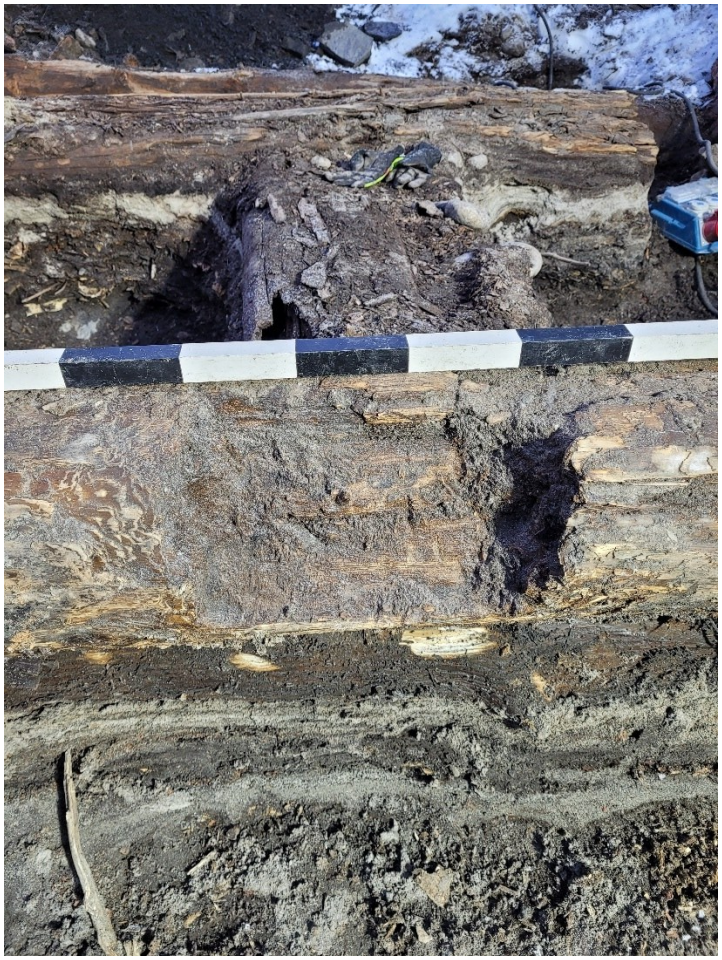

Figur 41. Yxhuggen intern timmerstock inom barlastkistan, grupp 1. Foto från nordväst.

Inom timmerstrukturen som utgjorde grupp 1 var det för trångt för att använda grävmaskin, och därför hanns det heller inte med att gräva ut hela strukturen inom projektets deadline. Djupare stick gjordes på strategiskt utvalda platser för att få en översikt av hur stratigrafin inom strukturen såg ut.

Det är svårt att utröna deras exakta byggteknik, men de interna stockarna är inte tätt knuttimrade på det sättet som den externa väggen är (se figur 28). Stockarna är huggna med yxa för att passas på varandra, utan spik eller annan sammanfogning. De interna stockarna staplas som högst två stockar i höjd (se figur 41) och de sammanfogas med stockarna i den knuttimrade väggen. Detta synes tydligt i figur 32 (ritningen), där stockarna K0478, K0480, K0482, K0484, K0486, K0488 och K0489 är interna stockar som hålls på plats av den knuttimrade strukturen. De ser ut att vara två i höjd på figur 42, nedan.

Figur 42. Översiktsbild som visar lager och timmer. På bilden syns hur timret ofta är staplat två i höjd, och att lagren under huvudsakligen är sterila sandlager så som kan förväntas av barlastsand. Foto från väst.

Fyllmassan inom träkistan som utgör grupp 1 är i första hand barlast även om stadsbor sannolikt dumpade sitt eget avfall ner i den öppna kistan. Barlast är ett intressant om än understuderat arkeologiskt material, som har haft stor påverkan på världen vi lever i då frakt och dumpning av barlastmassor spritt främmande flora och fauna till nya kontinenter (Burström 2017: 91). Utöver spridning av arter har också artefakter dykt upp på ställen där de inte förväntats, exempelvis en paleolitisk handyxa från England i Australien eller romerska mynt i både USA och vid Ångermanälvens mynning vilka rimligtvis fördes till platsen som barlast, vilken sedan dumpats på ett eller annat sätt när fartyget tagit ombord last (ibid: 7).

Det är så gott som omöjligt att säga exakt hur mycket barlast som har förflyttats och dumpats genom internationell handel. Då barlast utgör ungefär en fjärdedel av ett fartygs vikt och handel varit så central för mänsklig aktivitet som den varit rör det sig med säkerhet om miljoner ton barlast i världen, vilket (beroende på lokala antikvariska lagstiftningar) kan räknas som arkeologiskt material (ibid: 14).

Det finns ett tydligt exempel inom Ångermanland på vad som händer om man inte har en strategi för hantering av barlast, vilket är ön ”Lilla Norge” utanför Nyland. Lilla Norge består av barlast från norska fartyg som dumpade denna massa innan de tog på sig timmerlasten (ibid: 77).

De makrofossila proverna som togs ur Nybrons barlastkista kan anses typiska för stadsmiljöer (Lundberg 2025: 7). Trähantverket och träbearbetningen är starkt representerad i det makrofossila materialet (ibid), vilket är rimligt då Härnösand under 1800-talet ska ha haft en omfattande timmerindustri (Näslund 1980: 71). Proverna togs från ett begränsat område inom barlastkistan, och jordlager med tydligt hög halt organiskt material prioriterades, vilket kan förklara varför det var så mycket stadslagermaterial i de makrofossila proverna. Tillsammans med rester av stallgödsel tyder förekomsten av ängs- och betesmarksväxter på att provet innehållit en betydande mängd gödsel, där boskap betat eller utfodrats med foder från olika ängsmarker i närområdet. Det förekom till och med hela exkrement från får eller get vilket sällan bevaras i ursprunglig form. Se bilaga 6 för den makrofossila rapporten.

Figur 43. Karta som visar "Lilla Norge". En ö som blev till i och med att norska fartyg under 1800-talet dumpade sin barlast på en sandig grunna intill Nyland i Ångermanland.

Barlast kan berätta om sjöfart historiskt sett, men det är också begränsat vad barlast kan säga om det lokala jämfört med lokalt ackumulerade kulturlager. Fynd kan ha kommit långväga ifrån och fyllt upp barlastlagren inom träkistan vid Nybron.

Fynden är dock förenliga med vad som kan förväntas av en stadsmiljö såsom Härnösand på 1800-talet vilket är föga förvånande då skeppen sannolikt haft liknande destinationer och tidigare resmål. Sedan är en intressant aspekt av fyndackumulering inom barlastlagren i träkistan möjligheten att lokalbor har kastat sina sopor ner i den stora, öppna träkistan. Att kasta sopor ner i havet är enkelt, men det är också dåligt ur ett logistiskt perspektiv då det riskerar att muddra igen kajen och omöjliggöra genomfart för större fartyg.

Då fyndhalten var så pass hög i barlastlagren borde det inte vara en orimlig tolkning att Härnösandsbor har kastat sina sopor ner i stora barlastkistor liksom den som undersökts vid Nybron. En barlastkista, medan den fortfarande brukas i syftet att fyllas upp med barlast, bör ha stått öppen som en stor offentlig soptunna och utgjort ett lindrigare alternativ än att slänga sina sopor direkt ut på gatan samt ett sätt att undvika eventuella böter för att dumpa det ner i vattnet i hamnen.

En intressant kontext som undersöktes och provtogs inom träkistan i grupp 1 var en kollapsad tunna (K0138). Fyllningen som låg direkt ovanpå tunnan luktade som gödsel. Den kollapsade tunnan och dess gödselluktande innehåll är inte förenligt med barlast och det är rimligt att den bara dumpats ner i träkistan när den stod öppen, antingen från stadshållet eller från ett skepp.

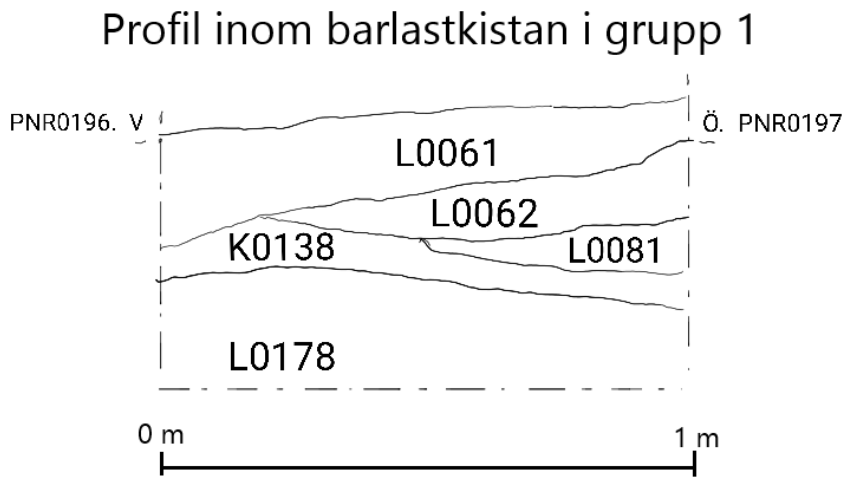

L0061 är ett lager med stark mörkgrå-svart färg bestående i sand som har hög halt organiskt material. Makro M0185. Big bag 1.
L0062 är ett lager som är grått-gråvitt och består i sand-silt-grus. Makro M0186.
L0081 är ett brunt sandlager med hög halt organiskt material. Makro M0187.
K0138 är en kollapsad tunna.
L0178 är ett sandlager med hög halt organiskt material och mycket träflis. M0180

Figur 44. Ritning som innefattar K0138.

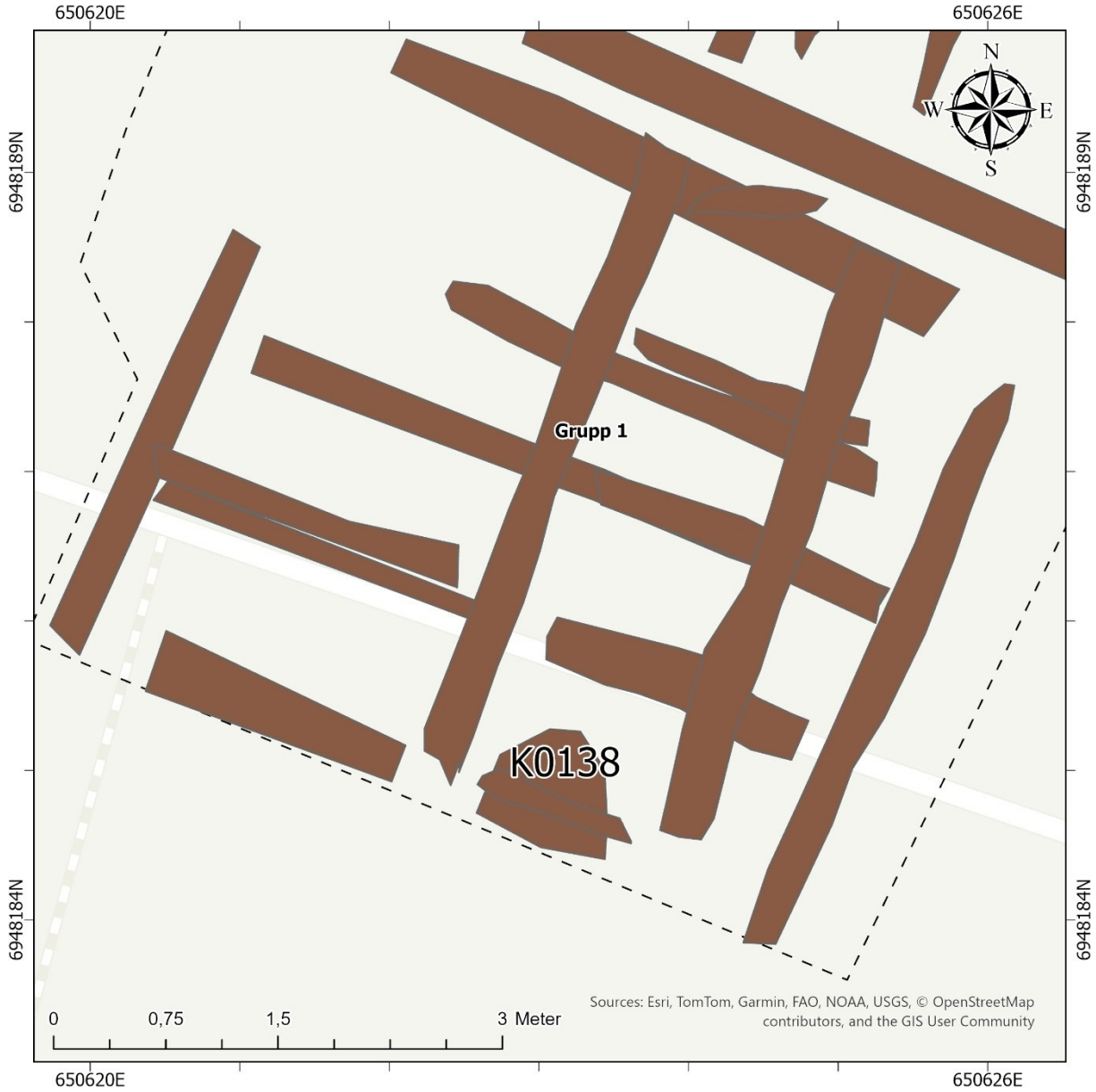

Figur 45. Karta som visar var K0138, den kollapsade tunnan, ligger.

Figur 46. Spridda plankor vilka låg löst på träkistan i grupp 1. Foto från nordväst.

Figur 47. Barlast i plan. Stenfylld och sandig massa som vägt ner skepp. Sammanfogade stockar som utgör en barlastkista. Grupp 1. Foto från nordväst.

Det lager som var i särklass mest fyndrikt var ett utav barlastlagren, vilket fått nummer L1061. L0061 bar på totalt 56% av den keramik som omhändertogs vid schaktövervakningen, vilket innebär totalt 317 keramiska fyndposter.

Det finns två uppenbart bidragande orsaker till att L0061 hade en så stark fyndhalt och det är att lagret till stor del grävdes med handredskap snarare än med grävmaskin. L0061 var det översta lagret inom barlastkonstruktionen varför det grävdes för hand till större del än något annat lager både inom och utom barlastkonstruktionen. L0061 var ett av tre lager som det togs en Big Bag ifrån att sållas inne på museet vilket självklart ger många nya fynd.

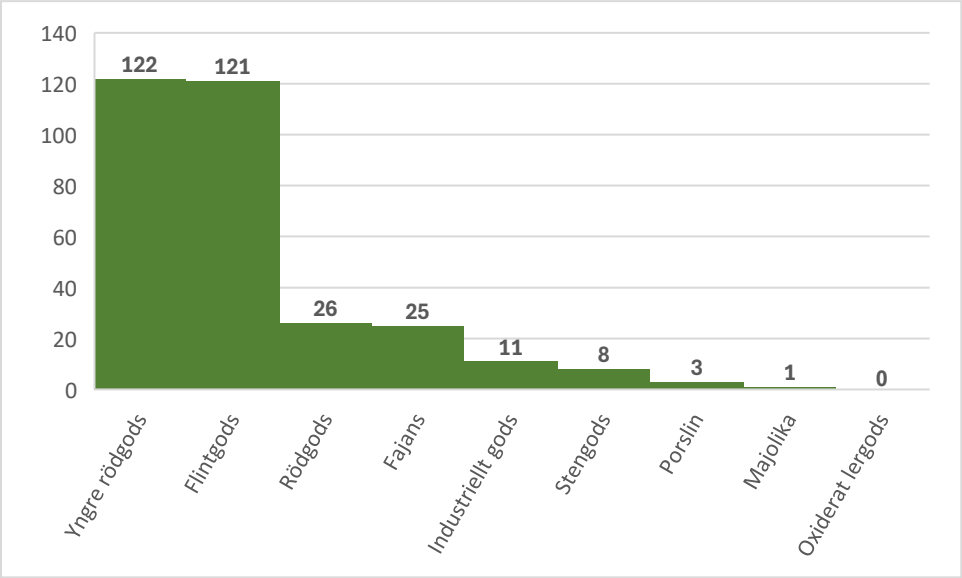

Figur 48. Diagram som visar fördelningen av godstyper i L0061, baserat på antal skärvor. Från Mathias Bäcks keramiska rapport.

Anmärkningsvärt är hur mycket flintgods som förekommer i fyllningen. Genomsnittet för flintgods på utgrävningar inom motsvarande geografiskt område är 3,7% (Bäck 2025: 1). Den betydligt högre halten i L0061 är sannolikt som följd av att flintgods ofta inte sparas på utgrävningar, då detta material typiskt anses vara för modernt (1800-1900-tal).

L0061 visade på en vid kronologisk spridning av materialet, med en spännvidd på 1580-1900 och en tyngdpunkt på 1840-1900. Tyngdpunkten är minst förvånande då strukturen, enligt de dendrokronologiska dateringarna, konstruerades på 1840-talet i syfte att fyllas på med tiden som barlastdump. De betydligt äldre keramiska dateringarna, som äldst från 1580-talet, visar hur uppblandade barlast och andra fyllnadsmassor kan vara och ska ej tolkas som en indikation på strukturens ålder.

Rustbädd

Alla lager och trästrukturer utanför barlastkistan har dokumenterats som rustbädd. En rustbädd är en konstruktion av stockar eller stenar som används som underlag vid byggnation, som i fallet vid Nybron där rustbädden utgjorde underlag för kajplatser och annan maritim infrastruktur.

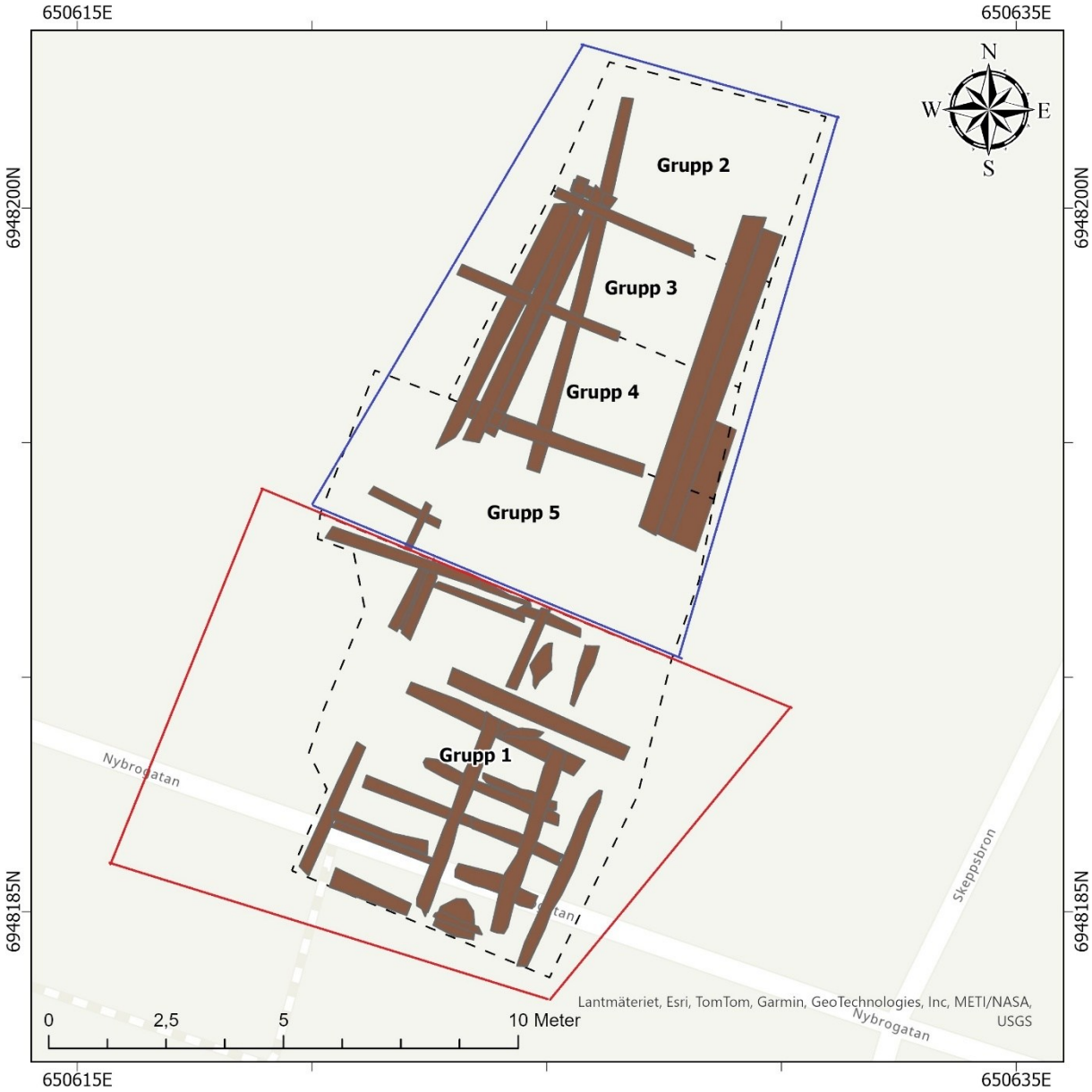

Figur 49. Översiktskarta. Barlastkistan ligger inom röd figur och rustbädden inom blå figur.

Både fynden från lagren inom Nybron schaktövervaknings rustbäddar samt dateringarna från den dendrokronologiska provtagningen talar för att rustbäddarna tillkommit i två byggfaser.

Det förekommer en äldre fas som dendrokronologiskt dateras till 1580-1669. De keramiska dateringarna från samma struktur är mer spridd och antyder att lagren blivit störda långt efter att den ursprungliga strukturen byggts, då keramiken inom den äldre rustbädden varierar

mellan 1590-1870. Den kronologiska tyngdpunkten för den äldre rustbädden överensstämmer med de dendrokronologiska dateringarna och ligger på 1620-1730.

Ovanpå denna rustbädd ligger en nyare rustbädd med dendrokronologiska dateringar som placerar den inom 1830-talet, vilket innebär att den sannolikt anlades samtidigt som barlastkistan. De keramiska dateringarna från den nyare rustbädden, främst framträdande i L0206, har ett totalt spann på 1640-1920 med en koncentration på 1850-1900, vilket stämmer någorlunda överens med de dendrokronologiska dateringarna. Kanske hade rustbädden fått en bredare dendrokronologisk datering om konstruktionens övre stockar funnits kvar och daterats. Det kan också vara så att modern keramik kommit ner i strukturen när den störts vid mer sentida arbeten.

Det är svårt att avgöra med något mått av säkerhet ifall rustbädden från 1830-talet och barlastkistan från samma period är direkt sammanfogade i virket. Det förekommer en lucka mellan rustbäddens stockar och den knuttimrade väggen (se figur 50).

Figur 50. Till vänster i bilden är den knuttimrade väggen som utgör en nordlig gräns för barlastkistan och till höger är rustbädden. Längst bort och i mitten av schaktet förekommer en lucka i timret där en svartbränd sekundärdeposition fyller utrymmet. Grupp 1 till vänster och grupp 5 till höger. Foto från sydöst.

Figur 51. Den östliga profilen av grupp 5 gav inte heller bevis i form av sammanfogade stockar eller likadana lager för att rustbädden och barlastkistan är hopbyggda. Jordlagren på bilden är L0184 och L0195 vilka båda är 1600-talslager som det togs Big Bags från. Foto från öst.

Figur 52. Den knuttimrade väggen ligger ovanpå L0184. Grupp 5. Foto från norr.

Figurer 44 och 46 (ovan) visar hur den knuttimrade väggen ligger ovanpå L0184, vilket är ett 1600-talslager och därmed inte till hjälp vid frågeställningen om 1830-talsbarlastkistan och 1830-talsrustbädden är fysiskt sammanfogade med varandra.

Figur 53. Grupp 3, där stockar från 1800-talet syns högre upp, och en stock från 1600-talet syns i botten. Den äldre stocken har mörkare färg än de nyare stockarna, vilket sannolikt är en följd av de mörkare jordmassorna från den äldre byggfasen. Foto från sydöst.

Figur 54. Grupp 3, med en tydlig övergång från mörkare 1600-talslager (L0184) till ljusare 1800-talslager (L0206) nära mitten av fotot. Foto från syd.

Som ofta är fallet med schaktövervakningar fanns ej möjligheten att avgränsa och gräva ut rustbädden i sin helhet, så externa gränser och deras byggnationsdetaljer har ej kunnat dokumenteras. Den interna konstruktionen ser ut att vara timrad inte helt olikt de interna stockarna inom barlastkistan, alltså med yxhuggna stockar staplade på varandra utan spik eller liknande, men med desto större utrymme emellan än den knuttimrade yttre väggen.

Stockarna varierar i storlek mellan 0,4 och 0,2 cm i diameter. Stockarna som placerats i öst-västlig ände, såsom K0132 på figur 48, hade i regel en mindre diameter än långa stockar såsom K0305, också synlig på figur 49, som gick i nord-sydlig riktning genom åtskilliga grupper.

Endast tre stockar, K0132, K0147 och K0156, var placerade i öst-västlig riktning och de var samtliga högst upp i stratigrafin. Stockarna i öst-västlig riktning ser samtliga ut att vara skadade av modern bebyggelse och en eventuell sammanfogning med andra strukturer gick ej att dokumentera. De låg direkt under den gula packsanden tillhörande modern bebyggelse och kom fram redan under framrensningen av utgrävningsytan.

Öst-väststockarna har liknande dateringar som övriga stockar och placeras inom 1830-talet liksom övriga stockar i den övre rustbädden.

Figur 55. De tre stockarna K0132, K0147 och K0156 vilka ligger i öst-västlig riktning. Grupper 2-5. Foto från syd.

Figur 56. Stockar som ligger under K0156, i norra profilen av grupp 5. Stocken längst ner inom den mörkare fyllningen heter K0282 och har en 1600-talsdatering. Foto från syd.

Det förekommer ej stockar under de öst-västgående stockarna. Som framgår på figur 50, ovan, har stockar som ligger i öst-västlig riktning gått att tydligt avgränsa strax öst om UOs gräns. Under själva stocken K0156, med undantag för den delen längst mot väst, är det bara jord och ej några öst-västgående stockar. Jordlagret direkt under K0156 heter L0237 och är ett ljusgrått-orange lager med mycket tegel och fynd som är förenliga med 1830-talsdateringen, såsom punschglas och keramik.

Tre stockar har givit dateringar från 1600-tal och dessa är K0198, K0565 och K0569. Stockarna har vissa gemensamma faktorer och det är att de ligger på en lite mer syd-nordlig riktning än stockarna från 1800-talet som bryter något mer mot öst-väst även om skillnaden är liten och samtliga stockar, från såväl 1600- som 1800-tal kan sägas vara nord-sydgående (med undantag för K0132, K0147 och K0156). K0198, K0565 och K0569 kommer från en tidigare byggfas än övrigt timmer inom UO vilket är uppenbart inte bara från de dendrokronologiska dateringarna utan också från hur de kringliggande lagren är av en äldre karaktär med fyndkoncentration 1600-1700-tal inklusive ett fynd med årsstämpel som placerar det inom 1600-tal.

K0198, K0565 och K0569 är alla något tjockare med diametrar som är närmare 0,4 m än 0,2 m och fyllningsmassorna som de ligger inom, L0184 och L0195, är tjocka lager som är mörka och med hög halt organiskt material uppblandat med sand.

Ett makrofossilt prov togs från L0184 och detta innehöll till skillnad från jorden inom barlastkistan visst bränt material (Lundberg 2025: 12). Det är möjligt att detta brända material härrör från en brand i historisk tid i Härnösand, även om fynd av bränt ben och odlade/insamlade växter i samma prov kan antyda att materialet är hushållsavfall från en spis (ibid: 9). L184 hade tre typer av odlade frön; humle, lin och plommon. Lin är särskilt intressant då lin under perioden är en ekonomiskt viktig källa för länet. Linet har sannolikt odlats på fälten utanför staden även om trädgårdsodling inom staden också kan ha förekommit (ibid). Det fanns en plommonkärna i provet, vilket kan innebära att det funnits plommonträd i stadens rikare kvarter under 1600-talet. Plommonet kan också ha blivit importerat (ibid).

L0184 och L0195 skiljer sig helt ifrån de huvudsakligen smala och relativt sterila sandlagren som förekommer inom barlastkistan som utgör grupp ett, och det är säkert att säga att L0184 och L0195 ej har deponerats av fartyg som barlast utan är fyllnadslager som har deponerats enbart för att bygga upp kajen.

Keramikspecialisten Mathias Bäck menar att den höga erosionsgraden på det keramiska materialet inom L0184 och L0195 ska tolkas som att jordmassorna i fråga kommer ifrån by- och gårdstomter där materialet legat exponerat för väderförhållandena (Bäck 2025: 12).

L0184 är ungefär 0,5 m tjockt och L0195 fortsätter ner under schaktövervakningens totala djup.

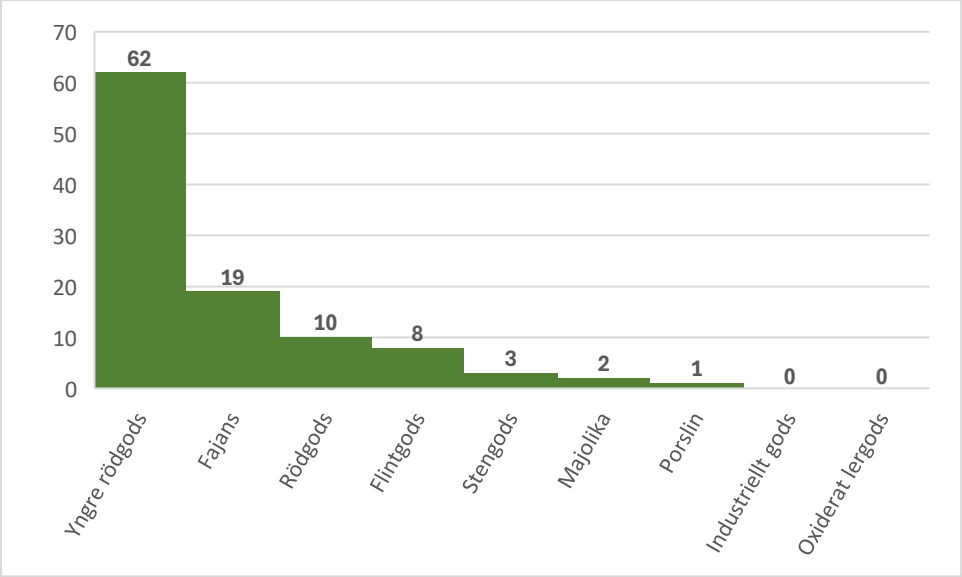

Figur 57. Diagram som visar fördelningen av godstyper i L0184, baserat på antal skärvor. Från Mathias Bäcks rapport (2025).

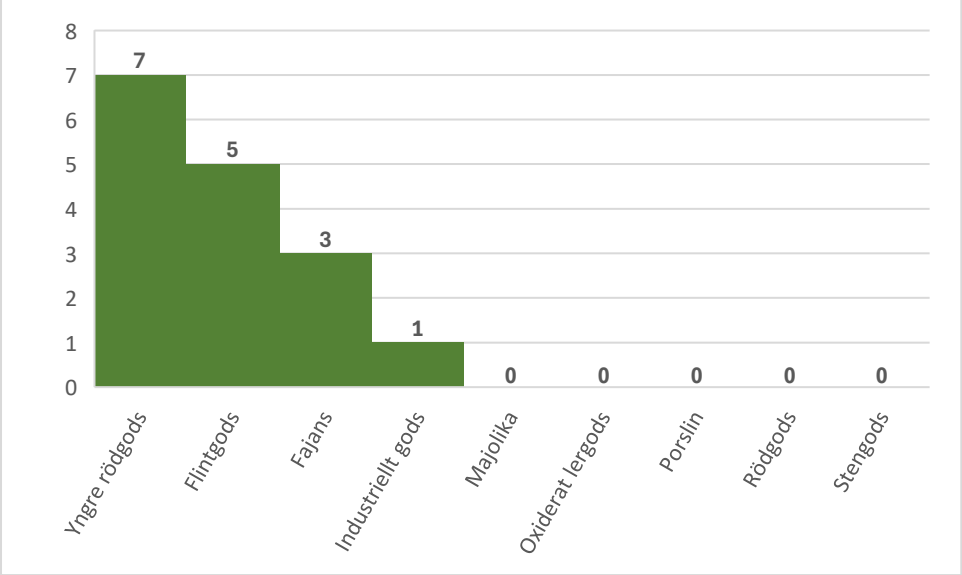

Figur 58. Diagram som visar fördelningen av godstyper i L0206, baserat på antal skärvor Från Mathias Bäcks rapport (2025).

Fynden

Fynden från Nybron var av en kvantitet och kvalitet som ej ofta förekommer i Härnösand. Totalt har 808 fyndposter av 23 olika fyndkategorier registrerats (se bilaga 3).

Fynden är typiska för en tidigmodern stadsmiljö, och kategorierna domineras av keramik, kritpipor, glas (både från behållare och fönster), ben och viss spik. Träfynd av olika sorter förekom i så stor kvantitet att viss gallring fick göras i fält.

Kritpipor

Det förekom totalt 220 fyndposter kritpipor, med stjälkar och huvuden vilka i många fall hade ornamentik.

Figur 59. Kritpipa från 1800-talslager inom barlastkonstruktionen. Det rör sig om två olika pipor. Huvudet har Fnr 24 och stjälken Fnr 4. Foto Madeleine Nilsson.

Kritpipor är ett gott dateringsunderlag för arkeologiska kontexter. Inom detta projekt var det möjligt att med god säkerhet datera konstruktionerna med hjälp av dendrokronologisk analys, medan fynden i lagren är av mindre säker ålder och proveniens då det rör sig om lager som dumpats ner i konstruktionerna från annan plats snarare än kulturlager som ackumulerats genom att platsen brukats.

Kritpipan till vänster på bilden ovan (figur 53) kan utifrån sin form på skålen och klacken under skålen antas vara från 1800-1830, vilket också stämmer överens med åldern på lagret (L0062) som den påträffades i.

Under kritpipans storhetstid, som stämmer rätt så bra överens med formationen av kajen i Härnösand, producerades oerhörda mängder pipor. De största producenterna var i England och Holland.

Figur 60 (t.v, Fnr 328) och 56 (t.h, Fnr 331) är fyndfoton som visar kritpipor från sent 1600-tal/tidigt 1700-tal.

Även om mycket av skålen är borta, som i fallet med Fnr 328 (figur 55) går det ändå att använda foten (i det här fallet en mycket liten och platt klack) som underlag för datering. Både Fnr 328 och Fnr 331 (figur 56) matchar kritpipor från sent 1600-tal/tidigt 1700-tal. Detta är också förenligt med de dendrokronologiska dateringar som gjordes på träet i konstruktionerna som Fnr 328 och Fnr 331 påträffades inom.

Figur 61. Till vänster är kritpipan Fnr 4 och till höger är kritpipan Fnr 322.

Om både skål och klack saknas går det fortfarande att använda diametern på rökgången för att datera kritpipan. På figur 57 synes Fnr 4 och Fnr 322. Fnr 4 kommer från ett 1800-talslager

och har en diameter på 2 mm medan Fnr 322 har en diameter på 3 mm och kommer från ett lager som är sent 1600-/tidigt 1700-tal. Anledningen till att hålen blev mindre med åren är att ståltrådarna som användes för att göra hålet i pipan blev allt finare.

Kritpipor har ofta initialer stämplat på sidan av klacken. Det är inte omöjligt att härleda dessa initialer till en viss kritpipsmakare, även om detta inte varit möjligt att göra med någon av kritpiporna på detta projekt.

Glas

Glasproduktionen kom inte till Sverige förrän under Gustav Vasas tid (Henricson 2002: 228). Under de tidigare faserna av Nybrokajens anläggning, under 1600-talet, var glas fortfarande en dyr vara, men trots detta förekom gott om såväl fönster- som dryckesglas i de äldre lagren, vilka dendrokronologiskt daterats till sent 1600-tal.

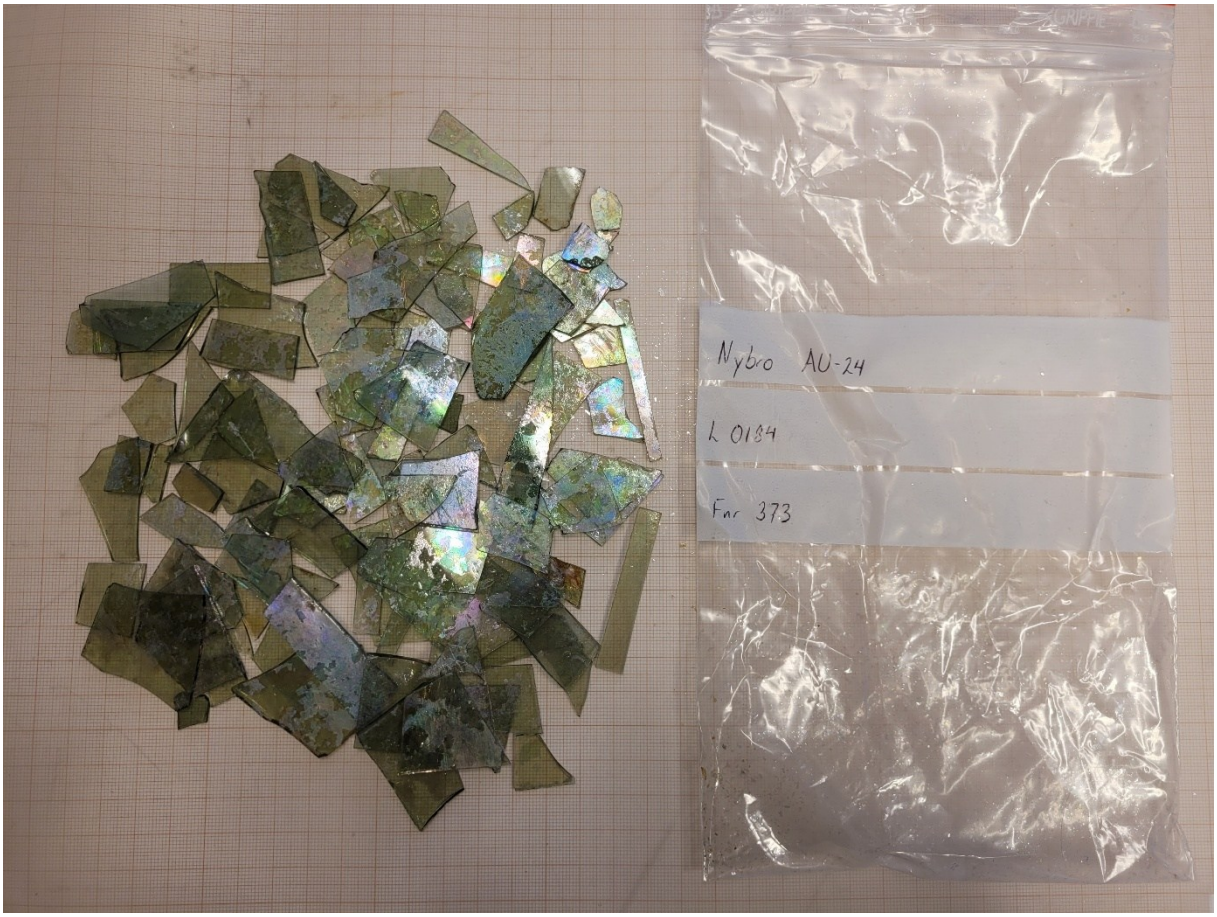

Figur 62. Fönsterglas (Fnr 373) från L0184, lager som dendrokronologiskt daterats till 1600-tal.

Totalt förekom 162 fyndposter av materialet glas. Glas kan i vissa fall vara ett mycket gott dateringsunderlag, då särskilt om synliga loggor på märkesbuteljer förekommer. Mest framträdande var ”ARRAK PUNSCH” i lager som dendrokronologiskt daterades till 1800-tal. Arrak (punsch) är en söt spritsort som kom till Sverige 1733, från Ostasien, med ostindiefararen Friedricus Rex Sueciae (Spritmuseum, 2025).

Arraken började tappas på butelj först 1845 och blev därmed mer åtkomlig för lägre samhällsklasser från att bara ha varit för de mer välbärgade tidigare. De fyra stämplade stycken glas (se figur 63) förekom inom lager associerade med barlastkasetten. Om denna struktur konstruerades under sent 1830-tal/tidigt 1840-tal, vilket är rimligt utifrån de dendrokronologiska dateringarna, så är det rimligt att en populär drink vilken kom att buteljeras 1845 kom att hamna i barlastmassorna som började dumpas i konstruktionen så snart den stod klar.

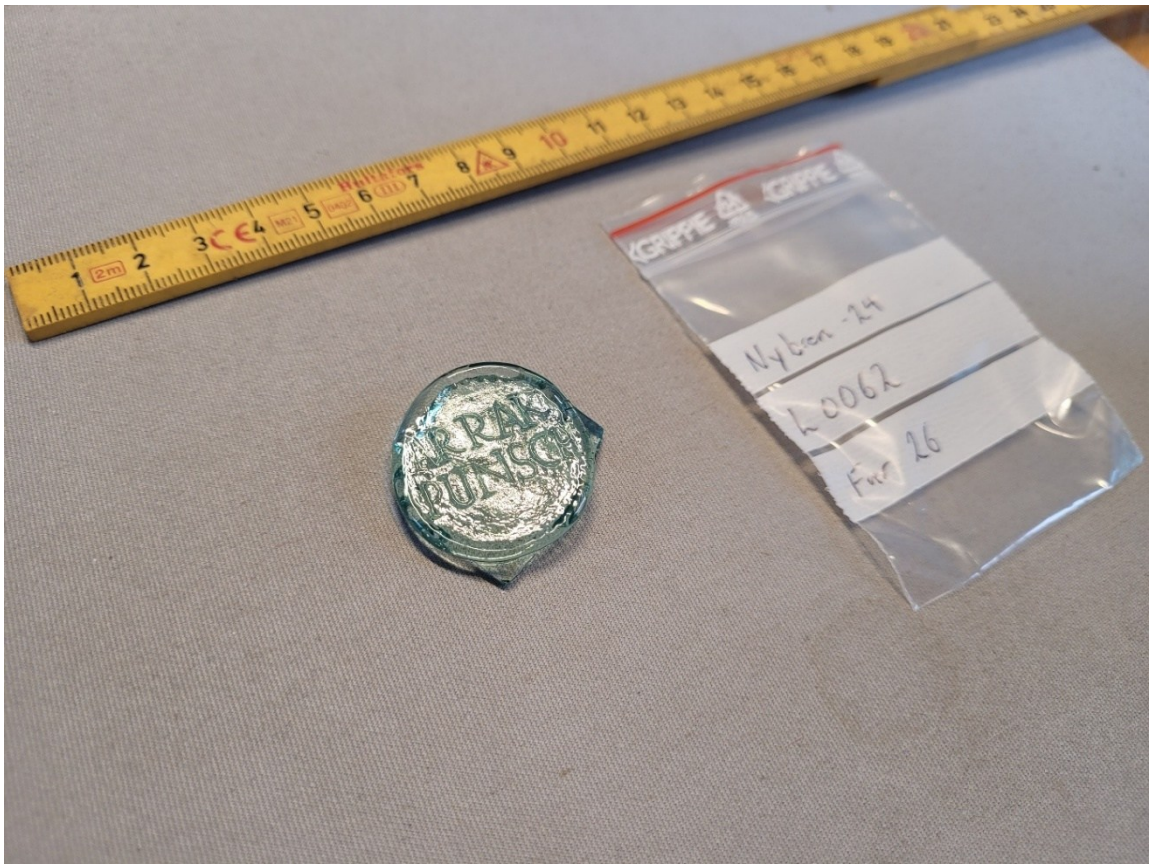

Figur 63. Fnr 26. En bit av en glasbutelj varpå det står "ARRAK PUNSCH".

Figur 64. Fnr 604 och Fnr 607. Glas från 1800-talslagret L0061.

Glas som material visar ofta inte sin ålder, och det går på sina håll att hitta glas från romarriket som fortfarande ser nytt ut. Det förekommer både ljust och mörkt glas från både 1600- och 1800-talslagren vid Nybron. Nyare glas har mindre bubblor och andra orenheter i sig än äldre glas.

Kläder och skor

Det förekommer 60 fyndposter för materialet läder, varav det mesta kan antas ha suttit på kläder och skor. En knapp av porslin vilken högst sannolikt suttit på klädsel förekom också.

Läder påträffades rikligt vid sållningen av de två 1600-talslagren (L0184 och L0195). Det förekom inget läder alls i de lager som kan associeras med 1800-talets rustbäddar och barlastlager. Det är rimligt att läder skulle påträffas inom dessa lager om det förekom, inte minst då mycket av lagren inom 1800-talets barlastkista handgrävdes och en utav de tre Big Bagsen, vilka vattensållades, var från 1800-talslagret L0061. De generella bevaringsförhållandena i 1600-talslagren bör vara bättre då dessa lager hade en högre grad organiskt material i sanden, medan lagren från 1800-talet var mer steril sand, men det är ändå rimligt att lädermaterial bevaras genom de knappt 200 år som gått sedan rustbädden anlades.

Det är möjligt att olikheterna när det kommer till läderfynd mellan århundradena kan ha att göra med andra produktionsätt, där en lokal hushållsproduktion kommit att ersättas med en mer centraliserad produktion i och med industrialiseringen. En hushållsbaserad produktion

hade genererat mer lokala sopor i form av läder vilket kan hamna i de äldre lagren medan en mer centraliserad produktion av skor och kläder hade inneburit att soporna hamnade på annat håll.

Vanligt bland lädermaterialet var hälar på skor.

En porslinsknapp påträffades vid sållningen av L0061. Porslin var ett relativt ovanligt material för knapptillverkning under 1800-talet, vanligare var metall eller organiska material.

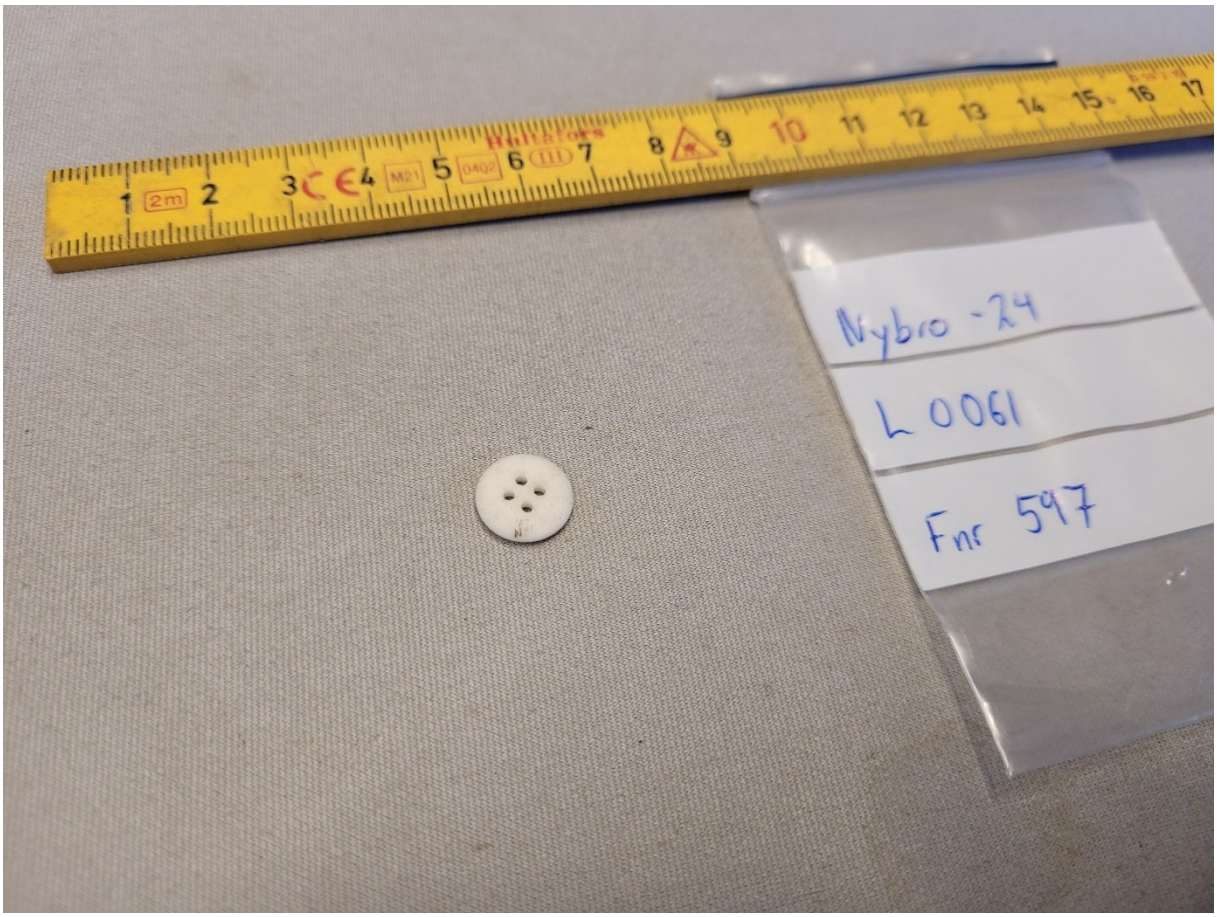

Figur 65. Fnr 597, porslinsknapp från L0061.

Keramik

Det keramiska materialet analyserades av Mathias Bäck på SHM och hans utförliga rapport finns bifogad som bilaga 8.

Keramik förekom i stor mängd över hela ytan i södra UO och materialet omfattar totalt 564 fragment fördelade på 305 fyndposter. Projektets keramiska material var till viss del typiskt för dess geografiska område, även om vissa undantag förekom. Exempelvis var 32% av projektets keramik flintgods vilket skiljer sig markant från genomsnittet från arkeologiska undersökningar i stadsmiljö i motsvarande geografiska område där flintgodset utgör 3,7% av materialet. Anledningen till detta är sannolikt att flintgods ofta anses vara för modernt för att sparas på, då det typiskt faller inom 1800-1900-talet.

Kontext	Kronologisk spännvidd	Kronologisk tyngdpunkt
L0061	1580–1900	1840–1900
L0062	1600–1940	1830–1920
L0063	1800–1920	1850–1900
L0081	1680–1900	1750–1850
L0082	1790–1840	1800–1820
L0110	1630–1750	1660–1700
L00178	1820–1890	1840–1870
L0184	1590–1870	1620–1680
L0195	1620–1850	1660–1730
L0206	1640–1920	1850–1900
L0465	1650–1680	1650–1680

Figur 66. Tabell som visa den kronologiska spännvidden respektive bedömda tyngdpunkten för varje kontext. Tabell från Mathias Bäcks rapport.

Som tabellen ovan (figur 66) visar finns det gott om keramik från sent 1500-tal och tidigt 1600-tal vilket placerar fynden tätt inpå Härnösands officiella grundande (1585). Härnösand, precis som Hudiksvall, var olagliga handelshamnar under 1500-talet vilket också provocerade fram deras något tidigare grundläggningstid än många andra norrländska städer (Bäck 2025: 21). Det går därför inte att utesluta att ännu äldre keramik kan påträffas vid framtida schaktövervakningar.

Keramikens proveniens är ofta en indikation om vilka etniska folkgrupper som bott i staden. I fallet med keramiken från Nybron skiljer sig keramiken markant från exempelvis samtida material i Falun, då keramiken i Härnösand helt saknat övertygande rödgods från Nederländerna eller Tyskland (Bäck 2025: 21). Däremot förekommer ett par skärvor rödgods med proveniens från öster om Östersjön, i Baltikum eller västra Ryssland.

Figur 67. En intressant bild av den samtida verkligheten där man limmat ihop ett majolikakärl (F585). Förmodligen rör det sig en animalisk grundprodukt, hudlim, benlim eller fisklim, men det kan heller inte utan analys uteslutas att det är ett växtbaserat lim. Denna skärva hör till de äldsta från undersökningen och kan dateras till 1600-talets första hälft. Foto och text Mathias Bäck.

Figur 68. Till vänster en kruka med handtag (F517) från Höganäs som kan dateras till perioden omkring 1832–1900. Till höger en kruka (F519) av betydligt äldre typ. Det rör sig om en produkt, troligen från Köln/Frechen men en proveniens till Raeren kan inte heller uteslutas. Detta kärl (en skärva till från samma kärl är registrerad som F518) hör till den äldsta identifierbara keramiken i materialet och kan dateras till perioden 1580–1620. Enstaka kärl av denna typ förekommer normalt i urbana material från perioden i svenska städer. Foto och text Mathias Bäck.

Figur 69. Två av sammanlagt sju kärl av yngre rödgods från L0081. Till vänster ett daterat fat (F157) som är årtalsdaterat till 1695. På fatet finns ett fågelmotiv som är gjort i en kombinationsteknik av hornmåleri och sgraffito, vilken är typisk för perioden. Till höger in- och utsidan av en kruka (F162). Foto och text Mathias Bäck.

Figur 70. Urval av fat av yngre rödgods med kombinerad sgraffito- och hornmåleri, som kan dateras till sekelskiftet 1600/1700 från L0184. Överst till vänster F365 och till höger F366. Den senare förmodligen från samma kärl som F391 i den nedre raden. Eroderingsgraden antyder att de är tagna från en bygatas eller gård dumpmassa. Foto och text Mathias Bäck.

Osteologiskt material

Det osteologiska materialet var för omfattande för att det skulle gå att analysera allt och därför fick ett urval göras där ben från de äldre (1600-tal) lagren L0184 och L0195 prioriterades.

Av de undersökta benen är 95% obrända och 5% brända. Det förekommer något mer mat än slaktavfall, men båda förekommer vilket indikerar att både matkonsumtion och produktion har skett på platsen. Från vilda djur förekommer enbart ett mindre antal ben, från hare, höns och andfågel.

Vanligast bland tamdjuren är get/får följt av nötkreatur och gris. Ben från en tamkatt förekom.

Figur 71. Bearbetat rörbensfragment. Foto och text Carina Olson.

Övriga fynd

Ett flertal mindre fyndkategorier förekom också, vilka inte säger lika mycket om befolkningen som det större massmaterialet men ändå är värt att nämna. Några exempel följer nedan.

Figur 72. Del av tunna (lock/botten), 1800-tal. Påträffad inom barlastkistan. Foto Fredrik Gustavsson.

Figur 73. Del av tunna (lockbotten), 1800-tal. Påträffad inom barlastkistan. Foto Fredrik Gustavsson.

Figur 74. Korgväv. Påträffad inom barlastkistan. Foto Fredrik Gustavsson

Figur 75. Stenfynd från 1600-talslager L0195 (Fnr 372). Möjligtvis nätsänke eller påbörjat bryne. Foto Fredrik Gustavsson.

Figur 76. Ett rep tillverkat i bastfiber. Materialet fastställde Västernorrlands museums konservator Olivia Cati Starck med hjälp av mikroskop. Fynd vid sållet. Foto Fredrik Gustavsson.

Sammanfattande tolkning

Det arkeologiska materialet som påträffades vid schaktövervakningen inför anläggningen av den nya bron är av tidigmodern karaktär och det rör sig om två distinkta byggfaser, där den senare inkluderar två distinkta byggtekniker.

Äldsta byggfas är dendrokronologiskt daterad till 1581-1669 och om man ser till keramikens kronologiska tyngdpunkt ser även lagren (L0184 och L0195) ut att vara från den tiden. Genom projektet har det diskuterats om jorden i rustbädden är gammal muddringsmassa eller jord tagen från land, och enligt Mathias Bäcks analys är eroderingsgraden på keramiken från L0184 och L0195 sådan att det är mer troligt att jorden kommer från gammal bygata eller gårdstomt (Bäck 2025: 2). Det osteologiska materialet säger att både matlagning och slakt har skett där jordmassorna kommer ifrån (Olson 2026: 5).

Den äldre byggfasen är en mer regelrätt rustbädd där timmer har placerats på ett löst timrat sätt. Det finns ingen bevarad konstruktion inom den äldre byggfasen, inom UO, som visar just hur tätt timret sammanfogades. Det kan ha varit så att en del timmer avlägsnades från 1600-talskonstruktionen när 1800-talskonstruktionen anlades, belägg för detta synes på figur 47 där ett yxhugget hål i stock K0198 är synligt uppe på stocken direkt där 1800-talslagret L0206 tar vid vilket kan antyda att en stock som suttit i det yxhuggna hålet i fråga lyftes bort vid anläggningen av konstruktionen från 1800-talet. De modernare keramiska fynden inom lagren L0184 och L0195 (1650-1870) är också en indikation på att den äldre rustbädden störts av mer sentida aktivitet (mest sannolikt rustbädden från 1800-talet).

Den övre rustbädden, där det dominerande lagret är L0206, kan dendrokronologiskt dateras till 1832-1838. Den kronologiska tyngdpunkten på keramiken är ett par decennier längre fram i tiden, men det är inte oväntat då det kan ha dröjt något att bygga klart och fylla igen konstruktionen. Särskilt om rustbädden var betydligt högre innan moderna störningar avlägsnade stockar som inte gått att ta dendro på. Dendrokronologi ger året då trädet föll, inte när det användes i ett bygge.

Den tredje och kanske mest uppseendeväckande strukturen är en barlastkista med åtminstone en knuttimrad yttervägg. Barlastkistan har dendrokronologiska dateringar till 1829-1840 och keramikens kronologiska tyngdpunkt ligger också på 1840-1900 vilket är rimligt med tanke på strukturens ålder och funktion. Barlastkistan stod öppen och användes för att dumpa fartygs barlast ner i, i samband med att fartygen fylldes upp med timmerlast. Barlastkistan var tätt knuttimrad och sannolikt hade varje stock blivit vidare tätad med hjälp av husmossa in mellan stockarna för att försäkra sig om att ingen sand sipprade ut vilket hade riskerat muddra igen hamnen och göra den oduglig för sjöfart. Både historiska källor och Nybrons makrofossilanalys stärker att barlastkistan också användes av stadsborna för att dumpa sina egna sopor.

Fyndens dateringar matchar de dendrokronologiska dateringarna sett till fyndens kronologiska tyngdpunkt, även om fynden också talar för att lagren inom UO blivit störda i och med modernare aktiviteter (senare byggfaser i rustbädden) då vissa enskilda fynd är betydligt yngre än lagret i sin helhet rimligen är. Kritpiporna har (som maritima fynd ofta har) proveniens i utlandet, främst Nederländerna och Storbritannien, även om vissa andra fynd är mindre internationella än väntat. Främst rödgodset var mer inhemskt än i exempelvis Falun där en stor andel av rödgodset kommer från Tyskland och Nederländerna. Det fanns däremot ett par skärvor från öst om Östersjön, vilket kan antyda en viss befolkningsgrupp från Baltikum eller västra Ryssland.

Figur 77. Historisk karta över Härnösand från 1699, snart efter den tidigare rustbäddskonstruktionen. Av Gustav Frölich.

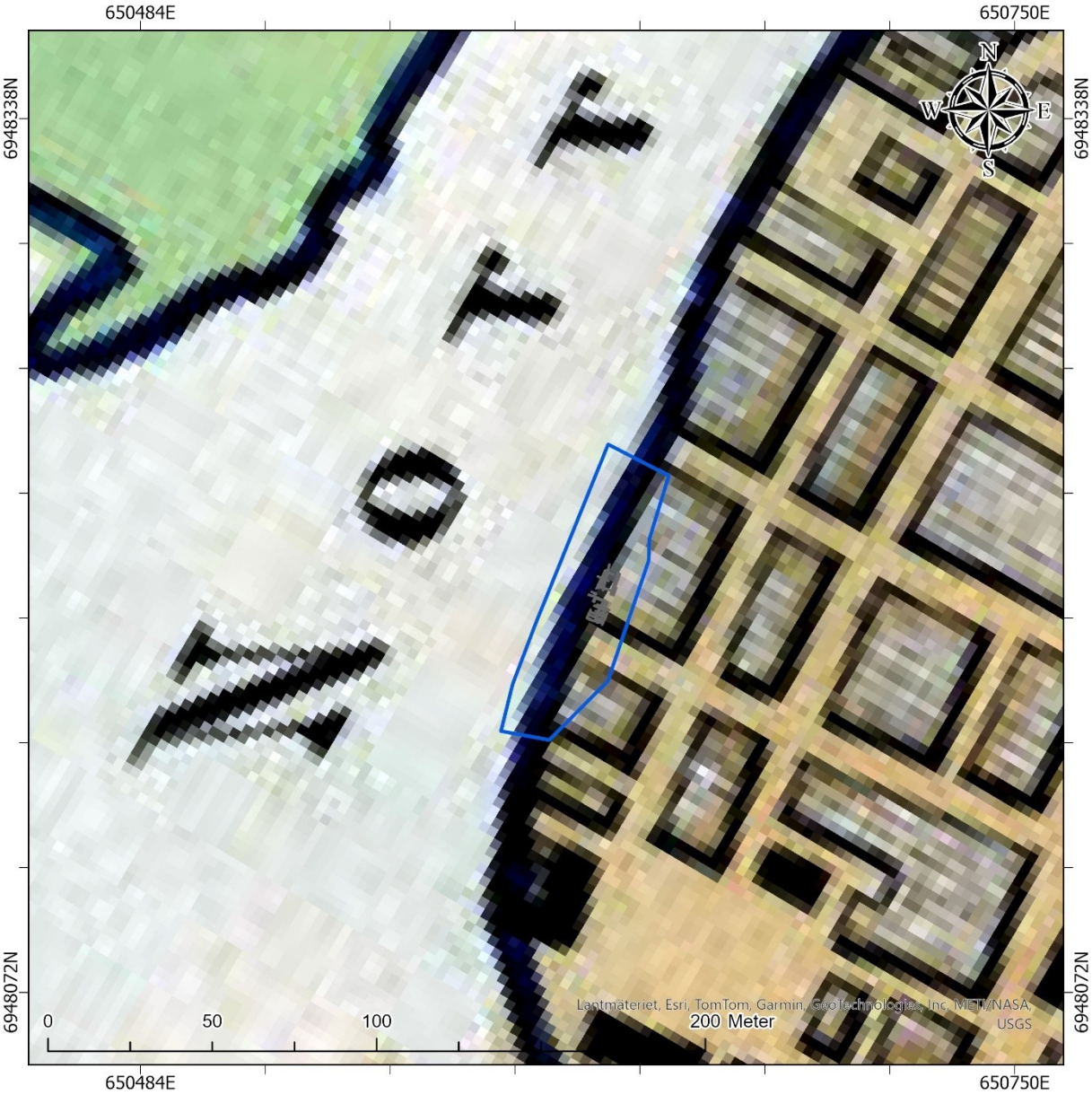

Figur 78. Historisk karta över Härnösand från 1857, snart efter den senare rustbäddskonstruktionen och barlastkistan. Av Erik Gustaf Ljunggren.

Det finns ingenting i de arkeologiska lämningarna på platsen som säger vilka typer av byggnader (bodar, sjö-/fiskebodar etc) som stått vid Nybron men att döma av skrivna historiska källor och historiska kartor rör det sig om Härnösands äldsta kaj, vid namn Packarlaven (Näslund 1980: 133). På historiska kartor (exempelvis 1699 års *Geografisk planta*, figur 76) ser det ut som att köpmännens bodar och sjöbodar (bodar på stolpar i vatten) byggts på lastkajen, vilket också stämmer överens med Näslunds tolkningar (Näslund 1980: 133). Packarlavens exakta byggår är okänt men det rör sig antagligen om 1640-tal och byggnationen blev till i och med att en tullstuga på Stortorget inrättades, vilket ökade behovet av en kajplats (ibid).

Redan 1894 byggs en fällbar bro på samma plats som Nybron (vilken byggdes 1937) (Härnösand, 2025) och detta borde sammanfalla rätt så väl med när och var barlastkistan inom

grupp 1 blev fylld hela vägen upp och sannolikt förseglad, då vissa av fynden som dumpats ner i barlastkistan kan dateras till sent 1800-tal.

Komparativ analys

Rustbäddar är inte unikt för Härnösand och även om stadsarkeologiska undersökningar där större mängd strukturella lämningar dokumenterats inte är särskilt vanligt inom norrländska städer finns det vissa exempel.

Nordic Maritime Group AB undersökte 2019 en areal på 75 000 kvadratmeter havsbotten i Sundsvalls hamn, strax utanför det kända stadslagret L1935:748, där en timmerkonstruktion på 85 m i längd kunde dokumenteras som bryggkonstruktion. Bryggkonstruktionen bedömdes vara en ÖKL från sent 1800-tidigt 1900-tal, och dess funktion var lastning av timmer och brädor till fartyg (Lindström & Högberg 2019: 20).

Den historiska stadsdelen Gefle Vapen i Gävle har sett vissa arkeologiska undersökningar som gav insikt om stadens gamla rustbäddar (Widerberg 2024). Det förekom rustbäddar ungefär 60 meter syd om var vattnet (Gävleån) går idag (Widerberg 2024: 9) vilket skiljer sig från de direkt strandnära rustbäddarna som undersöktes på Nybron. Arkeologiska schaktövervakningar är som alltid begränsade av vad som finns bevarat och vad som har grävts bort i modern tid och det är fullt möjligt att rustbäddar likt den som dokumenterades 2024 gick hela vägen till vattnet. Rapporten från 2024 inkluderar en karta från 1796 där det vattennära området ser ut på ett ungefär som det gör idag (ibid).

2020 grävde Arkeologerna (SHM) nära var Gävleborgs museum undersökt och fann även de rustbäddar, dock ej i närmare anslutning till någon kaj än tidigare nämnda undersökning (Bäck & Westberg 2020: 6).

Också strax norr om Gävleån förekom en rustbädd, men denna ser snarare ut som att den är till för att bära en tung konstruktion såsom en grundmur och inte en kaj (Bäck & Westberg 2023: 16).

Om man breddar sin sökning till att innefatta mer sydliga städer finns betydligt mer underlag att gå på, exempelvis Göteborg och en arkeologisk undersökning utförd av Bohusläns museum 2019 (Forsblom Ljungdahl et.al 2019). Liksom rustbäddarna i Härnösand är det tydligt på de göteborgska rustbäddarna, i stadsdelen Masthugget, att man tagit vara på de lokala resurserna. Rustbädden i Masthugget härrör från anläggning av kajplats och vissa av stockarna som finns i jorden är skeppmaster vilka av en eller annan anledning inte kom att användas till fartyg utan istället blev timmer till en rustbäddskonstruktion. Den största av masterna hade en diameter på två meter vilket innebär att den sannolikt var tänkt för ett stort fartyg (ibid: 15). Vissa av glasfynden i konstruktionens packmassa hade spår av påväxt av havstulpaner vilket antyder att jorden sannolikts tagits från älvmuddring (ibid), till skillnad från jordmassorna inom Nybrons rustbädd där erosionsgraden på keramiken antyder att massorna tagits från stads- och gårdstomter (Bäck 2025: 12).

Ett mycket uppmärksammat arkeologiskt projekt som till och från undersökte Stockholms rustbäddar och kajplatser var Slussenprojektet, vilket pågick i över tio år (Bernhus 2021). Även inom detta projekt har det gått att påvisa återkommande ombyggnationer över spannet 1600-1800-tal för att anpassa kajen till stadens behov (Bernhus 2021: 17).

Liksom det nämnda materialet antyder så är stadsarkeologi i Norrland inte fullt lika etablerat som i tätorter längre söderut. Detta kan bero på att inte alla städer – trots tidigt etableringsår – har ett stadslager i KMR.

Tekniska och administrativa uppgifter

Västernorrlands museum dnr	2024/20
Länsstyrelsens dnr	3429-2023
Län	Västernorrland
Landskap	Ångermanland
Kommun	Härnösand
Socken	Härnösand
Fastighet	Härnösand Ön 2:52
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Koordinater mittpunkt	N 6948191 E 650618
Höjd över havet	4 m.ö.h.
Fältarbetstid	2024-1-17 – 2025-01-13
Fältpersonal	Fredrik Gustavsson, Henrik Bernro, Roman-Tassilo Huber, Madeleine Nilsson, Maria Lindeberg, Ida Lundberg
Rapportsammanställning	Fredrik Gustavsson
Kartering	RTK-GPS, programvara ArcGIS Pro
Keramik analys	Mathias Bäck (SHM)

Dokumentationsmaterial i form av fotografier, mätfiler och beskrivningar förvaras på Västernorrlands museum.

Arkivhandlingar

Ärendet förvaras i arkivet på Västernorrlands museum. Ritningar förvaras i Västernorrlands museums topografiska ritningsarkiv.

I ärendet ingår förfrågan om undersökningsplan, undersökningsplan och kostnadsberäkning, beslut samt andra relevanta handlingar.

Referenser

Altner, Anders (2021). *Arkeologisk undersökning vid Rådhuset*. Gävle: Länsmuseet Gävleborg

Altner, Anders (2021). *Schaktningsövervakningar på Alderholmen*. Gävle: Länsmuseet Gävleborg

Bernhus, Dennis (2021). *Schaktningsövervakning på Skeppsbron, fastighet Gamla stan 1:30, Slussen, Stockholms stad*. Stockholm: Arkeologikonsult

Björkman, Janne (1990). *Arkeologisk förundersökning Kvarteret Vågmannen, Härnösand, Ångermanland*. Härnösand: Västernorrlands länsmuseum

Burström, Mats (2017). *Barlast: massor med historia*. Lund: Nordic Academic Press

Bäck, Mathias & Westberg, Tomas (2023). *Tidigmoderna trädgårdslämningar i kvarteret Magistern/Syndicus*. Gävle: Statens Historiska Museum

Bäck, Mathias (2025). *Vid Nybrons brofäste på Härnön. Keramik från 350 år i Härnösand*. Uppsala: Statens historiska museum

Forsblom Ljungdahl, Veronica & Lennblad, Astrid & Ní Chíobháin Enqvist, Delia (2019). *Arkeologi under Emigranten – Lämningar från 17-1800-talen i de gamla masthamnarna*. Göteborg: Bohusläns museum

George, Ola (2012). *Protokoll över schaktövervakning i fornlämning 25 och 26 på fastigheten Ön 2:48 Härnösands socken och kommun*. Härnösand: Västernorrlands länsmuseum

George, Ola & Lindeberg, Maria (2018). *Protokoll över schaktövervakning på Skeppsbron 2018 i Härnösand*. Härnösand: Västernorrlands länsmuseum

George, Ola. Lindeberg, Maria (2018). *Protokoll över schaktövervakning på Skeppsbron 2018 i Härnösand*. Härnösand: Västernorrlands länsmuseum

George, Ola (2020). *Arkeologisk förundersökning inom kvarteret Matrosen i Härnösand*. Härnösand: Västernorrlands länsmuseum

George, Ola (2018). *Protokoll över arkeologisk schaktövervakning inom Tullportsparken i anslutning till gravfältet Raä 17 i Härnösand*. Härnösand: Västernorrlands länsmuseum

Gullmärt-Häger, Lena (1979). *Arkeologisk undersökning KV. Tullen, Härnösand sn, Härnösands stad, Ångermanland*. Härnösand: Västernorrlands länsmuseum

Henricson, Lars Gustaf (2002). ”Drycke glass” i Stockholms jord från 1200-tal till 1900-tal. I: Hallerdt, Björn (ed.eds.) (2002). *Upptaget: arkeologi i Stockholm inför 2000-talet. Stockholm: Samf. S:t Erik*

Lindström, Jens & Högberg, Lennarth (2019). *På botten utanför Södra Kajen, Sundsvalls hamn*. Sundsvall: Nordic Maritime Group

Löjdström, Frida (2022). *Kvarteret Tornväktaren*. Gävle: Länsmuseet Gävleborg

Nilsson, Madeleine (2019). *Protokoll över undersökning på Häbbersbacken 2019 i Härnösand*. Härnösand: Västernorrlands länsmuseum

Nilsson, Madeleine (2019). *Rapport över schaktövervakning av Raä 26 i Härnösand 2019*. Härnösand: Västernorrlands länsmuseum.

Nilsson, Madeleine (2023). *Protokoll över arkeologisk utredning vid Tullportsgravfältet, Härnösand socken*. Härnösand: Västernorrlands länsmuseum

Näslund, Rolf (1980). *Studier i Härnösands bebyggelsehistoria: 1585-1800-talets mitt [Studies in the architectural history of Härnösand from 1585 to about 1850]*. Härnösand: Västernorrlands länsmuseum

Olson, Carina (2026). *Osteologisk undersökning av obrända och brända ben från Nybro schaktövervakning 2024, fornlämningsnummer L1936:9683*. Sigtuna

Ringström, Lilliann (1981). *Rapport över arkeologisk undersökning inom fornlämning 26, Kvarteret Vågmannen 8-11, Härnösands kommun/stad/socken*. Härnösand: Västernorrlands länsmuseum

Vretemark, Maria (1979). *Osteologisk analys av benfynd från Härnösands gamla kyrkas kyrkogård*

Widerberg, Andreas (2024). *En rustbädd i kvarteret Gefle Vapen*. Gävle: Länsmuseet Gävleborg

Åkerhagen, Arne (2004). *Svenska kritpipstillverkare och deras pipor*. Handen: [A. Åkerhagen]

Digital källa

Härnösands kommun (2025). *Härnösands historia*. https://harnosand.se/kommun--styrning/kommunfakta/harnosands-historia/1850-1900.html [hämtad: 2025-12-02]

Kongl. Maj:ts Nådiga Byggnads-Ordning för Staden Hernösand; Gifwen Stockholms Slott den 18 Augusti 1807. (1808). Tryckt i Hernösand 1808.: Tillgänglig på Internet: http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:umu:rara-1480

Spritmuseum (2025). *Dryckernas historia – punsch*. Spritmuseum – Museum of Swedish Drinking Culture. https://spritmuseum.se/kunskap-historia/dryckernas-historia/punsch/ [hämtad: 2025-11-06]

Kartor

Karta öfver staden Hernösand med omgifningar, 1857. Byggnadsminnen i Härnösand. https://www.rsob.se/bm/karta.html [hämtad: 2025-12-04]

Lantmäteriets Historiska kartor:

Härnösand, Geometrisk Planta 1699, akt X26-1:4

Bilaga 1. Profiler

Profil inom barlastkistan i grupp 1

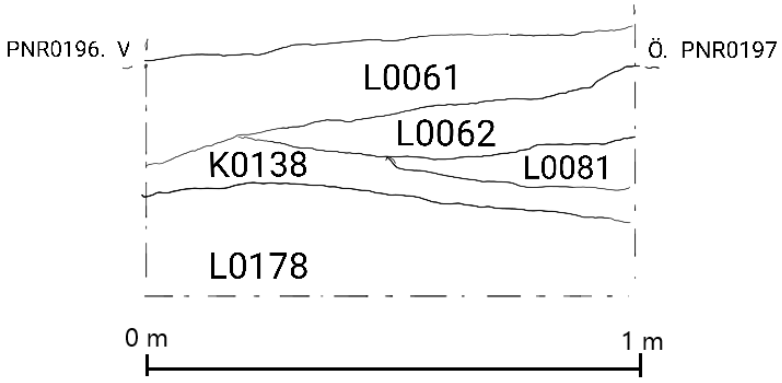

L0061 är ett lager med stark mörkgrå-svart färg bestående i sand som har hög halt organiskt material. Makro M0185. Big bag 1.
L0062 är ett lager som är grått-gråvitt och består i sand-silt-grus. Makro M0186.
L0081 är ett brunt sandlager med hög halt organiskt material. Makro M0187.
K0138 är en kollapsad tunna.
L0178 är ett sandlager med hög halt organiskt material och mycket träflis. M0180

Grupp 2

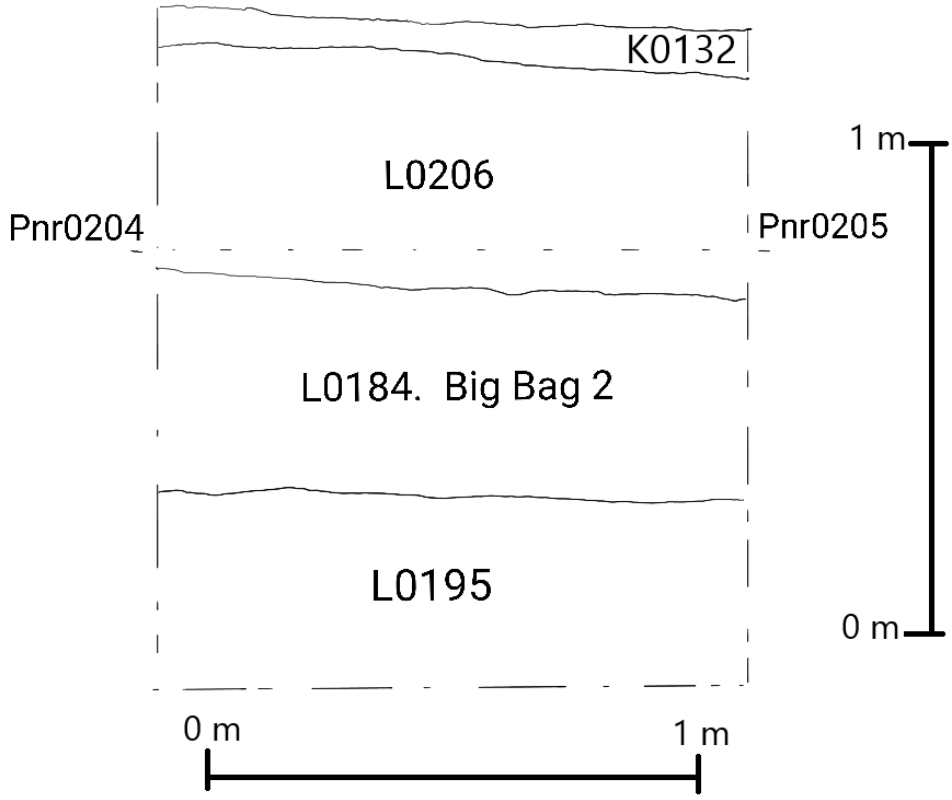

Nybro SÖ 2024. Ritning 2. FG 2024-12-10 Skala 1:10

Profilritning grupp 3

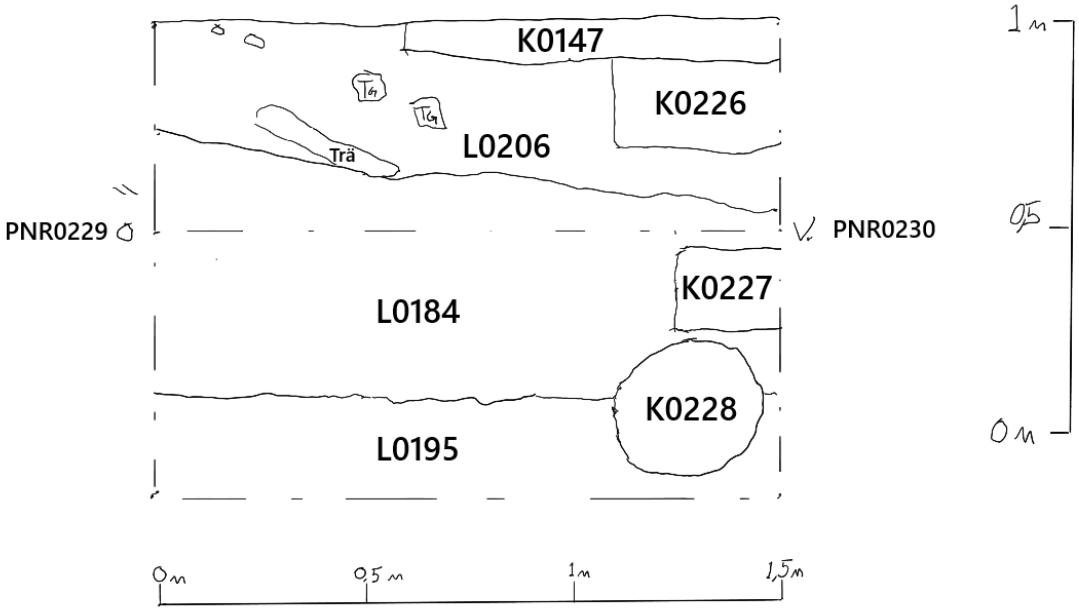

Nybro SÖ 2024. Ritning 3. Grupp 4. FG 11 DEC. Skala 1:10

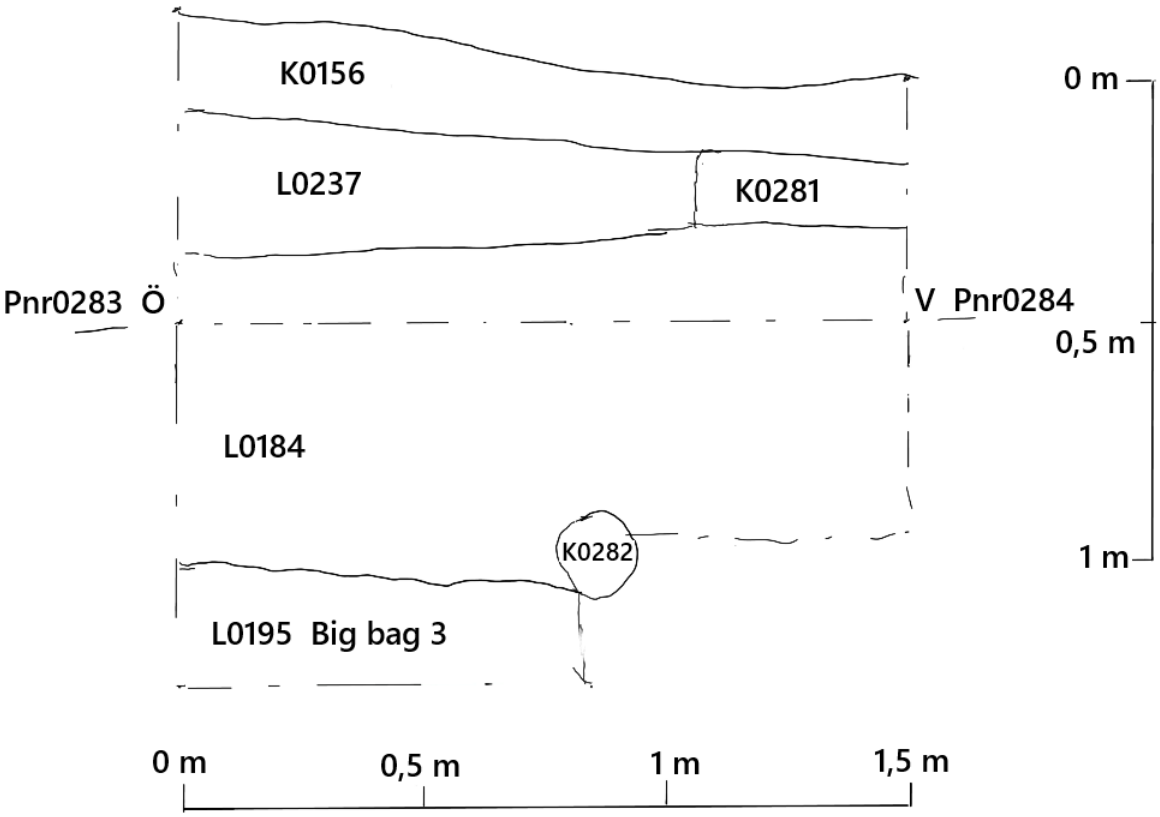

Nybro SÖ 2024. Ritning 4. Skala 1:20. FG 12 dec.

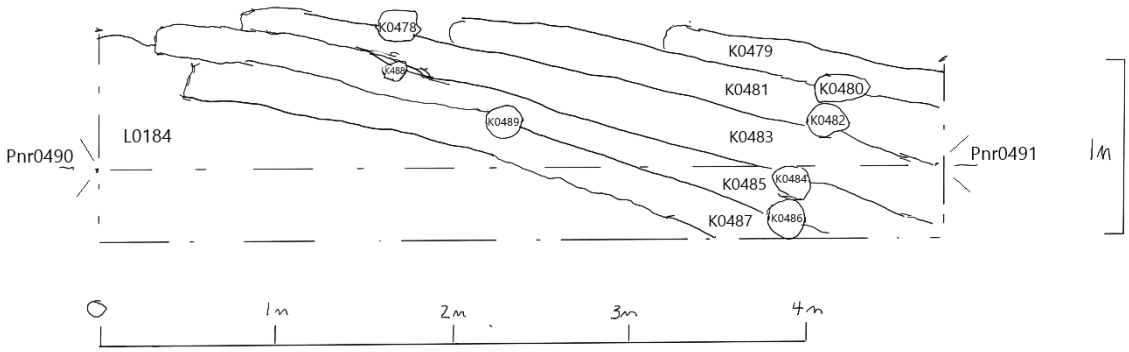

Bilaga 2. Anläggningstabell

Kon-nr	Grupp	Schakt	Typ	Beskrivning	Kommentar
L0017	-	Södra	Modern kontext	Asfalterat gatulager.	
L0018	-	Södra	Modern kontext	Gul packsand under asfalt.	
K0019	-	Södra	Trä. Modern	Trä. Del av 1930-talets brofundament.	
MB0024	-	Södra	Brons betongfundament		
L0061	1	Södra	Svart packsand. Tidigmodernt lager	Mörkgrå-svart organisk sand som är löst packad. Lite hårdare där det är rent organiskt material. Fyndrikt och med starka horisonter. God bevaringsgrad.	Big Bag 1
L0062	1	Södra	Grå sand silt som är ett tidigmodernt lager	Grå-gråvitt sand-silt-gruslager.	
L0063	1	Södra	Svart fyll med mycket kol		
L0072	-	Södra	Modern kontext		
L0081	1	Södra	Brunt organiskt fyll	Starkt mörkbrunt-svart fyll. Hög organisk halt, mycket trä och träbark. I övrigt siltig sand. Skarp horisont mot L0061, svag mot L0178.	
L0095	1	Södra	Ljusgrå sandfyll		
K0097	2	Södra	Lös planka		
L0110	1	Södra	Brun-svart-orange lager		
L0112	1	Södra	Grå silt-sand lager		
L0114	1	Södra	Organiskt svart fyll		
K0116	2	Södra	Liggande stock, rustbädd		
K0132	2	Södra	Liggande stock, rustbädd		
K0138	1	Södra	Kollapsad tunna		
K0147	3	Södra	Provisorisk inmätning, stock		
K0156	4	Södra	Stock, rustbädd		
K0161	5	Södra	Stock, rustbädd		
K0169	5	Södra	Stock, rustbädd		

L0178	1	Södra	Organiskt lager med träflis	Skarp mörkbrun-svart organiskt siltlager med hård konsistens. Svag horisont mot angränsande lager.	
L0184	2 till 5	Södra	Brunt organiskt lager	Organisk sand som är siltig. Fyller ut rustbädden från 1600-talet. Mycket träflis och fynd.	Big Bag 2
L0195	2 till 5	Södra	Brungrå organiskt lager	Organisk sand som är siltig. Fyller ut rustbädden från 1600-talet. Mycket träflis och fynd. Enda lagret under L0184.	Big Bag 3.
K0198	5	Södra	Stock, rustbädd		
L0206	2	Södra	Lager tillhörande 1840-tals rustbädden	Sandig silt, viss tegel.	
L0237	4	Södra	Lager tillhörande 1840-tals rustbädden	Grå sandig silt, viss tegel	
L0247	4	Södra	Sotigt fyll/lager	Eventuellt en modern störning mellan 1840-tals rustbädden och barlastkistan.	
K0286	2 till 5	Södra	Stock, rustbädd		
K0305	2 och 3	Södra	Stock, rustbädd		
K0312	2	Södra	Stock, rustbädd		
K0328	1	Södra	Stock, barlastkista	Avlång stock som är 4,4m L och 0,3m diam.	
K0356	1	Södra	Stock, barlastkista	Avlång stock som är 4,1m L och 0,3m diam.	5 träpluggar/träspikar synliga i stockens södra del. Möjligen återanvänt virke.
K0379	1	Södra	Stock, barlastkista	Avlång stock som är 4,1m L och 0,3m diam.	Nordliga änden är "fransig" (skadad).
K0399	1	Södra	Stock, barlastkista	Avlång stock som är 2,3m L och 0,35 diam.	
K0413	1	Södra	Stock, barlastkista	Avlång stock som är 2,9m L och 0,2 m diam.	
K0435	1	Södra	Stock, barlastkista	Avlång stock som är 1,9m L och 0,15m diam.	
K0451	1	Södra	Stock, barlastkista		Stock i norr, NV-SÖ-riktning, troligen störd.

K0461	1	Södra	Stock, barlastkista	Avlång stock som har träpluggar.	Stolpverk i SV-NÖ riktning, uppfört parallellt med kusten. Bestod i rektanglar av timmer, ibland upptill 3 i skift, vilka sammanfogats dels med träplugg, dels med knuttimrade fogar. Stockarna har bildat fack i vilka massorna av rustbädd har dumpats. "Utsidorna" i NV-SÖ har fyllts med sten längs K0328 & K0379. Troligen hamn/kajkonstruktion. Sluttar mot NV. (Reds. Anm. Konstruktionen rör sig om en barlastkista, var fartyg dumpat barlast och genom detta med tiden konstruerat en kajplats på liknande sätt som med mer vanlig rustbädd).
L0465	1	Södra	Lager/fyllnad	Gråbrun humös sand som är lätt att dela och har vissa inslag av tegelkross.	Fyllnad inom konstruktionen bestående asv K0356 och K0379 i öst och K0328 i väst. Stenarna är 0,1-0,2m stora.
K0478	1	Södra	N-S gående timmer		Barlastkistans knuttimrade vägg. För exakta dimensioner se ritning 4, annars ungefär 20cm diam. Foton 1055-60.
K0479	1	Södra	Ö-V gående timmer		Barlastkistans knuttimrade vägg. För exakta dimensioner se ritning 4, annars ungefär 20cm diam. Foton 1055-60.
K0480	1	Södra	N-S gående timmer		Barlastkistans knuttimrade vägg. För exakta dimensioner se ritning 4, annars ungefär 20cm diam. Foton 1055-60.

K0481	1	Södra	Ö-V gående timmer		Barlastkistans knuttimrade vägg. För exakta dimensioner se ritning 4, annars ungefär 20cm diam. Foton 1055-60.
K0482	1	Södra	N-S gående timmer		Barlastkistans knuttimrade vägg. För exakta dimensioner se ritning 4, annars ungefär 20cm diam. Foton 1055-60.
K0483	1	Södra	Ö-V gående timmer		Barlastkistans knuttimrade vägg. För exakta dimensioner se ritning 4, annars ungefär 20cm diam. Foton 1055-60.
K0484	1	Södra	N-S gående timmer		Barlastkistans knuttimrade vägg. För exakta dimensioner se ritning 4, annars ungefär 20cm diam. Foton 1055-60.
K0485	1	Södra	Ö-V gående timmer		Barlastkistans knuttimrade vägg. För exakta dimensioner se ritning 4, annars ungefär 20cm diam. Foton 1055-60.
K0486	1	Södra	N-S gående timmer		Barlastkistans knuttimrade vägg. För exakta dimensioner se ritning 4, annars ungefär 20cm diam. Foton 1055-60.
K0487	1	Södra	Ö-V gående timmer		Barlastkistans knuttimrade vägg. För exakta dimensioner se ritning 4, annars ungefär 20cm diam. Foton 1055-60.
K0488	1	Södra	N-S gående timmer		Barlastkistans knuttimrade vägg. För exakta dimensioner se ritning 4, annars ungefär 20cm diam. Foton 1055-60.
K0489	1	Södra	N-S gående timmer		Barlastkistans knuttimrade vägg. För exakta dimensioner se ritning 4, annars ungefär 20cm diam. Foton 1055-60.
K0561	2 och 4	Södra	N-S gående timmer		
K0565	2 och 4	Södra	N-S gående timmer		
K0569	2 och 4	Södra	N-S gående timmer		

K0582	2 och 4	Södra	N-S gående timmer		

Bilaga 3. Fyndlista

Nybro SÖ 2024. Fyndlista

Fnr	Grupp	Lager/kontext	Föremål	Funktion	Material	N	E	Z	Antal	Vikt (g)	Mått (mm)	Kommentar	Kasserat	Fotog.
1	1	L0062	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	3	40x8x8, rökkanal 2mm	Del av pipskaft.		
2	1	L0062	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	2	35x11x13, rökkanal 3mm	Del av pipskaft.		
3	1	L0062	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	4,6	49x9x8, rökkanal 2mm	Del av pipskaft.		
4	1	L0062	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	9,1	140x8x6, rökkanal 2mm	Stor del av skaft		4
5	1	L0062	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	4,9	72x8x7, rökkanal 2mm	Del av pipskaft.		
6	1	L0062	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	6,3	63x9x8, rökkanal 3mm	Del av pipskaft.		
7	1	L0062	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	2,3	60x7x5, rökkanal 2mm	Del av pipskaft.		
8	1	L0062	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	4	42x10x8, rökkanal 2mm	Del av pipskaft.		
9	1	L0062	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	2,8	49x7x7, rökkanal 2mm	Del av pipskaft.		
10	1	L0062	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	1,4	28x6x6, rökkanal 2mm	Dekorerad del av skaft, ornerad med cirklar och sicksack-mönster		

11	1	L0062	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	3,1	43x8x7, rökkanal 2mm	Del av pipskaft.		
12	1	L0062	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	2,5	48x7x6, rökkanal 2mm	Del av pipskaft.		
13	1	L0062	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	5,4	80x8x7, rökkanal 2mm	Del av pipskaft.		
14	1	L0062	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	4,4	60x8x7, rökkanal 2mm	Del av pipskaft.		
15	1	L0062	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	2,9	37x9x9, rökkanal 2mm	Del av pipskaft.		
16	1	L0062	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	0,9	22x6x6, rökkanal 2mm	Del av pipskaft.		
17	1	L0062	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	6,8	66x9x8, rökkanal 2mm	Del av pipskaft.		
18	1	L0062	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	2,6	37x8x7, rökkanal 2mm	Del av pipskaft.		
19	1	L0062	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	5,7	94x8x5, rökkanal 2mm	Del av pipskaft.		
20	1	L0062	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	5,3	74x8x7, rökkanal 2mm	Del av pipskaft.		
21	1	L0062	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	2,2	16x20x5, rökkanal 2mm	Del av piphuvud		
22	1	L0062	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	0,5	13x14x3	Fragment av piphuvud med rökkanal.		
23	1	L0062	Flintgods		Lera/Keramik	650623,6	6948187,6		1	1,1	27x11x3	Flintgods		

24	1	L0062	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	16,6	Mått piphuvud 44x20x21x2, pipskaft 30x8x8, klack 5mm, rökkanal 2mm.	Piphuvud med klack och pipskaft, ornerad med liljekonvaljmönster		
25	1	L0062	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	9,6	33x33x10	Sigill med texten ARRAK PUNSCH, ljusblå/grön.		
26	1	L0062	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	9	32x31x5	Sigill med texten ARRAK PUNSCH, ljusblå/grön.		26
27	1	L0062	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		3	15	Från 32x21x3 till 47x37x3.	Flaskfragment, brungul.	X	
28	1	L0062	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		3	13,3	Från 33x27x2 till 50x47x3.	Flaskfragment, ljusblå.	X	
29	1	L0062	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	33,6	72x41x7.	Flaskfragment, grön, bubbligt glas.	X	
30	1	L0062	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		2	25,7	41x35x12 till 47x31x4	Flaskfragment. Ljusblå.	X	
31	1	L0062	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		2	12,6	43x32x3 till 39x34x3	Flaskfragment. Ljusgrön till blå.	X	
32	1	L0062	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		2	55,9	72x64x8 till 49x18x6	Flaskfragment. Mörkgrön till brun.	X	
33	1	L0062	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	158,3	87x67x3	Mörkbrun till gul flaskbotten.	X	
34	1	L0062	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	64,3	72x62x7	Mörkbrun till gul flaskbotten.	X	
35	1	L0062	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	12,9	41x35x5	Mörkbrun till gul flaskfragment med en bula på insidan.	X	
36	1	L0062	Fönsterglas	Fönster	Glas	650623,6	6948187,6		1	13,3	70x46x2	Grön till blå färgat fragment av fönsterglas.	X	

37	1	L0062	Dryckesglas		Glas	650623,6	6948187,6		2	106,6	66x44x8-3	Genomskinligt dryckesglas där bitar gick att passa ihop, därav mättes båda fragmenten som en enhet.	X	
38	1	L0062	Dryckesglas		Glas	650623,6	6948187,6		1	40	54x27x5, följande mått är för delen av stjälken 26x20x10.	Genomskinligt dryckesglas med del av stjälken kvar under kupan, kan eventuellt röra sig om ett punschglas.		
39	1	L0062	Fot till eventuellt dryckesglas	Dryckesglas	Glas	650623,6	6948187,6		1	28,4	53x53x5	Genomskinligt glas, hel fot till ett eventuellt dryckesglas.	X	
40	1	L0062	Fot till eventuellt dryckesglas	Dryckesglas	Glas	650623,6	6948187,6		1	33	65x52x5	Genomskinligt glas, fragmenterad fot till ett eventuellt dryckesglas.	X	
41	1	L0062	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	25	75x47x4	Fragment av ett ljusblå flaskhals.	X	
42	1	L0062	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	4,4	27x18x6	Fragment av ett ljusblå mynningsbit från en flaska.	X	
43	1	L0062	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	27,8	75x29x6	Fragment av ett ljusblå flaskhals.	X	
44	1	L0062	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	51,8	101x67x3	Fragment av ett ljusblå flaskhals.	X	
45	1	L0062	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	111,3	147x44x5	Komplett ljusblå flaskhals med del av flaskkroppen.	X	
46	1	L0062	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	173,7	75x52x3	Blå till grönfärgad flaskbotten.	X	
47	1	L0062	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	167,2	75x51x5	Blå till grönfärgad flaskbotten.	X	

48	1	L0062	Sintrad lera/slagg med brända ben		Slagg + brända ben	650623,6	6948187,6		4	175,6		Sintrad lera/slagg med inbrända ben.		
49	1	L0062	Rödgods	Skål	Keramik	650623,6	6948187,6		11	350	110 (bottendiameter) x 5x7	Mörkbrunt glaserat rödgods, skärvor med passning, botten, mynnings- och bukskärvor.		
50	1	L0062	Sintrad rödgods	Kärl	Keramik	650623,6	6948187,6		1	44,4	65x67x14	Mynningsbit av ett bränt kärl (sintrad lera).		
51	1	L0062	Rödgods	Kärl?	Keramik	650623,6	6948187,6		2	17	51x27x7, 32x29x5	Keramikskärvor med brungrå glasyr.		
52	1	L0062	Rödgods	Kärl	Keramik	650623,6	6948187,6		1	14	60x36x8	Keramikskärva med gulbrun glasyr.		
53	1	L0062	Rödgods	Kärl?	Keramik	650623,6	6948187,6		1	2,6	33x15x5	Keramikskärva med brun glasyr.		
54	1	L0062	Rödgods/kakel?		Keramik	650623,6	6948187,6		1	36,8	69x23x21			
55	1	L0062	Rödgods	Tallrik?	Keramik	650623,6	6948187,6		1	45,7	93x48x8	Keramikskärva med matt brungul glasyr.		
56	1	L0062	Rödgods	Kärl/skål?	Keramik	650623,6	6948187,6		1	30,2	52x50x11	Mynningsbit med en gulbrun glasyr.		
57	1	L0062	Rödgods	Kärl	Keramik	650623,6	6948187,6		1	52	70x47x22 (mynning) x9(buk).	Mynningsbit med mörkbrun glasyr.		
58	1	L0062	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	3,3	23x14x7	Keramikskärva med gul glasyr.		
59	1	L0062	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	5,5	30x26x8	Keramikskärva med vit glasyr ornerad med grön rand och brunt vågmönster.		

60	1	L0062	Rödgods	Skål	Keramik	650623,6	6948187,6		1	223,8	180x120x20 (Mynningens tjocklek)x12	Skärva från en skål med vit glasyr med blomliknande dekor i botten med gröna och bruna mönster.		
61	1	L0062	Fragment av kakelugnsplatta		Kakel	650623,6	6948187,6		5	293	Från 67x51x47 till 41x36x9	Fragment av en kakelugn med grön glasyr.		
62	1	L0062	Stengods		Keramik	650623,6	6948187,6		2	12,2	42x36x6	Spjälkat stengodsfragment med passning, med grå glasyr.		
63	1	L0062	Stengods	Kärl	Keramik	650623,6	6948187,6		1	9,5	47x24x4	Stengods med mörbrun glasyr och tryck med texten AMSTERDA.		
64	1	L0062	Stengods	Kärl	Keramik	650623,6	6948187,6		1	80,9	140x74x7	Bukfragment med mörkbrun glasyr.		
65	1	L0062	Stengods	Kärl	Keramik	650623,6	6948187,6		2	65	Från 78x59x6 till 40x32x18	Stengodsfragment med brun glasyr, ett bukfragment och ett möjligt bottenfragment.		
66	1	L0062	Rödgods?	Kärl	Keramik	650623,6	6948187,6		2	55	Från 60x50x6 till 68x33x6 med 12mm tjock mynning.	Väldigt blekt gods, kan det vara rödgods? Gulaktig glasyr med gröna ränder och oregelbunden brun dekor.		
67	1	L0062	Majolika/fajans?		Keramik	650623,6	6948187,6		1	7,3	53x21x9	Mynning/kantbit med vit och blå glasyr.		
68	1	L0062	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		3	48,1	Från 87x70x4 till 52x23x4.	Kantfragment av flintgods tallrik med vit glasyr och vågig kantlinje.		

69	1	L0062	Flintgods		Keramik	650623,6	6948187,6		2	10,4	Från 35x27x4 till 39x22x4.	Fragment av flintgods med helvit glasyr och ett av fragmenten har möjligt fäste för handtag.		
70	1	L0062	Rödgods?	Skål/tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	38,7	82x32x6 & 11mm tjock mynning/kant	Möjligt rödgods pga väldigt blekt vitrött gods, beige glasyr med gröna ränder och brun kantlinje på mynningen/kanten.		
71	1	L0062	Flintgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	3,7	30x17x7	Kantbitsfragment av flintgods med vit glasyr.		
72	1	L0062	Flintgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	1,56	22x19x4	Fragment av flintgods med helvit glasyr.		
73	1	L0062	Flintgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	3,5	38x33x3	Delvis spjälkat flintgods med helvit glasyr och regelbundna parallellt löpande fördjupningar.		
74	1	L0062	Flintgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	2,1	42x18x3	Fragment av flintgods med helvit glasyr.		
75	1	L0062	Majolika/fajans?		Keramik	650623,6	6948187,6		1	2,9	30x27x5	Spjälkat fragment med vit glasyr.		
76	1	L0062	Majolika/fajans?		Keramik	650623,6	6948187,6		1	3,4	28x22x5	Fragment av majolika/fajans med vit glasyr och blå dekor.		
77	1	L0062	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	16,7	64x44x5	Flintgodsfragment med vit glasyr och blå dekor.		

78	1	L0062	Flintgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	4	50x29x3	Flintgodsfragment med matt och vit glasyr och blå dekor.		
79	1	L0062	Majolika/fajans?		Keramik	650623,6	6948187,6		1	3,8	29x24x5	Fragment av majolika/fajans med vit glasyr.		
80	1	L0062	Obränt ben		Ben	650623,6	6948187,6		20	474,4				
81	1	L0062	Bränt ben		Ben	650623,6	6948187,6		2	1,3				
82	1	L0063	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	1,8	30x7x7, rökkanal 3mm	Del av pipskaft.		
83	1	L0063	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	7,8	48x33x3	Fragment av mörkbrun till gul flaska		
84	1	L0063	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	8,9	80x26x4	Fragment av flintgods med vit glasyr.		
85	1	L0063	Flintgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	4,2	34x24x4	Fragment av flintgods med vit glasyr. Botten av eventuell tallrik med tryckt text RÖRSTRAND.		
86	1	L0063	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	15,1	60x47x5	Fragment av flintgods med vit glasyr med lila dekor.		
87	1	L0063	Rödgods	Kärl?	Keramik	650623,6	6948187,6		1	5,6	38x25x8	Mynningsbit av rödgods utan glasyr.		
88	1	L0063	Rödgods	Kärl?	Keramik	650623,6	6948187,6		1	77,6	114x73x8	Rödgodsfragment med brun glasyr med gröna och grönblå ränder som dekor.		
89	1	L0110	Obränt ben		Ben	650623,6	6948187,6		5	115,4				

90	1	L0110	Bränt ben		Ben	650623,6	6948187,6		1	0,4				
91	1	L0110	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	7,3	74x9x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
92	1	L0110	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	1,1	32x5x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
93	1	L0110	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	1,9	31x7x7, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
94	1	L0110	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	3	34x9x9, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
95	1	L0110	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	1,2	50x5x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
96	1	L0110	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	1,1	22x6x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
97	1	L0110	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	2,5	32x9x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
98	1	L0110	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	4,4	49x9x8, rökkanal 2mm	Del av pipskaft med dekor bestående av cirklar med stora och små sicksackmönster.		
99	1	L0110	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	3,9	45x8x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft med dekor bestående av cirklar och små sicksackmönster.		
100	1	L0110	Fönsterglas	Fönster	Glas	650623,6	6948187,6		1	0,7	32x21x1.	Grön- till blåfärgat fragment av fönsterglas.		
101	1	L0110	Majolika/fajans?	Kärl?	Keramik	650623,6	6948187,6		1	13,4	52x47x7.	Mynningsbit med vit och grå glasyr.		

102	1	L0110	Rödgods	Kärl?	Keramik	650623,6	6948187,6		1	88,5	92x68x12.	Bottenbit av ett förmodat kärl med mörkbrun till röd glasyr.		
103	1	L0110	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	17,7	45x38x13.	Rödgodsfragment med brunprickig glasyr mot en vitblå bakgrund (som till stor del lossnat).		
104	1	L0110	Rödgods/tegel?		Keramik/tegel?	650623,6	6948187,6		1	18	76x24x20.	Möjligtvis en bit tegel.		
105	1	L0110	Rödgods/tegel?		Keramik/tegel?	650623,6	6948187,6		1	6,5	46x20x14.	Möjligtvis en bit tegel.		
106	1	L00178	Majolika/fajans?		Keramik	650623,6	6948187,6		1	0,9	25x21x2.	Spjälkat flintgodsfragment med vit glasyr.		
107	1	L00178	Flintgods	Kärl/kopp?	Keramik	650623,6	6948187,6		4	16,7	Från 48x36x3 till 22x22x3.	Fragment av flintgods med vit glasyr och en mynningsbit.		
108	1	L00178	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		19	224,7	Från 99x64x4 till 18x14x2.	Fragmenterad tallrik med passning och vit glasyr.		
109	1	L0247	Majolika/fajans?	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	15,3	61x38x8.	Fragment av tallrik med vit glasyr med blå dekor.		
110	1	L0247	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	6,5	67x9x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
111	1	L0082	Majolika/fajans?	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		2	22,1	85x35x4.	Två tallriksfragment med vit glasyr.		
112	1	L0082	Majolika/fajans?		Keramik	650623,6	6948187,6		1	2,1	33x16x4.	Fragment med vit glasyr.		
113	1	L0082	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	11,9	54x38x1.	Grön flaskbotten.	X	113
114	1	L0082	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	1,4	21x20x2.	Blått till grönt glasfragment.	X	

115	3	L0237	Flaskglas	Flaska	Glas	650627,1	6948198,3		4	363,9	Från 150x110x4 till 79x30x4.	Gröna glasskärvor och möjlig glasbotten till glasflaska.	X	115
116	3	L0237	Flaskglas	Flaska	Glas	650627,1	6948198,3		1	19,7	73x46x3.	Ljusgrön flaskglas, möjligtvis del av flaskbotten.	X	
117	3	L0237	Glas	Skål?	Glas	650627,1	6948198,3		1	36,9	112x53x4.	Gulfärgad till ljusgrön glasfragment.	X	
118	3	L0237	Flaskglas	Flaska	Glas	650627,1	6948198,3		1	180,33	118x67x5 (mynning 37x34x7mm).	Mörkgrön hel flaskhals.	X	118
119	3	L0237	Flaskglas	Flaska	Glas	650627,1	6948198,3		2	524,4	184x154x6.	Mörkgrön flaskbotten med passning.	X	
120	4	L0465	Spik		Järn	650623,0	6948196,0		1	5,1	60x10x6	Fyrkantig spik.	X	120
121	4	L0465	Järnbeslag		Järn	650623,0	6948196,0		1	226,8	27x46x27.	Hårt korroderat järn med sten, glas och träfragment fastkilade i rost.	X	121
122	4	L0465	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,0	6948196,0		3	230,1	89x47x4.	Mörkbrunt till grönt flaskglas med passning som bildar en hel flaskbotten.	X	
123	4	L0465	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,0	6948196,0		1	35	66x42x7.	Mörkbrun till grön del av flaskbotten.	X	
124	4	L0465	Rödgods	Kärl/skål?	Keramik	650623,0	6948196,0		1	6,9	36x26x7.	Mynningsbit med rödbrun glasyr på insida, vit fiskfjällsmönster med gröna prickar på glasyren på utsidan.		
125	1	L0081	Obränt ben		Ben	650623,6	6948187,6		6	104,8				
126	1	L0081	Bränt ben		Ben	650623,6	6948187,6		1	1				

127	1	L0081	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	0,8	23x5x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
128	1	L0081	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	1,1	24x7x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
129	1	L0081	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	1	18x7x7, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
130	1	L0081	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	2,9	27x10x10, rökkanal 3mm.	Del av pipskaft med sicksack mönster och triangelformade tryck,		
131	1	L0081	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	6,8	74x9x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
132	1	L0081	Blyplatta		Bly	650623,6	6948187,6		1	175,4	108x90x2.	Rektangulär tillbucklad blyplatta med nithål.		
133	1	L0081	Fönsterglas	Fönster	Glas	650623,6	6948187,6		1	6,6	63x23x2, 3mm kantlinje.	Grönfärgad kantbit av fönster.	X	
134	1	L0081	Fönsterglas	Fönster	Glas	650623,6	6948187,6		1	1,8	33x17x1.	Genomskinlig till ljusblå glasbit från ett fönster.	X	
135	1	L0081	Dryckesglas/flaskglas		Glas	650623,6	6948187,6		1	1,3	33x17x2.	Genomskinligt glasfragment från en möjlig flaska/dryckesglas.	X	
136	1	L0081	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	69,5	110x52x3, diameter flaskmynning 29mm.	Ljusblå till ljusgrön komplett flaskhals.	X	136
137	1	L0081	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	43,9	99x30x3.	Mörbrun till gul flaskhals.	X	137

138	1	L0081	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	15,3	64x35x4.	Flaskglasfragment, mörkbrun till gul.	X	
139	1	L0081	Skål?		Glas	650623,6	6948187,6		1	1,5	24x22x2, tjocklek kantlinje 4mm.	Blågrön glasfragment från någon form av servis med ihålig kantlinje och möjlig vit dekor.	X	
140	1	L0081	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	290,1	172x110x5.	Grönfärgad flaskbotten?	X	140
141	1	L0081	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	137,5	114x97x6.	Grön till gulfärgad flaskbotten.	X	141
142	1	L0081	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	10,9	34x30x2.	Grönfärgad mynningsbit till en mindre flaska, möjligtvis parfym alternativt medicin.		
143	1	L0081	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	10,8	46x34x5.	Sigill med texten ARRAK PUNSCH, ljusblå/grön.		
144	1	L0081	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	6,6	45x34x3.	Flaskfragment, ljusgrön till ljusblå.	X	
145	1	L0081	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		7	38,6	Från 57x39x2 till 38x21x2.	Flaskglasfragment, ljusblå.	X	
146	1	L0081	Stengods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	22,4	82x33x8.	Stengodsfragment med ristade mönster och utan glasyr.		
147	1	L0081	Stengods	Kärl	Keramik	650623,6	6948187,6		1	34,8	67x67x6.	Stengodsfragment med delvis bevarad hals och mynning. Grå glasyr och inristade ränder på utsidan.		
148	1	L0081	Flintgods	Kruka?	Keramik	650623,6	6948187,6		1	151	136x121x8.	Stengodsfragment med vit glasyr.		

149	1	L0081	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		2	52,4	92x65x6.	Stengodsfragment med passning och vit glasyr och svart dekor med löv.		
150	1	L0081	Flintgods	Kruka?	Keramik	650623,6	6948187,6		1	25,1	83x58x5.	Stengodsfragment med vit glasyr.		
151	1	L0081	Flintgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	5,5	36x34x4.	Stengodsfragment med vit glasyr.		
152	1	L0081	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	8,1	54x33x4.	Kantbitsfragment av flintgods med vit glasyr.		
153	1	L0081	Flintgods	Skål	Keramik	650623,6	6948187,6		1	23,1	77x55x3.	Kantbitsfragment av flintgods med vit glasyr och blå dekor.		
154	1	L0081	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		2	7,3	38x37x4.	Stengodsfragment med vit glasyr och mörkblå dekor.		
155	1	L0081	Flintgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	1,6	21x21x4.	Stengodsfragment med vit glasyr och blå dekor.		
156	1	L0081	Majolika/fajans?		Keramik	650623,6	6948187,6		1	2,1	24x21x5.	Spjälkad keramikskärva med vit och blå glasyr.		
157	1	L0081	Rödgods	Skål	Keramik	650623,6	6948187,6		1	108,8	124x88x8.	Bottenbit av en skål med gulaktig glasyr med djurmotiv och år 1695 inristat.		
158	1	L0081	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	17	57x24x13.	Rödgodsfragment med gulaktig vit glasyr med bruna linjer och mörkbruna prickar.		
159	1	L0081	Rödgods	Skål?	Keramik	650623,6	6948187,6		1	23,3	48x60x9.	Rödgodsfragment med gulaktig vit glasyr med bruna linjer och mörkbruna prickar.		

160	1	L0081	Rödgods	Skål?	Keramik	650623,6	6948187,6		1	23,3	114x29x10.	Mynnings-/kantbit med vit glasyr längs kanten och i övrigt gråbrun glasyr.		
161	1	L0081	Rödgods	Skål?	Keramik	650623,6	6948187,6		1	10,5	43x29x5.	Mynningsskärva med gulbrun glasyr med inristade ränder.		
162	1	L0081	Rödgods	Kärl	Keramik	650623,6	6948187,6		2	25	Från 50x41x5 till 63x25x4.	Mynningsskärva och bukskärva med gulbrun glasyr.		
163	1	L0081	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	4,7	26x24x6.	Keramikskärva med ljusbrun glasyr med grön rand och brun oregelbunden dekor.		
164	1	L0081	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	7,8	37x26x6.	Keramikskärva med rödbrun glasyr.		
165	1	L0081	Rödgods	Fat?	Keramik	650623,6	6948187,6		1	68,2	104x53x18 till 8 mm tjocklek.	Keramikskärva med tydlig kant och brun glasyr med möjliga gulvita linjer.		
166	1	L0081	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	67,6	124x39x13.	Ingen dekor, osäkert om det är keramik.		
167	1	L0081	Rödgods/tegel?		Keramik/tegel?	650623,6	6948187,6		1	5,9	31x23x14.	Möjligtvis en bit tegel.		
168	1	L0081	Rödgods/tegel?		Keramik/tegel?	650623,6	6948187,6		1	11,2	45x23x11.	Möjligtvis en bit tegel.		
169	2 och 3	L0206	Obränt ben		Ben	650627,4	6948199,4		2	59,7		Humerus samt ett bäckenben? Med möjliga skärmärken.		
170	2 och 3	L0206	Flaskglas	Flaska	Glas	650627,4	6948199,4		1	287,5	92x78x3.	Komplett gulbrun flaskbotten.	X	170
171	2 och 3	L0206	Flaska	Flaska	Glas	650627,4	6948199,4		1	91,9	87x52x48.	Nästintill komplett liten glasflaska i ljusblått glas.		

172	2 och 3	L0206	Flaska	Flaska	Glas	650627,4	6948199,4		1	41,5	78x33x8.	Nästintill komplett liten glasflaska i blått glas.		
173	2 och 3	L0206	Flaskglas	Flaska	Glas	650627,4	6948199,4		1	84,5	135x72x5.	Mörkgrön glasskärva.	X	
174	2 och 3	L0206	Skål?		Glas	650627,4	6948199,4		1	12,5	69x36x5.	Mörkgrön glasskärva med en tydlig kant, glasskål?	X	
175	2 och 3	L0206	Dryckesglas		Glas	650627,4	6948199,4		1	7,1	52x35x2.	Genomskinlig glasskärva med en tydlig kant.	X	
176	2 och 3	L0206	Kritpipsskaft		Lera	650627,4	6948199,4		1	1,6	31x7x7, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
177	2 och 3	L0206	Kritpipsskaft		Lera	650627,4	6948199,4		1	1,9	31x7x7, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
178	2 och 3	L0206	Kritpipsskaft		Lera	650627,4	6948199,4		1	2,3	41x7x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
179	2 och 3	L0206	Kritpipsskaft		Lera	650627,4	6948199,4		1	0,6	21x6x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
180	2 och 3	L0206	Kritpipsskaft		Lera	650627,4	6948199,4		1	2,2	65x6x4, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
181	2 och 3	L0206	Kritpipsskaft		Lera	650627,4	6948199,4		1	1,5	24x8x7, rökkanal 3mm.	Del av pipskaft.		
182	2 och 3	L0206	Kritpipsskaft		Lera	650627,4	6948199,4		1	1,6	36x6x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
183	2 och 3	L0206	Kritpipsskaft		Lera	650627,4	6948199,4		1	1,5	55x5x4, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		

184	2 och 3	L0206	Kritpipsskaft		Lera	650627,4	6948199,4		1	3,1	38x8x8x, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
185	2 och 3	L0206	Kritpipsskaft		Lera	650627,4	6948199,4		1	3,4	57x7x6, rökkanal 3mm.	Del av pipskaft.		
186	2 och 3	L0206	Kritpipsskaft		Lera	650627,4	6948199,4		1	9,7	Mått piphuvud 40x19x18x2, Klack 10x7x5, rökkanal 2mm.	Piphuvud med klack.		
187	2 och 3	L0206	Kritpipsskaft		Lera	650627,4	6948199,4		1	3,2	42x8x7, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
188	2 och 3	L0206	Kritpipsskaft		Lera	650627,4	6948199,4		1	6,8	82x7x7, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
189	2 och 3	L0206	Kritpipsskaft		Lera	650627,4	6948199,4		1	3,4	52x7x6, rökkanal 2mm.	Dekorerad del av skaft, ornerad med cirklar och sicksack-mönster		
190	2 och 3	L0206	Kritpipsskaft		Lera	650627,4	6948199,4		1	4,3	55x8x7, rökkanal 2mm.	Dekorerad del av skaft, ornerad med små och utdragna sicksack-mönster.		
191	2 och 3	L0206	Flintgods	Tallrik	Keramik	650627,4	6948199,4		1	69,23	112x76x6.	Flintgods med vit glasyr och vågig kant.		
192	2 och 3	L0206	Flintgods	Tallrik	Keramik	650627,4	6948199,4		1	19,74	61x54x4.	Flintgods med vit glasyr och slät kant.		
193	2 och 3	L0206	Flintgods	Tallrik	Keramik	650627,4	6948199,4		2	41,95	Från 70x44x6 till 63x45x6.	Flintgods med vit och blåmönstrad glasyr.		
194	2 och 3	L0206	Flintgods	Tallrik	Keramik	650627,4	6948199,4		1	8,4	50x31x3.	Flintgods med vit glasyr.		

195	2 och 3	L0206	Majolika/fajans?	Tallrik	Keramik	650627,4	6948199,4		1	34	90x68x5.	Keramikskärva med vit glasyr med blå dekor.		
196	2 och 3	L0206	Majolika/fajans?	Tallrik	Keramik	650627,4	6948199,4		1	4,1	27x28x7.	Keramikskärva med vit glasyr med blå dekor.		
197	2 och 3	L0206	Majolika/fajans?	Tallrik	Keramik	650627,4	6948199,4		1	2,6	28x21x4.	Keramikskärva med vit glasyr med blå dekor.		
198	2 och 3	L0206	Rödgods	Kärl	Keramik	650627,4	6948199,4		1	137,3	106x97x8.	Keramikskärva med del av botten och buk med mörkbrun och vitrandig glasyr.		
199	2 och 3	L0206	Rödgods	Kärl	Keramik	650627,4	6948199,4		1	208	124x95x9.	Keramikskärva med del av botten och buk med mörkbrun glasyr.		
200	2 och 3	L0206	Rödgods		Keramik	650627,4	6948199,4		1	18,5	48x46x11.	Keramikskärva med del av en kant och brun och vitrandig glasyr.		
201	2 och 3	L0206	Rödgods	Kärl	Keramik	650627,4	6948199,4		1	92,8	113x54x8.	Keramikskärva med botten och mörkbrun glasyr.		
202	2 och 3	L0206	Rödgods	Fat/tallrik	Keramik	650627,4	6948199,4		1	298	Från 90x97x10 till 53x30x8.	Keramikskärvor med gråvit och grön glasyr samt siffrorna 03.		
203	2 och 3	L0206	Rödgods	Kärl?	Keramik	650627,4	6948199,4		1	92,6	86x69x13.	Keramikskärva med gråvit glasyr.		
204	2 och 3	L0206	Rödgods	Tallrik	Keramik	650627,4	6948199,4		1	44,3	114x28x11.	Keramikskärva, kantbit, med gråvit brunkprickig glasyr.		

205	2 och 3	L0206	Rödgods	Tallrik	Keramik	650627,4	6948199,4		1	16,2	32x32x14.	Keramikskärva med kant och gråbrun glasyr med grön rand och mörkbrun dekor.		
206	2 och 3	L0206	Rödgods/tegel?		Keramik/tegel?	650627,4	6948199,4		1	15,3	37x18x18.	Möjligtvis en bit tegel.		
207	2 till 5	L0195	Obränt ben		Ben	650626,7	6948197,0		132	828,7				
208	2 till 5	L0195	Bränt ben		Ben	650626,7	6948197,0		144	64.2				
209	2 till 5	L0195	Fajans		Keramik	650626,7	6948197,0		1	3,6	29x26x9.	Ljusblå glasyr med mörkblå dekor.		
210	2 till 5	L0195	Knapp?	Knapp?	Metall	650626,7	6948197,0		1	10	28x28x6.	Runt knappliknande föremål med blåaktig färg plus rostfärgning.	X	210
211	2 till 5	L0195	Glas		Glas	650626,7	6948197,0		1	2,3	17x16x6.	Genomskinlig glasbit med vitblårandig dekor invändigt, möjligtvis fot eller dekor för något form av glasföremål.		
212	2 till 5	L0195	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	2,6	37x8x7, rökkanal 2mm	Del av pipskaft.	X	
213	2 till 5	L0195	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	7,1	59x10x9, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.	X	
214	2 till 5	L0195	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	4,2	32x10x10, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.	X	
215	2 till 5	L0195	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	3,5	69x6x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.	X	

216	2 till 5	L0195	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,7	17x6x5x, rökkanal 1mm.	Del av pipskaft.	X	
217	2 till 5	L0195	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,7	27x7x7, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.	X	
218	2 till 5	L0195	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,5	35x6x6, rökkanal 3mm.	Del av pipskaft.	X	
219	2 till 5	L0195	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,2	45x6x5, rökkanal 3mm.	Del av pipskaft.	X	
220	2 till 5	L0195	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,3	28x7x7, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.	X	
221	2 till 5	L0195	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,6	18x6x6, rökkanal 3mm.	Del av pipskaft.	X	
222	2 till 5	L0195	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,5	21x7x7.	Fragment av kritpipskaft.	X	
223	2 till 5	L0195	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,01	9x6x5.	Fragment av kritpipskaft.	X	
224	2 till 5	L0195	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,16	6x6x7.	Fragment av kritpipskaft.	X	
225	2 till 5	L0195	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,1	10x5x3.	Fragment av kritpipskaft.	X	
226	2 till 5	L0195	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,2	9x8x7.	Fragment av kritpipskaft.	X	
227	2 till 5	L0195	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,1	6x7x7.	Fragment av kritpipskaft.	X	
228	2 till 5	L0195	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	2,2	24x8x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft med möjligt cirkelmönster.	X	

229	2 till 5	L0195	Rödgods	Kärl	Keramik	650626,7	6948197,0		2	212,1	134x88x6.	Keramikskärvor med passning och bevarat handtag med mörkbrun glasyr enbart på insidan.		
230	2 till 5	L0195	Rödgods	Kärl	Keramik	650626,7	6948197,0		1	55,4	81x63x7.	Mynningsbit med mörkbrun glasyr.		
231	2 till 5	L0195	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	23	64x32x8.	Keramikskärva, förmodat handtag, med brun till grå med gröna toner i glasyren.		
232	2 till 5	L0195	Rödgods	Kärl	Keramik	650626,7	6948197,0		1	11,2	28x28x11.	Keramiksskärva med röd till brun glasyr.		
233	2 till 5	L0195	Rödgods	Kärl	Keramik	650626,7	6948197,0		1	12,8	42x42x6.	Keramikskärva med grön glasyr på insidan och tranparent glasyr på utsidan.		
234	2 till 5	L0195	Rödgods	Kärl	Keramik	650626,7	6948197,0		1	4,1	32x26x6.	Keramikskärva utan glasyr.		
235	2 till 5	L0195	Rödgods	Kärl	Keramik	650626,7	6948197,0		1	3,6	26x20x7.	Keramikskärva med mörkbrun glasyr på båda sidor.		
236	2 till 5	L0195	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	22,8	40x32x12.	Keramikskärva med svart glasyr.		
237	2 till 5	L0195	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	1,1	15x10x6.	Keramikskärva med rödbrun glasyr på ena sidan.		
238	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	6,32	73x8x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
239	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	3,6	57x7x7, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		

240	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	4,3	50x9x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
241	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	3,6	47x7x7, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
242	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	3,5	51x7x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
243	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	6	70x8x7, rökkanal 3mm.	Del av pipskaft.		
244	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	4,8	46x9x9, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
245	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	4,7	48x9x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
246	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	4,7	45x9x9, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
247	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	3,9	48x8x7, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
248	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,8	21x6x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
249	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,5	23x4x4, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
250	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	7	73x9x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
251	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,5	33x6x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		

252	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,8	36x6x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
253	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	2	42x7x6 , rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
254	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,5	47x5x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
255	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,3	29x7x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
256	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,2	27x6x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
257	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,3	24x7x7, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
258	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,8	31x7x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
259	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,3	28x7x6, rökkanal 3mm.	Del av pipskaft.		
260	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,5	27x5x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
261	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	5,6	54x9x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
262	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	2,2	28x8x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
263	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	2,2	39x7x7, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		

264	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	2,4	43x7x7, rökkanal 3mm.	Del av pipskaft.		
265	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	5	45x9x9, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
266	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	2	35x7x7, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
267	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1	21x6x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
268	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	6,6	61x10x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
269	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	3,3	47x7x7, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
270	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	2,3	37x7x7, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
271	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	4,9	53x9x8, rökkanal 3mm.	Del av pipskaft.		
272	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	2,9	57x6x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
273	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	2	32x7x6, rökkanal 3mm.	Del av pipskaft.		
274	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	3,5	47x7x7, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
275	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	2,4	35x8x8, rökkanal 3mm.	Del av pipskaft.		

276	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	2,4	47x6x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
277	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	2,4	59x6x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
278	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,4	32x6x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
279	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,2	27x6x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
280	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,2	27x7x5, rökkanal 3mm.	Del av pipskaft.		
281	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,2	34x6x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
282	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,3	41x5x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
283	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	2,7	39x8x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
284	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	2,2	23x9x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
285	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,1	22x7x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
286	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,6	17x5x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
287	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,7	17x6x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		

288	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,2	34x5x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
289	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	2	23x8x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
290	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,1	18x7x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
291	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,3	21x8x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
292	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,7	26x5x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
293	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,9	23x6x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
294	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,4	21x4x4, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
295	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,6	16x6x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
296	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,9	21x6x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
297	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,4	14x5x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
298	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,3	31x7x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
299	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,4	49x5x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		

300	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,1	25x6x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
301	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,5	17x6x6, rökkanal 3mm.	Del av pipskaft.		
302	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,6	17x6x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
303	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,8	14x7x7, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
304	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,8	21x6x6, rökkanal 3mm.	Del av pipskaft.		
305	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,2	14x6x4.	Fragment av kritpipskaft.		
306	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,7	21x7x7.	Fragment av kritpipskaft.		
307	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,5	14x7x7.	Fragment av kritpipskaft.		
308	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,3	18x5x5.	Fragment av kritpipskaft.		
309	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,2	10x7x7.	Fragment av kritpipskaft.		
310	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,1	12x7x6.	Fragment av kritpipskaft.		
311	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,1	10x4x4.	Fragment av kritpipskaft.		
312	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,5	14x6x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
313	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,6	16x6x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		

314	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	2,6	36x7x7, rökkanal 2mm.	Dekorerad del av skaft, ornerad med cirklar och sicksack-mönster		
315	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	3,9	46x8x8, rökkanal 2mm.	Dekorerad del av skaft, ornerad med cirklar och sicksack-mönster		
316	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,9	22x8x8, rökkanal 2mm.	Dekorerad del av skaft, ornerad med cirklar och sicksack-mönster		
317	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	3	33x9x9, rökkanal 2mm.	Dekorerad del av skaft, ornerad med cirklar och sicksack-mönster		
318	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	3,5	58x6x6, rökkanal 2mm.	Dekorerad del av skaft, ornerad med cirklar och sicksack-mönster		
319	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	2,9	50x7x7, rökkanal 2mm.	Dekorerad del av skaft, ornerad med cirklar och sicksack-mönster		
320	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	2	34x7x7, rökkanal 2mm.	Dekorerad del av skaft, ornerad med cirklar och sicksack-mönster		
321	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	2,1	29x7x7, rökkanal 2mm.	Dekorerad del av skaft, ornerad med cirklar och sicksack-mönster		
322	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	4,3	34x10x9, rökkanal 3mm.	Dekorerad del av skaft, ornerad med cirklar och sicksack-mönster		322
323	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	3,1	50x7x6, rökkanal 2mm.	Dekorerad del av skaft, ornerad med cirklar		

324	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	3,9	35x10x10, rökkanal 3mm.	Del av pipskaft med märkning; "AR 1607" i cirkel. Kan finnas mer, icke-synlig text.		
325	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,9	22x14x8, rökkanal 2mm.	Fragment av piphuvud med rökkanal.		
326	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	1,1	23x15x10.	Fragment av piphuvud.		
327	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	0,8	14x8.	Fragment av kritpipsklack med stämpel, möjligtvis krona i stämpel.		
328	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	6	46x12x8, rökkanal 2mm.	Del av kritpipsskaft m. klack.		328
329	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	5,8	39x18x7, rökkanal 2mm.	Piphuvud med klack med märkning "PP".		
330	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	7,6	44x18x8, rökkanal 2mm.	Piphuvud med klack.		
331	2 till 5	L0184	Kritpipsskaft		Lera	650626,7	6948197,0		1	13	51x22x10, rökkanal 2mm.	Piphuvud med klack.		331
332	2 till 5	L0184	Flintgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	0,5	13x8x2.	Kantbitsfragment av flintgods med vit glasyr och blå dekor.		
333	2 till 5	L0184	Flintgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	1,4	21x5x2.	Kantbitsfragment av flintgods med vit glasyr och blå dekor.		
334	2 till 5	L0184	Flintgods	Kärl/kopp?	Keramik	650626,7	6948197,0		1	2,5	39x11x2.	Fragment av flintgods med vit glasyr.		

335	2 till 5	L0184	Flintgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	5	44x25x4.	Delvis spjälkat fragment av flintgods med vit glasyr.		
336	2 till 5	L0184	Flintgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	5,5	42x34x9.	Delvis spjälkat fragment av flintgods med vit glasyr.		
337	2 till 5	L0184	Flintgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	1,4	24x15x3.	Delvis spjälkat fragment av flintgods med vit glasyr.		
338	2 till 5	L0184	Flintgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	0,9	22x9x3.	Delvis spjälkat fragment av flintgods med vit glasyr.		
339	2 till 5	L0184	Flintgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	0,6	16x9x3.	Delvis spjälkat fragment av flintgods med ljust blå glasyr.		
340	2 till 5	L0184	Majolika		Keramik	650626,7	6948197,0		3	10,9	Från 50x27x5 till 29x27x4.	Fragment av majolika med vit och blå glasyr.		
341	2 till 5	L0184	Fajans	Tallrik	Keramik	650626,7	6948197,0		2	30,6	Från 77x52x3 till 52x44x3.	Delvis spjälkade kantfragment med vit glasyr.		
342	2 till 5	L0184	Fajans		Keramik	650626,7	6948197,0		1	3,4	35x18x7m	Kantfragment med vit och blå glasyr.		
343	2 till 5	L0184	Fajans		Keramik	650626,7	6948197,0		1	1,8	23x13x4.	Kantfragment med vit och blå glasyr.		
344	2 till 5	L0184	Fajans		Keramik	650626,7	6948197,0		1	1,1	21x11x3.	Kantfragment med ljust blå och blå glasyr.		
345	2 till 5	L0184	Fajans		Keramik	650626,7	6948197,0		1	1,5	22x13x5.	Kantfragment med vit och blå glasyr.		
346	2 till 5	L0184	Fajans		Keramik	650626,7	6948197,0		1	2,3	27x26x3.	Fragment med vit och blå glasyr.		

347	2 till 5	L0184	Fajans		Keramik	650626,7	6948197,0		1	2,5	24x23x4.	Spjälkat fragment med ev. vit och blå glasyr. Kan vara oglaserad.		
348	2 till 5	L0184	Fajans		Keramik	650626,7	6948197,0		1	2	31x18x3.	Fragment med vit och blå glasyr.		
349	2 till 5	L0184	Fajans		Keramik	650626,7	6948197,0		1	1,1	23x12x3.	Fragment med vit och blå glasyr.		
350	2 till 5	L0184	Fajans		Keramik	650626,7	6948197,0		1	1,3	22x14x5.	Delvis spjälkat fragment med vit och blå glasyr.		
351	2 till 5	L0184	Fajans		Keramik	650626,7	6948197,0		1	0,9	22x14x3.	Delvis spjälkat fragment med vit och blå glasyr.		
352	2 till 5	L0184	Fajans		Keramik	650626,7	6948197,0		1	0,5	16x11x3.	Fragment med vit och blå glasyr.		
353	2 till 5	L0184	Fajans		Keramik	650626,7	6948197,0		1	0,9	18x11x4.	Fragment med vit glasyr. Oglaserad på ena sidan.		
354	2 till 5	L0184	Fajans		Keramik	650626,7	6948197,0		1	0,5	16x9x3.	Fragment med vit glasyr. Bränd?		
355	2 till 5	L0184	Fajans		Keramik	650626,7	6948197,0		1	0,8	28x8x5.	Fragment med vit glasyr.		
356	2 till 5	L0184	Fajans		Keramik	650626,7	6948197,0		1	0,6	17x5x4.	Fragment med vit glasyr.		
357	2 till 5	L0184	Fajans		Keramik	650626,7	6948197,0		1	2	32x20x3.	Fragment med vit glasyr. Oglaserad på ena sidan.		
358	2 till 5	L0184	Bränt ben		Ben	650626,7	6948197,0		202	69,7				
359	2 till 5	L0184	Obränt ben		Ben	650626,7	6948197,0		148	445,5				
360	2 till 5	L0184	Flintavslag?		Flinta	650626,7	6948197,0		1	58,6	53x37x25.	Ev. flintavslag. Kan också bara vara barlast som naturligt slagits av.		
361	2 till 5	L0184	Flintgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	1,5	21x16x4.	Spjälkat fragment med utnött/ingen glasyr.		

362	2 till 5	L0184	Stengods	Kärl	Keramik	650626,7	6948197,0		1	21,9	55x27x8.	Kantbitsfragment av stengods med brun glasyr.		
363	2 till 5	L0184	Stengods/rödgods?		Keramik	650626,7	6948197,0		1	6	33x29x5.	Fragment av troligt stengods. Gulaktigt glasyr, räfflad.		
364	2 till 5	L0184	Stengods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	1,8	32x8x6.	Fragment av stengods, möjlig kantbit.		
365	2 till 5	L0184	Rödgods	Kärl?		650626,7	6948197,0		1	115,2	133x88x9.	Mynningsbit med vit, grön och brun glasyr på insidan.		
366	2 till 5	L0184	Rödgods	Skål	Keramik	650626,7	6948197,0		1	153,4	159x81x8.	Mynningsbit med vit och brun glasyr.		
367	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	34,6	72x37x10.	Mynningsbit med vit och brun glasyr.		
368	2 till 5	L0184	Rödgods	Kärl?	Keramik	650626,7	6948197,0		1	154,6	139x84x10.	Bottenbit av ev. kärl med grönvit och brun glasyr.		
369	2 till 5	L0184	Rödgods	Skål?	Keramik	650626,7	6948197,0		1	66,4	93x67x7.	Ev. bottenbit med vit, gul och grön glasyr.		
370	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	11,8	51x28x8.	Fragment av rödgods med vit och brun glasyr.		
371	2 till 5	L0061	Masugnsslagg		Slagg	650626,7	6948197,0		1	7,2	25x17x14.	Färgvariationer i ljusblått.		
372	2 till 5	L0184	Sänke?		Sandsten	650626,7	6948197,0		1	834	165x90x41.	Oval och platt sandsten med tydliga spår av bearbetning, mejsel?		
373	2 till 5	L0184	Fönsterglas	Fönster	Glas	650626,7	6948197,0		116	162,1	Från 54x31x2 till 12x10x1.	Grönfärgade fragment från fönsterglas.		

374	2 till 5	L0184		Skål?	Glas	650626,7	6948197,0		5	22,9	Från 48x26x3 till18x17x3.	Grönfärgad glas med ojämna kanter och form, en del kan eventuellt vara kantbitar fönsterglas.		
375	2 till 5	L0184	Fönsterglas	Fönster	Glas	650626,7	6948197,0		3	2,6	Från 32x18x2 till11x8x1.	Vitt till grönfärgad eldpåverkad glas.	X	
376	2 till 5	L0184			Glas	650626,7	6948197,0		1	3,9	45x13x3.	Genomskinligt glas med vit beläggning, ojämn form med knölar som dekor.	X	376
377	2 till 5	L0184			Glas	650626,7	6948197,0		1	5,8	35x30x5.	Kantbit, genomskinligt glas med droppformad dekor.	X	
378	2 till 5	L0184	Flaskglas	Flaska	Glas	650626,7	6948197,0		2	95,4	106x79x5.	Grönfärgad flaskbotten med passning.	X	378
379	2 till 5	L0184	Flaskglas	Flaska	Glas	650626,7	6948197,0		2	16,17	Från 61x38x4 till 24x21x4.	Brunfärgade glasskärvor.	X	
380	2 till 5	L0184	Flaskglas	Flaska	Glas	650626,7	6948197,0		1	8,5	49x24x7.	Grönfärgad skärva från flaskbotten.	X	380
381	2 till 5	L0184	Flaskglas	Flaska	Glas	650626,7	6948197,0		1	51,7	80x29x6.	Gulbrunfärgad flaskhals.	X	381
382	2 till 5	L0184	Flaskglas	Flaska	Glas	650626,7	6948197,0		1	74,3	Från 77x69x4 till 66x27x4.	Gröngulfärgade flaskfragment.	X	
383	2 till 5	L0184	Flaskglas	Flaska	Glas	650626,7	6948197,0		1	19,6	67x42x7.	Blåfärgat flaskfragment.	X	
384	2 till 5	L0184	Flaskglas	Flaska	Glas	650626,7	6948197,0		1	5,4	32x26x4.	Grönblåfärgat flaskfragment.	X	
385	2 till 5	L0184	Flaskglas	Flaska	Glas	650626,7	6948197,0		2	7,1	Från 41x40x3 till 22x20x3.	Ljusgröna flaskfragment.	X	
386	2 till 5	L0184	Glas		Glas	650626,7	6948197,0		1	0,9	18x15x2.	Ljusblå glasfragment.	X	
387	2 till 5	L0184	Glas		Glas	650626,7	6948197,0		1	2,6	38x20x2	Ljusgrönt glasfragment.	X	

388	2 till 5	L0184	Glas		Glas	650626,7	6948197,0		1	1,2	26x20x1.	Grönfärgad glasskärva.	X	
389	2 till 5	L0184	Glas	Dryckesglas?	Glas	650626,7	6948197,0		1	0,7	17x11x4.	Genomskinligt glasfragment.	X	
390	2 till 5	L0184	Glas	?	Glas	650626,7	6948197,0		1	1,7	20x13x10.	Blåfärgat glasfragment, kanske botten av en flaska?	X	
391	2 till 5	L0184	Rödgods	Tallrik/fat	Keramik	650626,7	6948197,0		4	552,9	315x193x7.	Rödgods med passning och vit glasyr med brunfärgade mönster.		
392	2 till 5	L0184	Rödgods	Tallrik	Keramik	650626,7	6948197,0		2	112	Från 107x80x8 till 60x52x7.	Rödgods med brun glasyr och vitfärgade mönster.		
393	2 till 5	L0184	Rödgods	Tallrik	Keramik	650626,7	6948197,0		1	62,3	114x47x7.	Rödgods med mörkbrun glasyr och vit till gulaktiga streckade mönster.		
394	2 till 5	L0184	Rödgods	Tallrik/fat	Keramik	650626,7	6948197,0		1	101,4	107x92x8 och 13mm tjocklek vid mynning.	Rödgods med rödbrun glasyr och vit dekor med gröna fläckar (växt-/träddekor?).		
395	2 till 5	L0184	Rödgods	Tallrik	Keramik	650626,7	6948197,0		2	2	Från 25x17x3 till 18x14x3.	Spjälkade rödgodsfragment med mörkbrun och vitrandig glasyr.		
396	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	5	26x21x8.	Rödgodsfragment med rödbrun och vitrandig glasyr.		
397	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	4	27x19x7.	Rödgodsfragment med röbrun och vit glasyr.		

398	2 till 5	L0184	Rödgods	Tallrik	Keramik	650626,7	6948197,0		1	4,5	30x17x11.	Kantfragment av rödgods med mörkbrun glasyr med vit rand.		
399	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		2	27	Från 65x24x8 till 43x 27x8.	Rödgods med mörkbrun glasyr.		
400	2 till 5	L0184	Rödgods	Kärl	Keramik	650626,7	6948197,0		1	29,1	66x46x6.	Mynningsbit, rödgods med gulbrun glasyr och drejränder på utsidan. Svartbränd på utsidan.		
401	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	0,9	12x11x6.	Mynningsbit med rödbrun glasyr och vit rand längs mynningen. Två parallellt ristade ränder på utsidan.		
402	2 till 5	L0184	Rödgods	Kärl	Keramik	650626,7	6948197,0		1	21,1	42x38x6, mynningen tjocklek är 12mm.	Mynningsbit med gulbrun glasyr på både in- och utsidan.		
403	2 till 5	L0184	Rödgods	Kärl?	Keramik	650626,7	6948197,0		1	15,2	46x36x6, mynningens tjocklek är 4mm.	Mynningsbit med gulbrun glasyr enbart på insidian.		
404	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	3,9	20x16x11.	Mynningsbit med vitglaserad rand.		
405	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	6,8	35x32x8.	Rödgodsfragment med röbrun och vit glasyr, glaserad på båda sidor.		
406	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	6,2	28x25x8.	Rödgodsfragment med rödbrun glasyr.		
407	2 till 5	L0184	Rödgods	Skål?	Keramik	650626,7	6948197,0		1	18,5	56x30x10.	Mynning/kantbit med rödbrun och vitrandig glasyr.		

408	2 till 5	L0184	Rödgods	Skål/tallrik?	Keramik	650626,7	6948197,0		1	17,73	77x30x5, mynningens tjocklek är 9mm.	Mynning/kantbit med rödbrun och vitrandig glasyr.		
409	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	17,7	66x40x5.	Rödgodsfragment med mörkbrun glasyr med grönaktig dekor.		
410	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	7,5	37x30x6.	Rödgodsfragment med mörkbrun glasyr. Svartbränd och med drejningsränder på utsidan.		
411	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		2	19,27	Från 52x34x9 till 32x30x10.	Rödgodsfragment med gulgrön till rödbrun glasyr.		
412	2 till 5	L0184	Rödgods	Tallrik?	Keramik	650626,7	6948197,0		2	8	Från 30x26x5 till33x19x7.	Rödgodsfragment med vit glasyr och gröna prickar samt bruna ränder.		
413	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	2,3	23x13x6.	Rödgodsfragment med vit glasyr och bruna prickar och andra sidan vitrandig glasyr.		
414	2 till 5	L0184	Rödgods	Skål?	Keramik	650626,7	6948197,0		1	41,7	76x65x6 och mynningens tjocklek är 9mm.	Rödgodsfragment med gråbrun glasyr med vita och gröna ränder.		
415	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	30,1	68x39x11.	Rödgodsfragment med vit glasyr med möjliga bruna ränder.		
416	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	4	24x20x6.	Rödgodsfragment med vit/beige glasyr.		

417	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	26,5	68x25x17.	Rödgodsfragment med vit glasyr med brun dekor.		
418	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	10,7	59x26x10.	Rödgods med rödbrun glasyr och vit dekor med gröna fläckar.		
419	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	14	51x36x7.	Rödgods med vit/beige glasyr och möjliga brun dekor.		
420	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	10,3	34x27x7 mynningens tjocklek är 14mm.	Rödgods med möjlig ljusbrun glasyr.		
421	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	2,1	19x18x6.	Spjälkat rödgodsfragment med ljusbrun till gul glasyr.		
422	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	3,3	32x14x7.	Spjälkad kant/mynningsbit med brun glasyr.		
423	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	2,1	25x15x6.	Rödgodsfragment med gråbrun glasyr.		
424	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	1,5	19x13x7.	Spjälkat rödgodsfragment, bränd?		
425	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	3,1	20x18x7.	Rödgodsfragment med mörkbrun matt glasyr.		
426	2 till 5	L0184	Rödgods	Kärl	Keramik	650626,7	6948197,0		1	1,6	19x15x4.	Mynningsbit med mörkbrun glasyr.		
427	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	1,3	32x9x5.	Mynningsbit med vit glasyr.		
428	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	0,8	24x10x4.	Spjälkat rödgodsfragment med vit glasyr.		

429	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	0,7	17x12x4.	Spjälkat rödgodsfragment med vit glasyr.		
430	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	9,4	40x20x11.	Handtag, rödgods med svaga rester av vit färg.		
431	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	5,5	27x12x12.	Handtag, rödgods med koppargrön missfärgning.		
432	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	9,8	47x35x18.	Handtag, rödgods.		
433	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	7,5	42x18x7.	Handtag, rödgods.		
434	2 till 5	L0184	Rödgods	Kärl?	Keramik	650626,7	6948197,0		1	31,6	60x35x8.	Rödgodsfragment av ett förmodat kärl, bottenplatta med del av vägg, saknar glasyr.		
435	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	25,8	75x37x7.	Rödgodsfragment.		
436	2 till 5	L0184	Rödgods	Kärl	Keramik	650626,7	6948197,0		1	29,2	68x30x8.	Del av ett kärl med fäste för handtag, ingen glasyr.		
437	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		2	21,5	Från 60x38x8 till 31x27x7.	Spjälkade rödgodsfragment utan glasyr.		
438	2 till 5	L0184	Rödgods	Tallrik?	Keramik	650626,7	6948197,0		1	14,6	52x34x6 mynning/kant 10mm.	Rödgodsfragment med rundad kant utan glasyr.		
439	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	37,1	93x45x9	Rödgodsfragment med lite brun glasyr.		
440	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	62,6	80x61x12.	Rödgodsfragment utan glasyr.		
441	2 till 5	L0184	Rödgods	Fat?	Keramik	650626,7	6948197,0		2	41,8	Från 63x33x6 till 55x47x7.	Rödgodsfragment, en med kant/mynning utan glasyr.		
442	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	9,7	45x25x7.	Rödgodsfragment med vit glasyr.		

443	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	4,4	26x18x5.	Rödgodsfragment, mynning?		
444	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	27,5	69x46x9.	Rödgodsfragment med rödbrun glasyr.		
445	2 till 5	L0184	Tegel			650626,7	6948197,0		3	104,5	Från 70x53x23 till 39x27x9..	Tegelfragment.		
446	2 till 5	L0184	Rödgods	Kärl	Keramik	650626,7	6948197,0		1	3,8	30x21x4 mynning 7mm.	Rödgodsfragment, mynningsbit, med vit glasyr.		
447	2 till 5	L0184	Rödgods/tegel?			650626,7	6948197,0		2	12,8	Från 43x23x7 till 28x17x10.	Fragment		
448	2 till 5	L0184	Rödgods	Kärl?	Keramik	650626,7	6948197,0		1	2,1	21x13x10.	Fragment mynningsbit.		
449	2 till 5	L0184	Rödgods	Kärl?	Keramik	650626,7	6948197,0		1	5,2	30x20x12.	Fragment rödgods mynningsbit.		
450	2 till 5	L0184	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	213,4	182x81x12.	Stort rödgodsfragment som saknar glasyr.		
451	2 till 5	L0195	Rödgods	Kärl?	Keramik	650626,7	6948197,0		2	35,7	Från 60x41x8 till 47x34x8.	Rödgodsfragment med rödbrun glasyr.		
452	2 till 5	L0195	Rödgods	Tallrik	Keramik	650626,7	6948197,0		1	64,9	91x69x8.	Rödgodsfragment med mörkbrun glasyr med vit dekor.		
453	2 till 5	L0195	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	5,7	33x26x6.	Rödgodsfragment med mörbrun glasyr med vit dekor.		
454	2 till 5	L0195	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	0,5	15x13x4.	Spjälkat rödgodsfragment med mörkbrun glasyr och vid dekor.		

455	2 till 5	L0195	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	1,1	19x11x4.	Mynningsbit, rödgods med grön glasyr på båda sidor.		
456	2 till 5	L0195	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	7,7	30x27x11.	Rödgodsfragment med ränder av mörkbrun glasyr.		
457	2 till 5	L0195	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	13,1	32x32x9.	Rödgodsfragment med mörkbrun glasyr.		
458	2 till 5	L0195	Rödgods	Tallrik?	Keramik	650626,7	6948197,0		1	4,2	33x21x6.	Rödgodsfragment med rödbrun glasyr med vit och mörkbrun dekor.		
459	2 till 5	L0195	Rödgods		Keramik	650626,7	6948197,0		1	5,8	25x15x13.	Mynningsbit med mörkbrun glasyr.		
460	2 till 5	L0195	Rödgods?		Keramik	650626,7	6948197,0		1	6,8	31x28x12.	Ev. rödgodsfragment, spjälkat utan glasyr.		
461	2 till 5	L0195	Stengods	Kärl?	Keramik	650626,7	6948197,0		1	8,2	30x26x11.	Stengodsfragment utan glasyr.		
462	2 till 5	L0195	Tegel?			650626,7	6948197,0		1	15	51x34x11.	Tegel?		
463	1	L0061	Rödgods	Kärl	Keramik	650623,6	6948187,6		35	737,2	Från 119x78x22 till 33x14x7.	Fragment som tillhör samma kärl med spjälkade och ospjälkade fragment med mörkbrun och grågul glasyr.		
464	1	L0061	Rödgods	Kärl	Keramik	650623,6	6948187,6		35	841,6	Från 118x112x10 till 23x21x7.	Rödgodsfragment som kan tillhöra samma kärl med matt gråvit glasyr.		
465	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		2	25,8	Från 83x34x7 till 33x25x6.	Spjälkade rödgodsfragment med genomskinlig glasyr.		

466	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		2	22,6	Från 48x28x7 till 17x17x5.	Rödgodsfragment med gul glasyr.		
467	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		6	32,2	Från 83x69x6 till 9x8x2.	Spjälkade fragment med gul glasyr och en bit har tryckt text "GEFLE".		
468	1	L0061	Rödgods	Kärl	Keramik	650623,6	6948187,6		1	96,6	105x76x11.	Rödgodsfragment med mörkbrun glasyr.		
469	1	L0061	Rödgods	Kärl?	Keramik	650623,6	6948187,6		8	240,2	155x134x7 mynning 16mm.	Rödgodsfragment med passning, rödbrun glasyr med vit och grön dekor.		
470	1	L0061	Rödgods	Fat?	Keramik	650623,6	6948187,6		2	231,5	Från 103x 90x13 till 47x45x20.	Rödgodsfragment med brun glasyr och gulvit dekor.		
471	1	L0061	Rödgods	Kärl	Keramik	650623,6	6948187,6		15	394,4	Från 110x72x4 till 29x23x4.	Rödgodsfragment med passning hos ett flertal fragment, mörkbrun glasyr.		
472	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	12,7	51x41x4.	Rödgodsfragment med grön, lite metallisk, glasyr.		
473	1	L0061	Rödgods	Fat/tallrik?	Keramik	650623,6	6948187,6		1	71,9	74x63x10, 18mm mynning.	Mynningsbit med vit glasyr och brun dekor.		
474	1	L0061	Rödgods	Skål?	Keramik	650623,6	6948187,6		1	40,8	72x46x11.	Mynningsbit med gulaktig vit glasyr med bruna prickar och grön dekor.		
475	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	15,9	51x43x5.	Rödgodsfragment, möjligtvis en mynningsbit, med grön glasyr.		
476	1	L0061	Rödgods	Tallrik?	Keramik	650623,6	6948187,6		1	28	70x41x8.	Kantbit av en möjlig tallrik, vit glasyr.		
477	1	L0061	Rödgods	Fat?	Keramik	650623,6	6948187,6		1	15,4	43x32x7.	Kant/mynningsbit med vitgrå glasyr.		

478	1	L0061	Rödgods	Fat?	Keramik	650623,6	6948187,6		1	18,2	44x33x8.	Rödgodsfragment med gråbrun glasyr med bruna prickar som dekor.		
479	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	2,2	18x19x4.	Rödgodsfragment med mörkbrun glasyr.		
480	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	9,3	37x24x10.	Rödgodsfragment med rödbrun glasyr.		
481	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	6,7	29x28x14.	Rödgodsfragment, mynning, med mörkbrun matt glasyr.		
482	1	L0061	Rödgods	Tallrik?	Keramik	650623,6	6948187,6		1	29,7	70x32x11.	Kantbit av en möjlig tallrik, med rester av brun glasyr.		
483	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	7,5	35x22x7.	Rödgodsfragment med rödbrun glasyr.		
484	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	10,4	53x30x6.	Rödgodsfragment med brun glasyr och möjligtvis bränd utsida.		
485	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	8,4	38x34x5.	Rödgodsfragment med brun glasyr.		
486	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	4,8	25x23x6.	Rödgodsfragment med brun glasyr med vit dekor.		
487	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	2	16x14x7.	Mynningsbit med beige glasyr.		
488	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	14,6	55x26x11.	Rödgodsfragment utan glasyr.		
489	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	5,1	31x28x4.	Spjälkat rödgodsfragment med spår av glasyr.		

490	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	4,1	35x17x9.	Rödgodsfragment med spår av vit glasyr.		
491	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	4,9	27x24x5.	Rödgodsfragment utan glasyr.		
492	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	36,3	61x48x14.	Rödgodsfragment med text (möjligtvis ett G), fragmentet saknade glasyr.		
493	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	18,9	52x37x12.	Rödgodsfragment, handtag till ett möjligt kärl.		
494	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	19,3	40x27x14.	Rödgodsfragment, handtag till ett möjligt kärl.		
495	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	12,1	32x26x13.	Rödgodsfragment med mörkbrun glasyr, handtag till ett möjligt kärl.		
496	1	L0061	Rödgods	Eldstad/kamin	Keramik	650623,6	6948187,6		1	134,1	81x50x50.	Fragment från en möjlig kamin med mörk glasyr över reliefdekor.		
497	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	105,2	64x62x18.	Rödgodsfragment utan glasyr.		
498	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	65,5	95x39x12.	Rödgods mynningsbit utan glasyr.		
499	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		2	41,6	47x32x12 till41x29x12.	Rödgodsfragment utan glasyr.		
500	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	22,5	50x45x12.	Rödgodsfragment utan glasyr.		
501	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		2	21	Från 54x26x15 till 37x19x10.	Rödgodsfragment utan glasyr.		
502	1	L0061	Rödgods	Kärl	Keramik	650623,6	6948187,6		1	5	34x28x4, mynning 8mm.	Mynningsbit utan glasyr.		

503	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	9,8	38x35x7.	Spjälkat rödgodsfragment utan glasyr.		
504	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	3,1	21x15x7.	Spjälkad mynningsbit utan glasyr.		
505	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	74,6	86x50x14.	Rödgodsfragment utan glasyr.		
506	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	98,6	104x65x14.	Rödgodsfragment utan glasyr.		
507	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	24,9	97x33x7.	Spjälkat rödgodsfragment utan glasyr.		
508	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	48,6	79x47x13.	Rödgodsfragment, möjligtvis en mynningsbit utan glasyr.		
509	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	25,9	54x39x11.	Rödgodsfragment, möjligtvis en mynningsbit utan glasyr.		
510	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1		70x45x7.	Spjälkat rödgodsfragment utan glasyr.		
511	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	8,4	31x27x10.	Rödgodsfragment utan glasyr.		
512	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	17,2	49x38x10.	Rödgodsfragment utan glasyr.		
513	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		2	32,2	Från 54x25x14 till 39x23x14.	Rödgodsfragment utan glasyr.		
514	1	L0061	Tegel?			650623,6	6948187,6		12	88,6	Från 51x45x9 till 28x20x5.	Tegel?		
515	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	10,9	30x26x17.	Rödgodsfragment utan glasyr.		
516	1	L0061	Rödgods		Keramik	650623,6	6948187,6		22	132,1	Från 57x45x7 till 20x18x6.	Spjälkade rödgodsfragment utan glasyr.		

517	1	L0061	Stengods	Kärl	Keramik	650623,6	6948187,6		1	360,4	163x138x5.	Del av kärl med komplett handtag, brun glasyr.		
518	1	L0061	Stengods	Kärl	Keramik	650623,6	6948187,6		2	27,4	Från 50x27x5 till 42x31x6.	Stengodsfragment med brun glasyr.		
519	1	L0061	Stengods	Kärl	Keramik	650623,6	6948187,6		1	34,1	54x46x6.	Stengodsfragment med fäste för handtag, brun glasyr.		
520	1	L0061	Stengods	Kärl	Keramik	650623,6	6948187,6		3	11,6	Från 53x22x2 till 36x23x6.	Spjälkade stengodsfragment.		
521	1	L0061	Flintgods	Tallrik/skål	Keramik	650623,6	6948187,6		1	110,8	120x101x15.	Botten av en tallrik/skål i Helvitt flintgods.		
522	1	L0061	Flintgods	Skål	Keramik	650623,6	6948187,6		2	9,7	47x43x3.	Flintgods med passning, helvit mindre skål.		
523	1	L0061	Flintgods	Skål	Keramik	650623,6	6948187,6		4	11,3	Från 33x23x3 till 23x19x3.	Flintgods från en mindre skål/djuptallrik, helvit.		
524	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	20,6	60x57x5.	Botten av en tallrik i Helvitt flintgods.		
525	1	L0061	Flintgods	Tallrik/skål	Keramik	650623,6	6948187,6		2	77,2	120x44x7 till 64x44x7.	Kantbit och skärva från skål/tallrik i Helvitt flintgods.		
526	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		2	62,5	140x748x4.	Helvitt flintgods med passning, djuptallrik.		
527	1	L0061	Flintgods	Skål	Keramik	650623,6	6948187,6		2	21,2	68x45x3.	Helvitt flintgods med passning, liten skål.		
528	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		12	51,3	58x41x4 till 12x10x4.	Helvitt flintgods, möjligt att några har passning.		
529	1	L0061	Flintgods	Porslin	Keramik	650623,6	6948187,6		8	15,2	Från 47x43x3 till 20x9x2.	Helvitt flintgods, några fragment har passning.		

530	1	L0061	Flintgods	Porslin	Keramik	650623,6	6948187,6		7	19,4	Från 55x40x4 till 14x12x2.	Helvitt flintgods, möjligt att några har passning.		
531	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	61,7	184x55x4.	Helvitt flintgods, djuptallrik.		
532	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	16,7	65x38x4, mynningen 9mm.	Helvitt mynningsbit av flintgods.		
533	1	L0061	Flintgods	Porslin	Keramik	650623,6	6948187,6		2	1,1	25x21x2.	Helvitt flintgods med passning.		
534	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	16,7	61x61x4.	Helvitt flintgods med del av botten och mynning av en tallrik.		
535	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	3,4	30x23x4.	Helvitt flintgods, bottendel av en tallrik.		
536	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	6,9	45x26x6.	Helvitt flintgods, kantbit av en tallrik.		
537	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	3,5	51x21x4.	Helvitt flintgods, kantbit av en tallrik.		
538	1	L0061	Flintgods		Keramik	650623,6	6948187,6		2	2,4	Från 28x13x4 till 14x13x5.	Helvitt flintgods.		
539	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		3	7	Från 33x29x3 till 26x11x5.	Helvitt flintgods		
540	1	L0061	Flintgods		Keramik	650623,6	6948187,6		3	2,7	Från 25x10x3 till 21x8x3.	Helvitt flintgods.		
541	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	15,2	62x40x3.	Helvitt flintgods med botten och mynning.		
542	1	L0061	Flintgods	Porslin	Keramik	650623,6	6948187,6		1	9,7	36x28x11.	Helvitt flintgods med mönster.		
543	1	L0061	Flintgods	Porslin	Keramik	650623,6	6948187,6		1	2,2	24x23x3.	Vågformad "flintgods" som är helvitt.		

544	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	4,5	33x25x4.	Helvitt flintgods med mönster i godset.		
545	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	2,1	25x23x3.	Helvitt flintgods.		
546	1	L0061	Flintgods	Servis?	Keramik	650623,6	6948187,6		1	4	29x27x2.	Helvitt flintgods.		
547	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	5,4	35x31x3.	Helvitt flintgods, kantbit av en tallrik.		
548	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	4,9	37x28x3.	Helvitt flintgods.		
549	1	L0061	Flintgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	1,4	24x17x4.	Helvitt flintgods.		
550	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	7,5	37x33x4.	Helvitt flintgods, kantbit av en tallrik.		
551	1	L0061	Flintgods	Servis	Keramik	650623,6	6948187,6		2	6,4	44x39x3.	Helvitt flintgods med passning och en guldfärgad linje längs utsidan av mynningen.		
552	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	6,5	34x33x4.	Kantbit med vitt flintgods med blått geometrisk tryck, ojämn kant.		
553	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	17,7	69x51x4.	Vitt flintgods med svart tryck, del av botten.		
554	1	L0061	Flintgods	Kanna	Keramik	650623,6	6948187,6		1	37,2	63x43x12.	Vitt flintgods med svart tryck, del av handtag till någon form av kanna.		
555	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	60,5	97x78x5.	Vitt flintgods med lila tryck med träd, rosor.		
556	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	26,5	75x45x5.	Vitt flintgods med lila tryck med träd, rosor.		

557	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	52,4	112x59x5.	Vitt flintgods med lila tryck med träd, rosor.		
558	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		3	64,2	Från 90x61x6 till 45x38x6.	Vitt flintgods med lila tryck med träd, rosor.		
559	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	7,82	51x27x4.	Vitt flintgods med lila dekor, trädgren med löv.		
560	1	L0061	Flintgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	1,7	23x14x5.	Vitt flintgods med lila dekor, människoansikte.		
561	1	L0061	Flintgods	Kopp?	Keramik	650623,6	6948187,6		1	4,3	33x28x4.	Vitt flintgods med kantlinje, kanske en kopp, med lila dekor.		
562	1	L0061	Flintgods	Kopp?	Keramik	650623,6	6948187,6		1	4,7	32x30x4.	Vitt flintgods med svart tryck, växter och kanske en fågel, ser ut att vara en bottendel. Kanske en kopp?		
563	1	L0061	Flintgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	0,5	14x13x2.	Vitt flintgods med svart tryck, växter/bär?		
564	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		2	39,1	Från 75x70x5 till 17x17x4.	Vitt flintgods med svart tryck, löv och vindruvor.		
565	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	1,5	28x20x2.	Spjälkat flintgods, helsvart.		
566	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		2	11,3	Från 30x21x7 till 22x19x7.	Vitt flintgods med blått tryck, löv/blad.		
567	1	L0061	Flintgods	Kopp?	Keramik	650623,6	6948187,6		3	1,6	Från 23x14x3 till 7x6x3.	Vitt flintgods med blått tryck, linjer och prickar.		

568	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		4	9,3	50x42x4.	Vitt flintgods med passning och blått tryck, löv/blad.		
569	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		13	169,2	Från 111x51x5 till 20x15x4.	Vitt flintgods med blått tryck, löv/blad samt ljusblå färg på tallrikens undersida.		
570	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		4	175,5	Från 130x95x5 till 27x23x5.	Vitt flintgods med blått tryck, löv/blad samt ljusblå färg på tallrikens undersida.		
571	1	L0061	Flintgods	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		2	11,7	55x25x5.	Vitt flintgods med blått tryck och passning.		
572	1	L0061	Flintgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	1,5	21x14x6.	Vitt flintgods med blått färg och två parallella linjer.		
573	1	L0061	Flintgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	0,5	10x8x4.	Vitt flintgods med blått tryck.		
574	1	L0061	Flintgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	0,3	12x7x4.	Vitt flintgods med knöl på ena sidan och blått tryck på den andra.		
575	1	L0061	Flintgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	0,6	15x10x4.	Vitt flintgods med blått geometrisk tryck.		
576	1	L0061	Flintgods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	2,7	35x20x3.	Vitt flintgods med blått tryck, löv/blad.		
577	1	L0061	Flinta		Flinta	650623,6	6948187,6		1	0,4	11x7x5.	Vit flinta.		
578	1	L0061	Stengods	Kärl?	Keramik	650623,6	6948187,6		1	2,8	29x15x4.	Spjälkat stengodsfragment.		
579	1	L0061	Fajans/majolika	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		2	10,8	57x43x4.	Tallriksbotten med passning och beige glasyr.		

580	1	L0061	Fajans/majolika		Keramik	650623,6	6948187,6		2	2,8	30x18x8.	Keramikfragment, delvis spjälkat, med passning och vit glasyr.		
581	1	L0061	Fajans/majolika		Keramik	650623,6	6948187,6		3	7,5	Från 33x29x12 till15x13x3.	Keramikfragment, spjälkat, med vit glasyr.		
582	1	L0061	Fajans/majolika	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		5	8,6	Från 33x30x3 till 14x9x2.	Keramikfragment med vit glasyr som nästintill helt har lossnat från godset.		
583	1	L0061	Fajans/majolika		Keramik	650623,6	6948187,6		4	8	Från 28x19x4 till 21x21x4.	Keramikfragment i stort sett helt utan vit glasyr, enstaka fragment har lite vit glasyr kvar på godset.		
584	1	L0061	Fajans/majolika	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	20,1	58x57x6.	Fragment med vit glasyr.		
585	1	L0061	Fajans/majolika	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		1	10,7	45x32x9.	Fragment med lagning och vit glasyr med blått tryck.		
586	1	L0061	Fajans/majolika	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		3	2,8	Från 25x20x3 till 16x8x3.	Helt eller delvis spjälkade fragment med vit glasyr och blå dekor.		
587	1	L0061	Fajans/majolika	Tallrik	Keramik	650623,6	6948187,6		4	17,2	52x25x17 till 10x9x4.	Fragment med vit glasyr med blått tryck.		
588	1	L0061	Fajans/majolika		Keramik	650623,6	6948187,6		2	0,9	16x7x4 till 12x9x4.	Fragment med vit glasyr och blått tryck med linjer och prickar.		
589	1	L0061	Fajans/majolika		Keramik	650623,6	6948187,6		1	0,8	17x12x4.	Fragment med vit glasyr.		
590	1	L0061	Fajans/majolika		Keramik	650623,6	6948187,6		1	0,8	17x10x4.	Fragment med vit glasyr.		

591	1	L0061	Fajans/majolika		Keramik	650623,6	6948187,6		1	2,7	20x16x10.	Fragment som enbart består av godset och saknar glasyr.		
592	1	L0061	Fajans/majolika		Keramik	650623,6	6948187,6		1	1,9	24x12x7.	Fragment som enbart består av godset och saknar glasyr.		
593	1	L0061	Fajans/majolika		Keramik	650623,6	6948187,6		1	3,4	23x21x9.	Fragment som enbart består av godset och saknar glasyr, kant/mynningsbit.		
594	1	L0061	Flintgods?		Keramik?	650623,6	6948187,6		1	4,3	32x27x5.	Eventuellt flintgods, spjälkad?		
595	1	L0061	Stengods		Keramik	650623,6	6948187,6		1	1,6	22x14x4.	Spjälkat stengods.		
596	1	L0061	Täljsten?		Sten	650623,6	6948187,6		1	1,6	20x14x4.	Möjligtvis en bit täljsten.		
597	1	L0061	Knapp	Klädesdetalj	Porslin	650623,6	6948187,6		1	0,3	11x11x2.	Porslinsknapp med fyra hål för tråden.		597
598	1	L0061	Stenkol?		Stenkol?	650623,6	6948187,6		1	154,6	82x80x30.	Stenkol?		
599	1	L0061	Obränt ben		Ben	650623,6	6948187,6		61	858				
600	1	L0061	Bränt ben		Ben	650623,6	6948187,6		16	18				
601	1	L0061	Ostronskal		Ostronskal	650623,6	6948187,6		10	78,1				
602	1	L0061	Glas	Servis?	Glas	650623,6	6948187,6		1	6,5	36x35x4.	Rund blå glasbit med hål i mitten, är kanske en del av en fot till ett glas eller liknande.		
603	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	98,1	74x69x4.	Nästintill en hel botten av en ljusblåfärgad glasflaska	X	603
604	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	107,9	84x73x3.	Halv flaskbotten. Ljusblå till grön färg.	X	604

605	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	84,8	73x49x5.	Flaskbotten, ljusblå glas.	X	
606	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	105,4	69x49x4.	Flaskbotten, ljusblå glas.	X	
607	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		2	32,9	52x52x4.	Flaskbotten med passning, ljusblå till ljusgrön.	X	607
608	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	14,8	53x34x3.	Del av flaskbotten, ljusblå glas.	X	
609	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	14,9	55x29x3.	Del av flaskbotten, ljusblå glas.	X	
610	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	22,1	59x40x4.	Del av flaskbotten, ljusblått glas.	X	
611	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		24	207,6	Från 68x59x4 till 16x9x5.	Ljusblå glasskärvor från ljusblå glasflaskor.	X	
612	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		28	159,5	Från 109x65x2 till22x14x2.	Tunna ljusblå glasskärvor från ljusblå glasflaskor.	X	
613	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		10	43,8	Från 70x42x3 till 15x13x3.	Ljusblå till genomskinliga glasskärvor.	X	
614	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		7	9,2	Från 56x29x2 till 14x13x2.	Ljusblå till genomskinliga tunna glasskärvor.	X	
615	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		4	62,6	Från 61x46x5 till 42x22x3.	Ljusblå glasskärvor från ljusblå glasflaskor.	X	
616	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	9,1	35x31x5.	Sigill med texten ARRAK PUNSCH, ljusblå/grön.		
617	1	L0061	Glas		Glas	650623,6	6948187,6		1	0,4	10x8x3.	Grumlig ljusblå glasbit.	X	
618	1	L0061			Glas	650623,6	6948187,6		3	99,44	76x72x5.	Genomskingligt till ljusblått glas med passning.	X	
619	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		5	90,2	Från 70x44x5 till 39x26x6.	Genomskinliga till ljusblå glasskärvor.	X	

620	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		2	2,5	Från 30x8x4 till 19x14x3.	Genomskinliga till ljusblå glasskärvor.	X	
621	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	2,6	26x24x2.	Genomskinliga till ljusblå glasskärvor.	X	
622	1	L0061	Kristall?		Glas	650623,6	6948187,6		1	12,7	58x24x9.	Geometriskt utformat genomskinligt glas, kristallkrona? Prydnad?		
623	1	L0061			Glas	650623,6	6948187,6		1	82	76x49x4.	Botten av glasbägare/karaff? I genomskinligt glas.	X	623
624	1	L0061	Dryckesglas?		Glas	650623,6	6948187,6		6	27,2	Från 37x43x4 till 14x14x4.	Genomskinliga glasskärvor, pga formen med raka och platta ytor kan det eventuellt röra sig om dryckesglas.	X	
625	1	L0061	Dryckesglas		Glas	650623,6	6948187,6		2	20	Från 48x43x4 till 50x33x4.	Mynningsbitar av ett 4mm tjockt genomskinligt glas.	X	
626	1	L0061	Dryckesglas		Glas	650623,6	6948187,6		1	6	36x30x3.	Mynningsbit av ett 3mm tjockt genomskinligt glas.	X	
627	1	L0061	Dryckesglas		Glas	650623,6	6948187,6		1	5,3	48x37x3.	Mynningsbit av ett strax under 3mm tjockt genomskinligt glas.	X	
628	1	L0061	Dryckesglas		Glas	650623,6	6948187,6		1	4	51x19x2.	Mynningsbit av ett 2mm tjockt genomskinligt glas.	X	
629	1	L0061	Dryckesglas		Glas	650623,6	6948187,6		1	26,7	56x33x4, hals 8mm.	Glas för alkoholhaltiga drycker, genomskinlig.	X	
630	1	L0061			Glas	650623,6	6948187,6		1	2,6	25x18x5.	Genomskinlig glasbit med okänd funktion.	X	

631	1	L0061			Glas	650623,6	6948187,6		1	7,5	33x20x9.	Tjock genomskinlig glasbit, eventuellt från en glasflaska.	X	
632	1	L0061			Glas	650623,6	6948187,6		4	10,1	Från 41x15x4 till 30x12x3.	Genomskinliga glasbitar med okänd funktion. Glas eller flaska?	X	
633	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	5,2	28x23x4, mynning 6mm.	Genomskinlig mynningsbit till flaskglas.	X	
634	1	L0061			Glas	650623,6	6948187,6		2	16,8	Från 67x49x2 till 34x32x2.	Genomskinliga glasskärvor, funktion kan vara dryckesglas alternativt flaskglas.	X	
635	1	L0061			Glas	650623,6	6948187,6		12	14,2	Från 50x27x2 till 18x14x2.	Genomskinliga glasskärvor med okänd funktion, strax under 2mm tjocka.	X	
636	1	L0061			Glas	650623,6	6948187,6		3	7,7	Från 37x27x2 till 18x16x2.	Genomskinliga glasskärvor med okänd funktion, strax över 2mm tjocka.	X	
637	1	L0061	Glasfat	Fat	Glas	650623,6	6948187,6		3	54,7	Från 89x49x7 till 34x17x7.	Glasfat med regelbundna geometriska mönster i genomskinligt glas.	X	
638	1	L0061	Glasfat	Fat	Glas	650623,6	6948187,6		1	21	64x58x6.	Glasfat med regelbundna geometriska mönster i genomskinligt glas.	X	
639	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	225,7	117x80x(7 till 2mm tjock)	Flaskbotten gulbrun.	X	639

640	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	256,4	100x74x5.	Flaskbotten gulbrun.	X	640
641	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	255,7	77x71x3.	Flaskbotten mörkgrön.	X	641
642	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		2	55,5	Från 66x53x8 till 40x26x4	Flaskbotten mörkgrön.	X	
643	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	70,2	106x70x5.	Flaskfragment grön.	X	
644	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		12	207,5	Från 64x62x5 till17x15x2mm	Flaskfragment gröngult.	X	
645	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		2	70,6	93x72x3.	Flaskfragment med passning, grön med luftbubblor.	X	
646	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		5	14,4	Från 31x25x5 till 19x9x6.	Flaskfragment gröngult.	X	
647	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	18,5	52x31x4.	Flaskfragment grönblå.	X	
648	1	L0061			Glas	650623,6	6948187,6		3	7,6	48x24x3 till 27x11x3.	Glasfragment blå.	X	
649	1	L0061	Flaskglas?		Glas	650623,6	6948187,6		1	3,3	30x23x4.	Platt glasfragment, gulbrun, kan det röra sig om en finare glasflaska?	X	
650	1	L0061	Flaskglas?	Flaska?	Glas	650623,6	6948187,6		2	10	Från 53x48x2 till 45x33x2.	Glasfragment gulgrön.	X	
651	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		2	9	Från 48x30x4 till 19x17x2.	Flaskfragment mörkgrön med luftbubblor.	X	
652	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		5	24,9	Från 49x42x2 till 32x11x3.	Flaskfragment grön.	X	
653	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		8	16,2	Från 55x20x3 till 14x9x3.	Flaskfragment gröngul.	X	
654	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		3	7	Från 40x16x2 till 18x14x2.	Tunn flaskhals med två bitar med passning, ljusgrön.		654
655	1	L0061			Glas	650623,6	6948187,6		2	1,7	Från 20x19x1 till 24x11x2.	Glasfragment ljusgrön.	X	

656	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	4,3	35x18x3, mynning 6mm.	Mynningsbit glasflaska, grönblå med glaspest.	X	
657	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	2	18x15x5.	Mynningsbit till en liten glasflaska, gulgrön.	X	
658	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	6,3	51x34x3.	Flaskfragment ljusgröngul.	X	
659	1	L0061	Glaskskål?	Skål?	Glas	650623,6	6948187,6		1	3,9	49x17x3.	Mynningsbit, grön, förmodligen någon form av vas/skål.	X	
660	1	L0061	Tallrik/skål?		Glas	650623,6	6948187,6		1	18,6	118x17x3, mynning 6mm.	Kantbit med vikt glas, grön färg, kan röra sig om ett större fat eller liknande.		
661	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	138,5	85x73x4.	Flaskbotten brun med luftbubblor.	X	
662	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	260,6	79x77x5.	Flaskbotten brun med luftbubblor.	X	662
663	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	114,5	75x69x4.	Flaskbotten brungul med luftbubblor.	X	663
664	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		2	62,9	Från 61x34x17 till 49x43x7.	Flaskbottenfragment brun med luftbubblor.	X	
665	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	23,7	50x41x7.	Flaskbotten brun.	X	
666	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	107,55	83x44x8, diameter mynning 34mm.	Komplett flaskhals brungul med luftbubblor.	X	
667	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	28,9	59x29x3, diameter mynning 29mm.	Del av flaskhals, brungul med luftbubblor.	X	

668	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	27,3	53x26x3, mynningens diameter 29mm.	Del av flaskhals, gulbrun med luftbubblor.	X	
669	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	20,4	35x29x2.	Del av flaskhals, brungul.	X	
670	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	13	45x26x3.	Del av flaskhals, brungul.	X	
671	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	3,3	22x17x6.	Fragment av en flaskmynning, gulbrun.	X	
672	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	3,8	34x21x6.	Fragment av en flaskmynning, brungul.	X	
673	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		2	28,8	Från 60x30x6 till 30x27x4.	Flaskfragment grönbrun.	X	
674	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		17	52,4	Från 50x34x2 till 18x14x3.	Flaskfragment, gulbrun.	X	
675	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		13	53,1	Från 55x49x4 till 12x8x3.	Flaskfragment gulbrun.	X	
676	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		20	137,1	Från 124x64x4 till 13x13x3.	Flaskfragment brungult.	X	
677	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		19	170,5	Från 73x67x7 till 22x14x5.	Flaskfragment brungult.	X	
678	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		10	164,7	Från 88x70x4 till 23x21x4.	Flaskfragment brun.	X	
679	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		1	81,8	93x70x(från 7 till 3mm).	Flaskfragment mörkbrun med bubblor.	X	
680	1	L0061	Fönsterglas	Fönster	Glas	650623,6	6948187,6		29	1037,2	Från 75x27x4 till 14x8x3.	Grumligt grönt fönsterglas, med rundad fönsterkant.	X	
681	1	L0061	Fönsterglas	Fönster	Glas	650623,6	6948187,6		120	173,9	Från 40x38x2 till 11x7x2.	Grumligt grönt fönsterglas.	X	
682	1	L0061	Fönsterglas	Fönster	Glas	650623,6	6948187,6		6	7,4	Från 33x31x2 till 16x10x2.	Genomskinligt och blankt fönsterglas.	X	

683	1	L0061	Fönsterglas	Fönster	Glas	650623,6	6948187,6		19	19,2	Från 55x26x2 till 9x7x2.	Blåfärgat blankt fönsterglas.	X	
684	1	L0061	Fönsterglas	Fönster	Glas	650623,6	6948187,6		45	54,2	Från 52x46x2 till 15x8x2.	Grönfärgat blankt fönsterglas.	X	
685	1	L0061			Glas	650623,6	6948187,6		2	3,5	Från 27x23x2 till 30x16x3.	Glasfragment grönt.	X	
686	1	L0061	Fönsterglas	Fönster	Glas	650623,6	6948187,6		3	18,5	Från 55x41x3 till 35x21x3.	Ojämnt grumligt grönt fönsterglas som kan vara eldpåverkat.	X	
687	1	L0061			Glas	650623,6	6948187,6		3	17,2	Från 46x30x3 till 40x33x3.	Fönsterglas? Grumligt mörkgrönt glas.	X	
688	1	L0061			Glas	650623,6	6948187,6		2	1,4	Från 23x14x2 till 14x12x2.	Grumligt blåaktigt ojämnt glas.	X	
689	1	L0061	Flaskglas	Flaska	Glas	650623,6	6948187,6		2	16,3	Från 54x35x5 till25x13x4.	Grumliga glasskärvor, grön.	X	
690	1	L0061	Fönsterglas?	Fönster?	Glas	650623,6	6948187,6		6	27,6	Från 64x41x2 till 19x10x2.	Grumligt grönt möjligt fönsterglas, eldpåverkat.	X	
691	1	L0061			Glas	650623,6	6948187,6		2	25,5	Från 40x35x14 till 35x29x10.	Hårt eldpåverkat glas.	X	691
692	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	2,3	45x7x6, rökkanal 2mm	Del av pipskaft.		
693	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	1,8	22x9x7, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
694	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	1,9	30x7x7, rökkanal 3mm	Del av pipskaft.		
695	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	3,6	58x8x6, rökkanal 3mm.	Del av pipskaft.		
696	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	0,6	35x5x4, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		

697	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	0,3	27x4x4, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
698	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	1,6	29x7x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
699	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	2,4	49x7x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
700	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	2,2	48x7x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
701	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	2,1	25x9x9, rökkanal 3mm.	Del av pipskaft.		
702	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	2	53x6x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
703	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	6,9	65x9x9, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
704	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	3,5	45x8x7, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
705	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	0,6	25x5x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
706	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	0,8	37x5x4, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
707	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	2,9	49x7x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
708	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	3,5	42x8x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		

709	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	4,5	54x8x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
710	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	1,5	30x6x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
711	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	4,5	45x10x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
712	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	0,7	30x5x4, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
713	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	2	35x7x7, rökkanal 3mm.	Del av pipskaft.		
714	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	1,7	20x7x7, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
715	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	1	23x6x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
716	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	0,5	15x5x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
717	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	1,3	18x8x7, rökkanal 3mm.	Del av pipskaft.		
718	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	2,2	56x6x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
719	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	1,8	34x7x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
720	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	2	31x8x7, rökkanal 3mm.	Del av pipskaft.		

721	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	2,4	27x10x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
722	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	2,1	31x8x7, rökkanal 3mm.	Del av pipskaft.		
723	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	4,8	55x8x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
724	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	2,9	33x9x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
725	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	3,8	56x7x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
726	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	1,3	20x8x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
727	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	1,4	18x7x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
728	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	1,8	42x6x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
729	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	1,7	22x9x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
730	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	0,7	20x6x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
731	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	0,9	20x7x6, rökkanal 3mm.	Del av pipskaft.		
732	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	2,9	50x7x6, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		

733	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	4,6	54x9x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
734	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	0,3	20x5x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
735	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	1,1	31x6x5, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
736	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	1,7	29x7x7, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
737	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	7,4	82x8x8, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft.		
738	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	2,2	33x7x7, rökkanal 2mm.	Del av pipskaft med rökkanal.		
739	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	1,7	42x6x6, rökkanal 2mm	Del av pipskaft med rökkanal.		
740	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	3,6	43x8x8, rökkanal 3mm.	Dekorerad del av skaft, ornerad med cirklar och prickar.		
741	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	2,6	41x8x7, rökkanal 2mm.	Dekorerad del av skaft, ornerad med cirklar och sicksack-mönster		
742	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	1,5	21x8x7, rökkanal 2mm.	Dekorerad del av skaft, ornerad med cirklar och sicksack-mönster		
743	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	4,3	62x8x7, rökkanal 2mm.	Dekorerad del av skaft, ornerad med sicksack-mönster		

744	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	2,2	32x7x7, rökkanal 2mm.	Dekorerad del av skaft, ornerad med cirklar och sicksack-mönster		
745	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	1,6	Mått 16x15x11, rökkanal 2mm.	Nedre delen av piphuvud med spår av klack.		
746	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	5,3	Mått piphuvud 42x19x17x2, pipskaft saknas, klack 4mm, rökkanal 2mm.	Piphuvud som är skadat med del av klack, saknar pipskaft.		
747	1	L0061	Kritpipsskaft		Lera	650623,6	6948187,6		1	13,2	Mått piphuvud 32x18x18x2, pipskaft 37x9x8, klack 10x7x4mm, rökkanal 2mm.	Piphuvud med klack och pipskaft.		
748	1	K0138	Botten/lock av tunna		Trä	650623,6	6948187,6		1	180	41x14x2	Tunnlock, rundad yttre gräns, ungefär 1/4 av komplett tunna. Smalnar av åt sidorna. 2 märken för sammanfogning.		748
749	1	K0138	Lock av tunna		Trä	650623,6	6948187,6		1	631	265x265x20	Tunnlock. Helt runt med kvadratiskt hål på 10x10mm i mitten.		749

750	1	K0138	Tunnbindning		Trä	650623,6	6948187,6		1	140	1200 lång, 60 omkrets	Tunnbindning i trä. Tillplattad (genom täljning) inåt - mot tunnan, naturlig rund form utåt. Tilltäljd i ytterkanten i ena änden längdmässigt för enkel sammanfogning med motsvarande fog andra sidan tunnan. Änden i motsatt slut FNR750 har brytits av vid något tillfälle.		750
751	1	L0081. F0554	Korgväv		Organiskt	650623,6	6948187,6		1	228	250x300x20	Korgväv. Mycket ömtålig, faller lätt isär.	X	751
752	1	K0138	Möjlig del av tunna		Trä	650623,6	6948187,6		1	19	20 tjock, 82 diam. Hål på 21 mm diam mitten	Hål/öppning i tunna		752
753	1	L0178	Del av båt, skrov		Trä	650623,6	6948187,6		1	432	900 l, 195 b, 15 tj	Plank som suttit högt upp fram på båt		753
754	2 till 5	L0184	Läderremmar		Läder	650626,5	6948197,3		2	0,7	Från 89x11x1 till 85x11x1.	Läderremmar skor/kläder?	X	754
755	2 till 5	L0184	Läder			650626,5	6948197,3		4	3,1	Från 8x6x1 till 83x36x3.	Läder eventuellt skor?	X	755
756	2 till 5	L0184	Skosulor		Läder	650626,5	6948197,3		2	44,8	Från 63x58x12 till 65x59x6.	Sulor från skor.	X	756
757	2 till 5	L0184	Läder		Läder	650626,5	6948197,3		4	1,8	Från 37x23x2 till 8x7x1.	Läderfragment	X	
758	2 till 5	L0184	Skosula		Läder/trä	650626,5	6948197,3		1	5,9	52x41x11.	Lädersula med tränitar.	X	758

759	2 till 5	L0184	Läder		Läder	650626,5	6948197,3		1	0,9	40x31x13.	Läderfragment	X	
760	2 till 5	L0184	Tränit till skosula		Trä.	650626,5	6948197,3		1	0,1	12x5x3.	Tränit till skosula.	X	
761	2 till 5	L0195	Läder		Läder	650626,5	6948197,3		1	6,4	108x25x3.	Läderbit perforerad, söm alternativt rem.	X	761
762	2 till 5	L0195	Läder		Läder	650626,5	6948197,3		1	6,6	88x68x1.	Läderfragment	X	762
763	1	L0081	Trä	Dekor?	Trä	650623,6	6948187,6		1	173,7	89x89x66	Har nr F0639 på påsen från fält, trädekor.	X	763
764	1	L0061	Spik		Järn	650623,6	6948187,6		1	10,4	84x6x5, skalle 17x15x12, böj 26 fr skallen	Spik som har krökts.	X	764
765	1	L0061	Spik		Järn	650623,6	6948187,6		1	7,1	77x5x5, skalle 10x10x6.	Spik.	X	765
766	1	L0061	Spik		Järn	650623,6	6948187,6		1	1,5	27x5x4, skalle 12x09x6.	Liten spik	X	766
767	1	L0061	Spik		Järn	650623,6	6948187,6		1	8,6	63x6x5, skalle 15x12x7.	Spik	X	767
768	1	L0061	Spik		Järn	650623,6	6948187,6		1	15,1	68x6x6, skalle 16x19x8.	Spik	X	768
769	1	L0061	Spik		Järn	650623,6	6948187,6		1	18	90x7x6.	Spik	X	
770	1	L0061	Spik		Järn	650623,6	6948187,6		1	13,4	49x11x9, skalle 12x11x3.	Oxiderat glas och annat järnföremål.	X	770
771	1	L0061	Spik		Järn	650623,6	6948187,6		1	1,2	25x5x5.	Spik med brottyta utan skalle.	X	771
772	1	L0061	Spik/nit?		Järn	650623,6	6948187,6		1	24,9	65x11x8-9.	Rektangulär/fyrkantig profil med stort oxiderat järn i mitten.	X	

773	1	L0061	Spik/nit?		Järn	650623,6	6948187,6		1	20	66x9x7-8.	Rektangulär/fyrkantig profil med stort oxiderad järn vid ena änden.	X	773
774	1	L0061	Järnfragment		Järn	650623,6	6948187,6		3	2,6	Från 27x13x1 till 14x13x2.	Tunna järnfragment.	X	
775	1	L0061	Järnfragment		Järn	650623,6	6948187,6		3	47,1	Från 52x20x15 till 15x13x1.	Hårt oxiderade järnföremål med träfragment.	X	
776	1	L0061	Slagg		Järn?	650623,6	6948187,6		1	10,9	24x23x19.		X	
777	1	L0061	Spik		järn	650623,6	6948187,6		1	13,7	56x9x8, skalle 13x13x6.	Spik	X	777
778	1	L0061	Spik		Järn	650623,6	6948187,6		1	16,7	80x6x4, skalle 19x17.	Spik med hårt oxiderad skalle med oklara mått.	X	
779	2 till 5	L0195	Läder		Läder	650623,6	6948187,6		2	0,9	Från 50x11x1 till 30x19x1.	Två mindre läderfragment.	X	779
780	2 till 5	L0195	Skosula		Läder	650623,6	6948187,6		1	1,6	34x22x1.	Rest av sula? Med hål.	X	
781	1	L0061	Lock/tunna		Trä	650623,6	6948187,6		1		300x86x16	Halvcirkelformat trästycke, kanske del av lock/tunna?	X	
782	1	L0061	Flaskkork		Kork	650623,6	6948187,6		29	237,4	Från 27x22 till 15x20.	Flaskkorkar.	X	
783	1	L0061	Flaskkork?		Kork?	650623,6	6948187,6		1	10,5	34x22x16.	Möjligtvis en tillplattad flaskkork.	X	
784	1	L0061	Träplugg		Trä	650623,6	6948187,6		1	34,1	Träplugg 110x22-11 i diameter, träbit 74x23x21.	Träplugg fastkilad i en träbit.	X	
785	1	L0061	Bearbetat träfragment		Träd	650623,6	6948187,6		2	102,1	Från 61x56 till 59x56x18.	Två bearbetade träbitar, den större snedhuggen.	X	
786	1	L0061	Flaskkork?		Kork	650623,6	6948187,6		1	2	22x16x8.	Klyven flaskkork.	X	

787	1	L0061	Trä		Trä	650623,6	6948187,6		1	8,7	110x16x6.	Kan vara del av tunnbindning	X	
788	1	L0061	Huggen trästock		Trä	650623,6	6948187,6		1	138,4	167x32x35.	Tillhuggen trästock, stolpe?	X	
789	1	L0061	Trä		Trä	650623,6	6948187,6		1	64,1	95x42x26.	Huggen trästock med hål	X	
790	1	L0061	Tyg		Textilier	650623,6	6948187,6		1	4,2	69x37x2.	Ett tygstycke, vägd när tyget var fuktigt.	X	
791	1	L0081	Trä		Trä	650623,6	6948187,6		1	642	366x129x28.	Bruten planka? Med snedhuggning.	X	
792	2 till 5	L0184	Trälock		Trä	650626,5	6948197,3		1	1750,4	397x378x6-20.	Runt lock med tre lösa träbitar med passning. Vi antog att trälocket tillhör samma kontext som den hink fyndet låg på.	X	
793	2 till 5	L0184	Trä		Trä	650626,5	6948197,3		1	28	233x16x9	Urnupen i ena änden, tunt trädstycke som kan varit del av tunnbindning.	X	
794	2 till 5	L0195	Tvinnat trä		trä	650626,5	6948197,3		3	8,8	Från 63x3 till 159x7.	Tvinnade rep med misstänkt trä.	X	
795	2 till 5	L0195	Trä		Trä	650626,5	6948197,3		2	3,6	Från 39x7x3-5 till 52x11x3-10.	Spetsiga träföremål	X	
796	2 till 5	L0195	Tillhuggen träbit		Trä	650626,5	6948197,3		1	167	217x42x28.	Tillhuggen träbit med halvcirkelform, ev trälock.	X	
797	2 till 5	L0195	Möjlig störbit		Trä	650626,5	6948197,3		1	41,4	142x23x6.	Spetsiga träföremål, möjlig stör.	X	
798	2 till 5	L0195	Urhuggen kvist		Trä	650626,5	6948197,3		1	34,5	235x19x9	Flathuggen kvist, möjligvis del av tunnbindning.	X	

799	2 till 5	L0195	Snöre		Läder	650626,5	6948197,3		1	0,9	68x5	Avlång läderbit, möjligtvis bit av snöre.	X	
800	2 till 5	L0195	Skoläder		Läder	650626,5	6948197,3		1	8,1	69x48	Läder från skor. Halvcirkulär med nithål.	X	
801	2 till 5	L0195	Skoläder		Läder	650626,5	6948197,3		1	6,3	63x46	Läder från skor. Rektangulär form med nithål och bevarade stygn.	X	
802	2 till 5	L0195	Läder		Läder	650626,5	6948197,3		1	1,13	82x10x2	Läder med nithål. Avlång.	X	
803	2 till 5	L0195	Läder		Läder	650626,5	6948197,3		1	1,78	62x25x2	Bearbetad restbit av läder.	X	
804	2 till 5	L0195	Läder		Läder	650626,5	6948197,3		2	2,82	65x16x3; 57x19x1	Två bearbetade restbitar av läder.	X	
805	2 till 5	L0195	Läder		Läder	650626,5	6948197,3		1	4,68	43x32x1	Läderfragment	X	
806	2 till 5	L0195	Läder		Läder	650626,5	6948197,3		3	8,48	Från 75x7x2 till 93x22x2	Fragmentariska läderremsor	X	
807	2 till 5	L0195	Skoläder	Skor	Läder	650626,5	6948197,3		2	1,84	62x44x1; 66x43x1	Tunna bearbetade läderbitar med nithål	X	
808	2 till 5	L0195	Skoläder		Läder	650626,5	6948197,3		15	11,93	Från 49x22x1 till 57x53x1	Tunna bearbetade läderbitar med nithål. Cirkelformade samt fragmentariska.	X	

Bilaga 4. Fotokatalog, kasserade fynd

Nedan följer ett urval av de trä, glas och metallfynd som kasserades vid slutet av projektet.

Bearbetat trä. Foto Fredrik Gustavsson.

Korkar från 1800-tals fyll. Foto Fredrik Gustavsson.

Korroderat metallobjekt. Foto Fredrik Gustavsson.

Häl på lädersko. Foto Fredrik Gustavsson.

1800-talsglas. Foto Fredrik Gustavsson.

Bilaga 5. Osteologi

OSTEOLOGISK UNDERSÖKNING AV OBRÄNDA OCH BRÄNDA BEN FRÅN NYBRO SCHAKTÖVERVAKNING 2024, FORNLÄMNINGSNUMMER L1936-9683

Av FD Carina Olson

På uppdrag av arkeolog Fredrik Gustavsson, Västernorrlands museum har obrända och brända ben från Nybro analyserats.

MATERIAL

Det undersökta benmaterialet består av 293 obrända fragment till en vikt av 1212,64 gram och 15 brända fragment till en vikt av 10,79 gram, totalt 308 ben/benfragment, vikt 1223,42 gram. Snittvikten är 3,97 gram. Dessa fragment utgör ett prioriterat urval av den totala mängden ben som tillvaratagits på platsen, vilket till antal och vikt är 743 respektive 3152,1 g.

METOD

Den osteologiska analysen har genomförts med hjälp av undertecknads egna komparativa bensamling. Benen har identifierats till art, grupp av arter, djurklass och benslag där så varit möjligt. Fragmentens storlek/fragmenterings- och förbränningsgrad (Stiner et al. 1995) har registrerats samt åldersbedömning där så varit möjligt (Silver 1969). En mankhöjdsberäkning (Matolci 1970, Fock 1966) och en könsbedömning (Vretemark 1997) har också kunnat utföras.

RESULTAT

Av de undersökta benen är får och/eller get flest till antalet, sedan kommer nötkreatur och svin i nämnd ordning. Ett fragment vardera av hare, katt, höns- och andfågel har också identifierats i materialet. Inom benämningen grupp av arter finns gräsätare och ungulat (klöv- och hovdjur). Resterande fragment fördelas mellan olika storlekar av däggdjur (tabell 1).

Art	**Antal**	**Vikt i g**
Nötkreatur *(Bos taurus)*	23	493,68
Får/Get *(Ovis arien/Capra hircus)*	75	291,43
Get *(Capra hircus)*	1	0,83
Svin *(Sus scrofa* dom.*)*	14	109,15

svin?	1	2,9
Hare *(Lepus timidus)*	1	2,56
Katt *(Felix catus)*	1	1,35
Hönsfågel (Gallidae)	1	0,55
Andfågel (Anatidae)	1	1,59
Stor Gräsätare (Herbivor)	17	168,17
Liten/Stor Gräsätare	13	5,18
Liten Gräsätare	2	4,75
Liten Úngulat (klöv- och hovdjur)	4	8,56
Stort däggdjur (Mammalia)	10	51,8
Mellanstort/stort däggdjur	4	6,32
Mellanstort däggdjur	36	47,48
Oidentifierade (Indeterminata)	104	27,13
Totalsumma	**308**	**1223,43**

Tabell 1. Arter, grupp av arter, djurklass till antal och vikt.

Fragmenteringsgrad

Benen har varierande fragmenteringsgrad. Den vanligaste fragmentstorleken är 2-4 cm följt av 1-2 och 4-6 cm. Den lägsta andelen ben/benfragment har hittats bland storlekarna som är mindre än 1 cm (5%) och större än 6 cm (15,5 %), tabell 2.

Frag storlek	**Antal**	**%**
A < 1 cm	14	5
B 1-2 cm	82	26
C 2-4 cm	95	31
D 4-6 cm	69	22,5
E > 6 cm	48	15,5
Totalt	**308**	**100**

Tabell 2. Fragmentstorlek

Förbränningsgrad

Fragmentens förbränningsgrad varierar något. Det vanligaste är fragment som är helt vitbrända (kalcinerade) under hög värme. Därutöver är två fragment nästan helt vitbrända och två är helt svartbrända (karboniserade), tabell 3. Ref. Stiner et al. 1995.

Förbränningsgrad	**Antal**	**Vikt**
3	2	8,75
5	2	1,02
6	11	1,02
Summa	**15**	**10,79**

Tabell 3. Benfragment per förbränningsgrad.

6 = helt vitbränd (kalcinerad)

5 = mer vitbränd än svart

4 = mer svartbränd än vit

3 = helt svartbränd (karboniserad)

2 = > till hälften svartbränd

1 = < till hälften svartbränd

Anatomi

Den anatomiska fördelningen av de artbestämda benen visar att ben från kraniet är den störst enskilda gruppen ben. Merparten av dessa består av tänder från främst får/get följt av nöt och svin. Fragment av ryggrad och bakben är näst mest förekommande. Framben, bröstkorg och fot (mellanfotsben) har också en relativt stor förekomst av de identifierade fragmenten. Bortsett från kranie- hand- och fotfragmenten så kommer flertalet övriga ben från de köttrika kroppsdelarna ryggrad, bröstkorg, fram- och bakben (tabell 4a).

Anatomi	**Nöt**	**Får/Get**	**Get**	**Svin**	**Svin ?**	**Hare**	**Katt**	**Hönsfågel**	**Andfågel**	**Summa**
kranium	8	11		8	1					28
ryggrad	2	16		2			1			21
bröstkorg	1	11								12
framben	3	9		2					1	15
bakben	3	14	1	1		1				20
hand	2	3						1		6

fot	2	8		1						11
hand/fot	2	3								5
Totalt	**23**	**75**	**1**	**14**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**118**

Tabell 4a. Anatomisk fördelning av ben från identifierade arter.

För de ben som endast kunnat identifieras till grupp av arter, visar fördelningen en övervikt av fragment från extremiteterna. Dessa är rörbensfragment som kan komma både från de köttrika benen och de köttfattiga yttre extremiteterna. Den näst största kategorien är ryggradsfragment, vilket räknas till matavfall (tabell 4b),

Anatomi	Stor gräsät.	Liten/Stor gräsät.	Liten gräsät.	Liten ungulat	Summa
kranium	4				4
ryggrad	4		1	4	9
bröstkorg	3		1		4
framben	2				2
bakben	1				1
extremitet	3	13			16
Totalt	17	13	2	4	36

Tabell 4b. Anatomisk fördelning av ben identifierade till grupp av arter.

Fördelningen av kroppsdelar bland de benfragment som endast kunnat identifieras till däggdjur av olika storlek, dominerar de från mellanstort däggdjur och kategorierna ryggrad, bröstkorg och extremiteter (tabell 4c).

Anatomi	**stort däggdjur**	**mellanstort/stort däggdjur**	**mellanstort däggdjur**	**Summa**
kranium		2	1	3
ryggrad	2		8	10
bröstkorg		1	12	13
bakben			1	1
fram-/bakben	1			1
hand/fot		1	1	2
extremitet	1		13	14

obest	6			6
Totalt	**10**	**4**	**36**	**50**

Tabell 4c. Anatomisk fördelning av ben identifierade till däggdjur av olika storlek.

Mat- och slaktavfall

204 benfragment har registrerats som mat- och/eller slaktavfall. Matavfall dominerar med 109 fragment över slaktavfall med 95 fragment. 23 fragment av dessa tillhör kategorien mat eller slaktavfall, beroende på att de kommer från rörbensfragment som kan tillhöra både köttrika och köttfattiga (yttre extremiteter) rörben.

Mankhöjdsberäkning och könsbedömning

Ett mellanhandsben (Mc III+IV) av nötkreatur (i detta fall ko) visar på en mankhöjd av 106 cm (fnr 359 L0184) (Matolci 1970, Fock 1966). En hörntand av gris har en storlek som visar på en galt (fnr 207 L0195) (Vretemark 1997).

Åldersbedömning

Från får/get har 17 ben kunnat åldersbedömas. 2 fragment = yngre än 1-1,5 år, ytterligare ett som möjligen är juvenilt, 8 fragment = yngre än 3-3,5 år. Fem fragment är inom spannet äldre än 1,5–3,5 år. Fem fragment av nötkreatur har kunnat åldersbedömas; 1 juvenilt fragment yngre än 1 år, 1 fragment yngre än 2,5 år, 1 yngre 3,5 år, 2 fragment äldre än 2,5-4 år. Ett fragment av svin visar på en ålder äldre än 3,5 år (tabell 5.)

Ålder	Nöt	Får/Get	Svin	Summa
< 1 år		1		1
< 1,5 år		1		1
< 2,5 år	1			1
< 3 år		7		7
< 3,5 år	1	1		2
> 1,5 år		1		1
> 2,5 år	1	1		2

> 3 år		1		1
> 3,5 år		2	1	3
> 4 år	1			1
3,5 år		1		1
JUV	1			1
möjl. JUV		1		1
Totalt	5	17	1	23

Tabell 5. Fördelning av ålderbedömda ben.

Ben med åverkan och bearbetade ben

Slaktspår har noterats på 11 benfragment, musgnag på ett fragment och ett ben var märgspaltat. Ett rörben ser ut att vara bearbetat (fig. 1.)

Fig. 1. Bearbetat rörbensfragment.

Sammanfattning

Det analyserade benmaterialet är ett urval av den totala benmängden som tillvaratogs från Nybro. Av de undersökta benen är 95 % obrända och 5 % brända. Benmaterialet visar på en dominans av tamdjur, får/get följt av nötkreatur och svin. Ett fragment av tamkatt hittades också. Bland de vilda däggdjuren finns hare, och bland fåglarna; höns och andfågel. Benmaterialet visar på en liten övervikt av köttrika ben (matavfall). Förekomsten av både mat- och slaktavfall tyder på att både produktion och konsumtion av kött förekommit på

Platsen.

Sigtuna 2026-01-05

Carina Olson

Referenser

Fock, J. 1966. Metrische Untersuchungen an Metapodien einiger europäischer Rinderrassen. Dissertation. Munchen.

Matolci, J. 1970. *Tiersuchtung und Zuchtungsbiologie* Bd 87, 1970/1971. Hamburg.

Stiner M., Kuhn S., Weiner S. and Bar-Yosef O. 1995. Differential burning, recrystallization and fragmentation of archaeological bone. *Journal of Archaeological Science* **22**:223-237.

Teichert, M. 1984. *Animals and Archaeology*:4. Husbandry in Europe. Eds. C. Grigson & J. Clutton-Brock. BAR International Series 227. Oxford.

Vretemark, M. *Från ben till boskap*. Kosthåll och djurhållning med utgångspunkt i medeltida benmaterial från Skara. *Skrifter från Länsmuseet Skara* nr 25.

Bilaga 6. Makrofossilanalys

VÄSTERNORRLANDS MUSEUM

Makrofossilanalys av 4 prover från Nybron i Härnösand, Härnösand socken och kommun, Västernorrlands län

Arkeobotanisk rapport 2025:16
Ida Lundberg

Bakgrund

Västernorrlands museum har genomfört en schaktningsövervakning i samband med bygget av nya brofästen vid Nybron i Härnösands stad, inom stadslagret L1936:9683. Vid schaktningsarbetet vid det östra brofästet påträffades rester av barlastkistor, byggda av solida stockar, samt lager som bedöms utgöra muddringsmassor och fyllnadslager från staden. Lagren har daterats genom dendrokronologisk analys av stockarna samt genom kronologisk bedömning av keramiken, vilket placerar dem i perioden omkring 1600–1850-tal. Vid undersökningen togs prover av kulturlager och anläggningar för makrofossilanalys. Fyra prover valdes ut för vidare analys. Makrofossilanalysen utfördes av Ida Lundberg vid Västernorrlands museum.

Följande frågeställningar har undersökts:

- *Finns det spår av exotiska växter inom barlastlagren (eller andra lager)?*
- *Finns det underlag i det makrofossila materialet för att viss jord är muddringsmassor (från havsbotten) medan annan är jordmassor från land/inne i staden?*
- *Kan det makrofossila materialet säga oss någonting om stadsodlingen inuti Härnösand?*

Provbehandling och metod

Provtagning utfördes av arkeologerna under den arkeologiska schaktningsövervakningen och förvarades därefter på Västernorrlands museum i väntan på flotering.

Provernas volym mäts innan och efter att materialet vattensållas och floteras med såll på 2 mm och 0,25 mm maskvidd. Det framtagna materialet genomsöks och artbestäms under stereomikroskop med hjälp av referenslitteratur (Cappers et al. 2012; Cappers et al. 2023; Kirleis 2019; Jacomet 2006; Mossberg & Stenberg 2018; Neef et al. 2012) och en referenssamling med recenta frön och växtdelar. Provet analyserades subfossilt och majoriteten av växtmakrofossilen som identifierades var obrända. Mängden minerogent material, övrigt makrofossil och fynd uppskattas efter en fyrgradig skala där X står för låg andel och XXXX innebär en dominerande andel av provet. Provets innehåll listas i tabellerna 1–2.

I analystabellen delas arterna upp i grupper utifrån vilken växtmiljö de trivs i för att hjälpa läsaren att tolka växternas betydelse. Kategorierna var odlat, möjligen insamlat, ogräs, ängs-/betesmark och våtmark.

- Med odlade växter menas arter som odlats, till mat eller för medicinskt bruk, av människan under förhistorisk och historisk tid och näst intill inte växer av sig själv i naturen.
- Med insamlade växter menas exempelvis bär, nötter och medicinalväxter som är bra källor till föda och som är lättare att plocka i det vilda än att odla.
- I kategorin ogräs ingår arter som trivs i åkermark, kring trädgårdsland, på boplatser, kring gödselstackar och på andra vis mänskligt störd mark.
- I kategorin ängs- och betesmark ingår arter som trivs på betesmark eller slagna ängsmarker. I arkeologiska kontexter tolkas ängs- och betesmarksväxter ofta som rester efter boskapens gödsel eller spår efter förvaring av djurfoder.
- I kategorin våtmarksväxter ingår arter som trivs på fuktiga till blöta marker och även i stående vatten. Dessa arter kan indikera att djurfoder samlats in från exempelvis våtmarksängar eller att den provtagna anläggningen utgjort en fuktig till blöt kontext som exempelvis en brunn.

En viktig aspekt att ta hänsyn till är att det finns begränsningar gällande att klassificera växtarter efter levnadsmiljö. Ett exempel är maskros, som främst trivs på näringsrik mark, men som även klarar magrare förhållanden. Arten kan påträffas i miljöer såsom vägrenar, ängsmarker, trädgårdar, åkermark och ruderatmark och kan därmed placeras i både kategorin ängs-/betesmarksvegetation och kategorin ogräs. Andra ogräs kan på samma vis trivas i olika miljöer som är närings- eller kväverika, exempelvis kring boplatser, boskapshägn, utedass och gödselhögar. Ett flertal ängsmarksväxter behöver trampad mark för att trivas och kan därmed förekomma såväl vid stigar och färdvägar som på betesmarker. Fördelningen av arter i olika kategorier efter växtmiljö ska därför mer ses som en vägledning än en absolut tolkning.

Tafonomi och bevaringsförhållanden

Olika växtarters frön har varierande förutsättningar för att bevaras subfossilt eller genom förkolning, beroende på fröets innehåll, yttre struktur och storlek. Cerealier, till exempel, bevaras generellt väl genom förkolning tack vare sina stora frön, hårda skal och kompakta kärna. Däremot bevaras de sämre i subfossila miljöer, där deras stärkelserika innehåll tenderar att lösas upp.

Flera vanliga ogräsarter, såsom pilört, åkerbinda och mållor, har hårda och robusta fröskal vilket gör att de har goda bevarandeförutsättningar i både förkolnade och subfossila kontexter. Material som bevaras dåligt i båda typerna av miljöer är exempelvis ärtväxter och rotknölar, eftersom deras mjuka yttre snabbt

löses upp eller förbränns vid förkolning. Däremot har många ängs- och våtmarksväxter, vars frön ofta är små och har tunna skal, generellt en låg bevarandepotential i förkolnade kontexter, men bevaras relativt väl i subfossila.

Detta innebär att en kontext som har utsatts för brand kommer att spegla en viss del av den ursprungliga vegetationen, medan en subfossil kontext visar en annan. Det är därför viktigt att vara medveten om att ingen av dessa bevaringsmiljöer ger en fullständig bild av den ursprungliga växtligheten. Arter tenderar att över- eller underrepresenteras i arkeobotaniskt material beroende på deras bevarande-förutsättningar.

En vanlig tolkning av växtmakrofossiler är att arter som förekommer med ett högre antal frön i en kontext var vanligare än arter som förekommer med färre frön, men så behöver inte vara fallet. Eftersom jordprover ofta representerar en liten yta av en hel kontext kan slumpen avgöra hur många fröer av en viss art som framkommer. Lägg därefter till olika arters makrofossilers varierande bevaringsförhållanden. Olika arter har dessutom varierande fröproduktion där exempelvis svinmållan kan producera upp till 40 000 frön per planta medan ogräset åkerbinda producerar omkring 140–200 frön per planta. En något pålitligare faktor för arters betydelse på en plats är hur ofta de förekommer i olika prover från samma period, vilket kan tyda på kontinuerlig förekomst eller bruk. Arters fröantal är därför inte den viktigaste faktorn vid tolkningen av makrofossiler utan hänsyn bör även tas till i hur många kontexter en art förekommer, artens bevaringsmöjligheter och dess fröproduktion.

Resultat och diskussion

Figur 1. Resultattabell provinformation, övriga fynd och organiskt material. Observera att tabellen är fördelad på tre sidor. För mer detaljeras information om insamlade och odlade växter, se avsnitt "Medicinal och nyttoväxter" på sida 10.

Resultattabell makrofossilanalys, Nybron					
	Prov-ID	180	187	185	586
	Lämnings-/lagernr.	L0178	L0081	L0061	L0184
	Lämningstyp	Barlast-kista	Fyll i tunna?	Barlast-kista	Rustbädd
	Ungefärlig datering (e.Kr.)	1800	1800	1800	1600
	Volym innan (cl.)	290	320	240	150
	Volym efter flot. 0,25 & 2 mm (cl.)	13	12,3	11	12
Organiskt material	Träkol	x	x	x	xx
	Träflis	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
	Humus	xxxx	xxxx	xx	x
	Växtdelar (stallgödsel)	xx	xx	x	
	Gödsel (får/get?)	x			
	Rötter/rottrådar	xx	xx		
	Björnmossa (*Polytrichum commune*)	xx	xx		xx
	Vitmossa (*Sphagnum* sp.)	x	x		xx
	Mossa	x	x		
	Kvist/grenfragment	xxx	x	xx	xx
	Bränd kvist/grenfragment	x			
	Bränd kvist/grenfragment (barrträd)	x			x
	Kvist/grenfragment (lövträd)				1
	Björknäver	xx	x	x	
	Bark (barrträd)	xx	xx	xx	x
Animaliskt	Hårstrån		x	xx	x?
	Obränt ben	x			
	Bränt ben		x	x	x
	Insekter	xxx	xx		
	Insektsvinge	1			
	Maskkokong		x		
Fynd	Glas (äldre karaktär)		1	1	
	Förglasad mineralsmälta				x
	Bränd lera	xx	x		
	Tegel	xx	xx	xxxx	x

Figur 2. Resultattabell växtmakrofossiler. Observera att tabellen är fördelad på tre sidor. För mer detaljeras information om insamlade och odlade växter, se avsnitt "Medicinal och nyttoväxter" på sida 10.

Arkeobotaniskt resultat						
Teckenförklaring: ~ = uppskattat antal						
		Prov-ID	180	187	185	586
Kat.	***Svenska***	***Vetenskapligt namn***				
Odlat	Lin	*Linum usitatissimum*				1
	Plommon	*Prunis cf. domestica ssp. Domestica*		1		
	Humle	*Humulus lupulus*	2			
	Humle?	*Cf. Humulus lupulus*		1		3
Möjligen insamlat	Blåbär/lingon	*Vaccinium myrtillus/vitis-idaea*	2	2		1
	Hallon	*Rubus idaeus*	12	5	4	
	Hallon (klump 8 frön)	*Rubus idaeus*		1		
	En	*Juniperus communis*		3		
	Kråkbär	*Empetrum nigrum*		2		1
	Vallmo	*Papaver sp.*		2		
Skog	Björk	*Betula sp.*	3	2		2
	Gran	*Picea abies*	1			
	Gran (barr)	*Picea abies*	xxxx	xxxx	xx	xx
	Gran (kvist)	*Picea abies*	x			
	Gran/tall (kvist)	*Picea abies*	x			
	En (barr)	*Juniperus communis*	x			
	Tall?	*Cf. Pinus sylvestris*	1	1		
	Harsyra	*Oxalis acetosella*	1			
Ogräs	Svinmålla	*Chenopodium album*	10	30	5	1
	Penningört	*Thlaspi arvense*	2	1		
	Våtarv	*Stellaria media*	9	4	1	1
	Pilört	*Persicaria lapathifolia*	4	4		
	Åkerbinda	*Fallopia convolvulus*	2			
	Åkerbinda?	*Cf. Fallopia convolvulus*	1		1	
	Brännässla	*Urtica urens*	26	3	1	2
	Etternässla	*Urtica dioica*	5	3		
	Etternässla?	*Cf. Urtica dioica*				1
	Småblommig gängel?	*Galinsoga cf. parviflora*		1		
	Åkerspärgel	*Spergula arvensis*				1

Figur 3. Resultattabell växtmakrofossiler. Observera att tabellen är fördelad på tre sidor. För mer detaljeras information om insamlade och odlade växter, se avsnitt "Medicinal och nyttoväxter" på sida 10.

Arkeobotaniskt resultat

Teckenförklaring: ~ = uppskattat antal

		Prov-ID	180	187	185	586
Kat.	***Svenska***	***Vetenskapligt namn***				
Äng/betesmark	Grässtjärnblomma	*Stellaria graminea*	18	7		
	Stjärnblommor	*Stellaria sp.*	3			
	Glimmar	*Silena ssp.*	1	2		
	Smörblomma	*Ranunculus ssp.*	10	7		
	Revsmörblomma	*Ranunculus cf. repens*	30	28	19	6
	Ängssmörblomma/knölsmörblomma	*Ranunculus acris/bulbosus*	17	31		1
	Liten blåklocka	*Campanula rotundifolia*	8	5		
	Klövrar	*Trifolium ssp.*	6			
	Hundkäx	*Anthriscus sylvestris*	1			
	Fingerörter	*Potentilla ssp.*	9	15	9	12
	Femfingerört/norsk fingerört	*Potentilla argentea/norvegica*	28	19	7	
	Daggkåpor	*Alchemilla sp.*	2	5	3	
	Trampört	*Polygonum aviculare*	16	9		
	Bergsyra	*Rumex acetosella*	~120	~ 300	51	5
	Ängsfryle	*Luzula multiflora*	31	21	4	2
	Tistlar	*Cirsium sp.*	1			
	Violer	*Viola sp.*	1	1	3	1
	Prästkrage	*Leucanthemum vulgare*	13	10	2	
	Brunört	*Prunella vulgaris*	3	1		
	Finsk fingerört	*Potentilla sp. intermedia*	6	2	3	
	Blodrot	*Potentilla cf. erecta*	13	9		
	Revsugasläktet	*Ajuga sp.*		1		
Våtmark	Tvåsidig starr	*Carex di*	27	31	2	9
	Tresidig starr	*Carex tri*	8	11	2	
	Loppstarr?	*Carex cf. pulicaris*	2	2		
	Tiggarranunkel	*Ranunculus sceleratus*	1		2	
	Kråkklöver	*Comarum palustre*	1			
	Kråkklöver?	*Cf. Comarum palustre*	2			
	Knappsäv	*Eleocharis palustris*	3	8		2
	Tåg	*Juncus ssp.*	~130	59		
	Tåg	*Juncus sp.*			2	
	Rostnate	*Potamogeton cf. alpinus*	1			
	Vattenklöver	*Menyanthes trifoliata*			1	
	Småsäv	*Eleocharis sp.*		2		
Obestämd	Kålsläktet	*Brassica sp.*	1	1		
	Dån	*Galeopsis sp.*	1	1		1
	Plister	*Lamium sp.*	1	1	1	
	Ståndssläktet	*Jacobaea sp.*	1			
	Oidentifierat (antal arter)	*Indeterminata*	3	1	1	2

Prov 180 barlastkista

Prov 180 observerades i fält som ett mörkbrunt-svart organiskt och sandigt lager som var beläget inom barlastkistan fylld med barlast från 1800-tal, direkt under en kollapsad tunna i lager K0138.

Materialet i provet, framför allt träflis (både från små och större fragment vilket tyder på rester efter både grövre och finare snickeri), kvistar, bark och granbarr indikerar att trähantverk och träbearbetning genererade stora mängder spillmaterial i staden. Förekomsten av raseringsmaterial från tegel och bränd lera är typiska för vad som förekommer i stadslager från historisk tid. I detta fall kan det dock även härröra från barlast.

Förekomsten av vitmossa kan möjligen indikera rester efter användning av torv, men eftersom arten även växer naturligt i fuktiga sänkor i närområdet kan den ha följt med i fyllnadsmassor utan koppling till mänskliga aktiviteter. Björnmossa är mindre krävande vad gäller växtmiljö och kan ha förekommit på flera platser runt om i stadsmiljön för att slutligen hamna i restavfallet i barlastkistan.

Prov 180 innehöll flest växtmakrofossiler av alla prover i analysen. Det växtmakrofossila materialet innehöll främst ängs- och betesmarksväxter samt en förhållandevis hög andel våtmarksväxter och en måttlig andel ogräs. Tillsammans med rester av stallgödsel tyder förekomsten av ängs- och betesmarksväxter på att provet innehållit en betydande mängd gödsel, där boskap betat eller utfodrats med foder från olika ängsmarker i närområdet. Det förekom till och med hela exkrement från får eller get vilket sällan bevaras i ursprunglig form. Möjligen har den överliggande tunnan skapat ett skyddande lager som bidragit till de mycket gynnsamma bevaringsförhållandena.

Våtmarksväxterna kan, likt ängs- och betesmarksväxterna, även de ha kommit från stallgödsel om stråfoder hämtats från våtmarksängar. Givet provets läge är det även möjligt att vissa våtmarksväxter vuxit på plats i den gamla hamnen och därefter hamnat i kistan.

Förekomsten av ogräs är svårare att tolka. Ogräs kan ha vuxit på näringsrika platser i staden, exempelvis vid stall, utedass eller i hamnområdet där näringsspill skapat gynnsamma förhållanden. Ogräsfrön, växtrester och rötter kan även utgöra trädgårdsrens som därefter kastats i barlastkistan.

Den enda odlade arten i provet var humle som var en vanlig trädgårdsväxt under 1800-talet och odlades som ölkrydda och medicinalväxt för dess lugnande egenskaper. Det förekom dock även blåbär eller lingon (svåra att särskilja) och hallon vilka är vanliga bär som brukades i kosten under historisk tid. Dessa bär trivs i skogsmark eller på hyggen vilket medför att de sannolikt är insamlade. Bär, tillsammans med förekomsten av ben, kan indikera hushållsavfall men de kan även förekomma i latrinavfall.

Att hallon förekommer kan, men behöver inte vara kopplat till insamling. Hallon trivs ofta i äldre stadsmiljöer, och fröna sprids effektivt via fåglar och andra djur över stora områden. Detta innebär att hallon ofta överrepresenteras i makrofossilprover utan att nödvändigtvis vara insamlade.

Prov 187, fyllning i tunna?

Prov 187 observerades i fält som organiskt brunt fyllnadsmaterial i den kollapsade tunnan K0138 som var lokaliserad i barlastkistan från 1800-talet.

Materialet i provet, framför allt träflis (både små och större träflisor vilket kan tyda på olika typer av trähantverk), bark, björknäver och granbarr indikerar att trähantverk och träbearbetning genererade stora mängder spillmaterial i staden. Förekomsten av raseringsmaterial från tegel och bränd lera är typiska för vad som förekommer i stadslager från historisk tid. I detta fall kan det dock även härröra från barlast.

Förekomsten av vitmossa kan möjligen indikera rester efter användning av torv, men eftersom arten även växer naturligt i fuktiga sänkor i närområdet kan den ha följt med i fyllnadsmassor utan koppling till mänskliga aktiviteter. Björnmossa är mindre krävande vad gäller växtmiljö och kan ha förekommit på flera platser runt om i stadsmiljön för att slutligen hamna i restavfallet i barlastkistan.

Provet innehöll ett rikt växtmakrofossilt material med en tydlig dominans av ängs- och betesmarksväxter samt en förhållandevis hög andel våtmarksväxter och en måttlig andel ogräs. Tillsammans med rester av stallgödsel tyder förekomsten av ängs- och betesmarksväxter på att provet innehållit en betydande mängd gödsel, där boskap betat eller utfodrats med foder från olika ängsmarker i närområdet. Det förekom även enstaka hårstrån av olika förmultningsgrad som antingen kan härröra från ett garveri, från boskap som fällt päls eller möjligen från någon av människorna i staden.

Våtmarksväxterna kan, likt ängs- och betesmarksväxterna, även de ha kommit från stallgödsel om stråfoder hämtats från våtmarksängar. Givet provets läge är det även möjligt att vissa våtmarksväxter vuxit på plats i den gamla hamnen och därefter hamnat i barlastkistan.

Ogräs kan ha vuxit på näringsrika platser i staden, exempelvis vid stall, utedass eller i hamnområdet där näringsspill skapat gynnsamma förhållanden. Ogräsfrön, växtrester och rötter kan även utgöra trädgårdsrens som därefter kastats i barlastkistan.

Humle, en kärna av plommon samt vallmo förekommer i provet. Plommonkärnan antyder odling av plommon i närområdet, men kan också ha följt med ett fartyg från en annan del av Norden eller Europa. Plommon var under 1800-talet ingen vanligt förekommande frukt för allmogen utan var reserverad för det rikare befolkningsskiktet. Vallmo kan förekomma som ogräs, men dess frön har även använts inom medicin på grund av sina sövande egenskaper och till matlagning.

Det förekom även blåbär eller lingon, hallon, enbär och kråkbär vilka är vanliga bär som brukades i kosten under historisk tid. Blåbär eller lingon, enbär och kråkbär trivs i skogsmark eller på hyggen samt (för enbär) på ängar vilket medför att de sannolikt är insamlade. Bärfrön, tillsammans med förekomsten av brända ben och glas av äldre karaktär kan indikera hushållsavfall. Bärfrön kan dock även förekomma i latrinavfall.

Att hallon förekommer kan, men behöver inte vara kopplat till insamling. Hallon trivs ofta i äldre stadsmiljöer, och fröna sprids effektivt via fåglar och andra djur över stora områden. Detta innebär att hallon ofta överrepresenteras i makrofossilprover utan att nödvändigtvis vara kopplade till mänskliga aktiviteter. I provet hittades även ett kluster av åtta hallonfrön som fastnat på ett näverfragment, vilket eventuellt utgör resterna av ett helt bär som bevarats intakt.

Provet togs ur materialet i barlastkistan för att undersöka om det kunde ge information om vad tunnan ursprungligen innehållit. Materialet skilde sig dock inte nämnvärt från prov 180, som också kommer från samma barlastkista, och kan därför inte bidra till någon tydligare tolkning av tunnans användning. Tunnan har troligen gått sönder och därefter kastats i barlastkistan.

Prov 185, barlastkista

Prov 185 observerades i fält som ett mörkgrått–svart fyllnadsmaterial inuti en av barlastkistorna från 1800-talet. Lagret utgav fortfarande en illaluktande odör.

Materialet i provet, framför allt träflis (både större träbitar men även mycket små sönderdelade fragment), kvistar, bark, björknäver och barr, indikerar att trähantverk och träbearbetning genererade stora mängder spillmaterial i staden. Den stora mängden tegel kan antingen härröra från raserade byggnader i staden eller ha använts som barlast.

Provet innehöll en måttlig mängd växtmakrofossilt material av framförallt ängs- och betesmarksväxter. Tillsammans med växtresterna från stallgödsel kan ängs- och betesmarksväxterna kopplas till att provet innehållit stallgödsel där foder samlats in från olika ängsmarker i området. Det förekom även måttligt med hårstrån i olika förmultningsgrad som antingen kan härröra från ett garveri, från boskap som fällt päls eller möjligen från någon människa i staden.

Enstaka ogräs- och våtmarksväxter påträffades i provet. Våtmarksväxterna kan, liksom ängsmarksväxterna, ha följt med gödsel om foder samlats från våtmarksängar, men med tanke på kontextens läge vid hamnen är det också möjligt att de vuxit naturligt i den fuktiga miljön och därefter hamnat i barlastkistan. Ogräsen kan ha vuxit i näringsrika stadsmiljöer såsom vid stall, utedass eller i

hamnområdet. Ogräsfrön tillsammans med växtrester och rötter kan också vara en rest efter trädgårdsrens som slängts i barlastkistan.

I provet förekom även några frön av hallon, vilket är ett vanligt bär som plockats och använts i kosten under historisk tid. Hallonen, tillsammans med förekomsten av brända ben och glas av äldre karaktär, kan indikera hushållsavfall. Hallonfrön kan dock även förekomma i latrinmaterial. Hallon trivs dessutom i äldre stadsmiljöer och fröna sprids effektivt via fåglar och andra djur. Detta innebär att hallon ofta överrepresenteras i makrofossilprover utan att nödvändigtvis vara kopplade till insamling.

Prov 586, rustbädd

Prov 586, som i fält observerades komma från en rustbädd, utgjordes av ett brunt organiskt lager daterat till 1600-talet.

Materialet i provet från rustbädden bestod av framförallt träflis (både större träfragment och mycket små, nedbrutna partiklar) samt kvistar och bark. Detta tyder på att spill från trähantverk var en betydande restprodukt i staden. Förekomsten av vitmossa kan möjligen indikera rester efter användning av torv, men eftersom arten även växer naturligt i fuktiga sänkor i närområdet kan den ha följt med i fyllnadsmassor utan koppling till mänskliga aktiviteter. Björnmossa är mindre krävande vad gäller växtmiljö och kan ha förekommit på flera platser runt om i stadsmiljön eller vid hamnen.

Till skillnad från de övriga proverna i analysen förekom här måttliga mängder träkol samt enstaka förkolnade kvistar och förglasade mineralsmältor. Detta material kan möjligen härröra från en tidig brand i staden eller från en naturlig skogsbrand. Det förkolnade materialet, tillsammans med de brända benen samt de odlade och insamlade växterna, kan även indikera att provet innehåller rester av hushållsavfall från en spis.

Provet innehöll, i jämförelse med de övriga proverna, ett lågt växtmakrofossilt material. Förekomsten av enstaka arter från ängsmark kan härröra från naturlig växtlighet i närområdet, eftersom sådana arter kan trivas i näringsfattiga jordar i stadsmiljöer. Trots avsaknaden av växtrester som tydligt indikerar gödsel är det också möjligt att ängsmarksväxterna har följt med gödsel eller insamlat foder som senare dumpats vid rustbädden.

I provet förekom även enstaka hårstrån, vilka kan ha sitt ursprung i ett garveri, boskap som fällt päls eller möjligen människor i staden.

Det förekom måttligt med ogräs samt de odlade växterna lin och möjligen humle. Lin och humle kan representera hushållsavfall, exempelvis från matlagning, eller rester från en förrådsbyggnad. Ogräsen kan ha följt med skörden av de odlade växterna, men kan också ha vuxit lokalt i stadsmiljön där näringsrika platser såsom intill stall, utedass eller kring hamnområdet har skapat närings- och kväverika förhållanden för ogräsvegetation.

I provet därtill blåbär eller lingon och kråkbär. Detta är bär som historiskt varit vanliga att plocka och använda i kosten. Dessa arter trivs inte i äldre stadsmiljöer utan växer uteslutande i skogsmarker eller på hyggen. Bären i provet bör därför tolkas som insamlade och kan utgöra rester efter matavfall, men kan även kopplas till latrinavfall.

Materialet i rustbädden visar likheter med fyllnadsmaterialet i barlastkistorna, men var mer minerogent. Förekomsten av enstaka odlade växter och insamlade bär antyder att matrester eller latrinavfall har hamnat i kontexten. Samtidigt tyder träflis från trähantverk och raseringsmaterial på att avfall från hantverk och byggnadsaktiviteter också använts som fyllnadsmaterial även i det tidigare faserna av hamnens uppbyggnad.

Medicinal- och nyttoväxter

Humle

Humle växer vilt i Sverige, vilket gör det svårt att exakt fastställa när odlingen började på allvar. Både arkeobotaniskt material och skriftliga källor indikerar dock att humle började odlas mer systematiskt under 1200-talet. Under medeltiden och den historiska tiden kom växten att bli en av de viktigaste grödorna i det dåtida Sverige (Wiklund Leino 2021).

Humle var så betydelsefull att det i Kristoffers landslag från omkring år 1740 fastslogs att varje bonde skulle odla minst 40 stolpar med humle, en skattelagd odlingsplikt som inte upphävdes förrän 1860. Hur strikt lagen följdes i Norrland, där skördarna kunde variera kraftigt på grund av det kallare klimatet, är dock inte helt klarlagt (Wiklund Leino 2021).

Humles främsta användningsområde var som ölkrydda, men den hade även en viktig roll som medicinalväxt. Den användes bland annat mot magbesvär och som lugnande medel. I vissa fall fylldes kuddar med humlekottar eftersom deras doft ansågs rogivande och kunde främja god sömn (Ljungqvist 2022).

Lin

Lin har påträffats i länet redan under järnåldern vid boplatserna i Gene (Edblom 2004) och Vinoret (Östman 2016) och har därefter fortsatt att vara en viktig nyttoväxt långt in i historisk tid. Särskilt i Ångermanland bedrevs linodling i stor skala från åtminstone 1600-talet genom hela 1800-talet, med en tydlig tillbakagång under det tidiga 1900-talet. För att ytterligare förbättra produktionen inrättades år 1740 särskilda spinnskolor i de socknar som odlade mest lin i norra Ångermanland (Fahlén 1981).

Det finns två huvudsakliga former av lin: oljelin, som har ett högt oljeinnehåll och främst odlas för framställning av linolja eller till matlagning, och spånadslin, som har mindre frön men starkare fibrer i stjälkarna och därför lämpar sig för textiltillverkning. I Västernorrland odlades med stor sannolikhet framför allt spånadslin, med tanke på den betydande produktionen av linne i området. Linfrön kunde dock även användas i matlagning, om än i begränsad omfattning, och betraktades ofta som ett nödårslivsmedel. Linoljan kunde även användas som lampolja eller inom hantverk, bland annat vid ytbehandling av trä och i färgframställning (Ljungqvist 2022 och Fahlén 1981).

Lin spelade också en roll inom folkmedicinen. Blötlagda linfrön bildar ett geléliknande slem som verkar skyddande mot irriterade halsar och magslemhinnor och som även har en laxerande effekt. Utvärtes användes linfrö i omslag som lades på bölder, utslag och andra hudåkommor (Ljungqvist, 2022).

Plommon

Plommon har funnits i Europa i omkring 6000 år, men började inte odlas och förädlas på allvar i Sverige förrän under medeltiden. I Västernorrland under 1800-talet var plommon ingen vanlig frukt, men den kan mycket väl ha odlats i de varmare kustnära områdena och kan dessutom ha förekommit som handelsvara, särskilt i torkad form. Frukten var inte vanlig i allmogens hushåll, utan dess förekomst hör snarare till de mer välbärgade delarna av befolkningen.

Plommon verkar inte ha haft någon större roll inom folkmedicin, sannolikt eftersom gemene man inte hade tillgång till frukten. För dem som hade tillgång till plommon var frukten däremot känd för sina laxerande och maggynnande effekter (Ljungqvist, 2022).

Blåbär och lingon

Blåbär är ett av de ekonomiskt mest betydelsefulla bären i norra Sverige under historisk tid och trivs i olika typer av skogsmarker. De har plockats i stora mängder och åts främst färska, men eftersom det krävdes mycket socker för att konservera kunde bären torkas för att möjliggöra bevaring över vintern. Blåbär är mycket nyttiga och rika på järn, B-vitaminer och garvsyra. Inom folkmedicinen användes osötad blåbärssaft mot mag- och tarmbesvär, och de torkade bladen kunde tas som te mot urinvägsinfektioner och för att sänka blodsockret.

Lingon var däremot det allra viktigaste bäret i stora delar av Sverige under historisk tid, särskilt från 1600-talet och framåt. De trivs på hyggen, i gles tallskog och i torrare marker. Lingon är mycket lättanvända eftersom de innehåller ett naturligt konserveringsmedel som gör att de kan lagras länge utan socker. Bären åts ofta med mjölk, som lingonmos, sylt eller lingondricka. Under de senaste århundradena har lingonplockning också varit en viktig inkomstkälla för bönder och kunde ge en betydande extrainkomst. Som medicinalväxt har lingonblad använts mot urinvägsinfektion och reumatism och bären ansågs även verka mot diarré och andra magbesvär (Ljungqvist, 2022).

Kråkbär

Kråkbär växer på näringsfattiga marker i hela landet och är fullt ätliga. Trots detta har de inte ätits i någon större utsträckning under historisk tid, förutom under nödår. I samisk kultur däremot har kråkbären haft större betydelse. De kokades bland annat med renmjölk för att göra en dryck kallad *kombo*, eller åts mosade tillsammans med fisk.

Inom växtmedicin har kråkbär använts som laxerande och urindrivande medel. Bären kan även utnyttjas till växtfärgning och som bläck. Själva riset är segt och hållbart och lämpar sig därför väl för att tillverka borstar och kvastar. Det har också använts i vägfyllning som dräneringsmaterial, eftersom det ansågs förmultna långsamt (Ljungqvist, 2022).

Vallmo

Vallmo förekommer i flera olika varianter, och den vanligaste i Sverige är kornvallmo. Kornvallmon var tidigare ett vanligt åkerogräs, men fröna kunde också användas i matlagning och bakning. Kornvallmon användes även inom folkmedicinen eftersom bladen som har en lugnande och svagt smärtlindrande verkan kunde kokas till te. Kronbladen är även slemlösande och fungerade mot luftrörsbesvär, hosta och astma.

Enbär

Enbuskar är vanligt förekommande i skogsmarker samt kring betes- och ängsmarker. Under medeltid och historisk tid hade enbären en rad olika användningsområden. De användes bland annat som krydda i jästa drycker eller i mat, framför allt i kötträtter, både för smakens skull och på grund av deras konserverande egenskaper. Enris användes även för att röka ut dålig luft och kunde även placeras under tak eller vid ingången, där det ansågs ha skyddande kraft mot ondska, sjukdom och trolldom. Enens ris användes även för att röka kött och fisk. Som medicinalväxt användes enbär för sina antiseptiska egenskaper och dess innehåll av uppiggande eteriska oljor, bland annat vid behandling av matsmältningsbesvär, urinvägsproblem, förkylningar, reumatism och gikt (Ljungqvist, 2022).

Sammanfattning

Under historisk tid stod barlastkistor ofta öppna för allmänheten att kasta de avfall de behövde bli av med och för båtar att göra sig av med barlast (Burström 2017). Att det förekom stora mängd trärester i prover, framförallt från 1800-tal, antyder att trähantverk och träbearbetning genererade stora mängder spillmaterial i staden. Detta kan möjligen kopplas till att Härnösand under 1800-talet präglades av träpatronernas verksamhet.

- *Finns det spår av exotiska växter inom barlastlagren (eller andra lager)?*

Inget prov i analysen innehöll direkta indikationer på att barlast från andra länder eller regioner dumpats i barlastkistorna eller rustbädd. Om fartyg från Norden eller Baltikum har tömt barlast på platsen kan dock vissa växtmakrofossil potentiellt ha sitt ursprung i dessa regioner. Det material som möjligen kan härröra från barlast är tegel, sten eller plommonkärnan, men dessa kan även härröra från fyllmassorna i staden.

- *Finns det underlag i det makrofossila materialet för att viss jord är muddringsmassor (från havsbotten) medan annan är jordmassor från land/inne i staden?*

Ett antal av växterna påträffade i analysen trivs i vatten eller vid vattensjuka områden så som starrar, vattenklöver, tåg, tiggarranunkel, kråkklöver och säv, men dessa kan även härröra från fuktiga miljöer inne i staden eller från hamnområdet. Med tanke på den betydande andelen gödsel i proverna 180 och 187 är det även troligt att dessa växter härrör från stallgödsel där boskapen betat eller fått foder från våtmarksängar. Det kan dock inte uteslutas att muddringsmassor förekommer i barlastkistorna, eftersom stadsbor sannolikt har slängt eller tappat liknande material i havet som det som deponerats i barlastkistorna.

- *Kan det makrofossila materialet säga oss någonting om stadsodlingen inuti Härnösand?*

Förekomsten av odlade växter var låg men det förekom humle, lin, och plommon. Humle eller möjlig humle förekom i 3 av 4 prover vilket visar att växten varit mycket vanlig och förekom både i provet från 1600-talet och de senare proverna där det växtmakrofossila materialet troligen hör till 1800-talet. Humle odlades mycket troligt på gårdarna kring staden och fraktades sedan in till Härnösand, men det är även troligt att stadsborna som hade trädgårdar odlade humle till husbehov eller för att sälja till större bryggerier för öltillverkning som var mycket viktig under både 1600- och 1800-talet.

Förekomsten av lin i provet från 1600-talslagret är intressant, eftersom lin under perioden var en mycket viktig gröda ekonomiskt för länet (Fahlén, 1981). Det är dock troligt att det lin som påträffats har odlats på fälten utanför staden, även om det inte är omöjligt att en mindre mängd odlades i trädgårdar för husbehov.

Förekomsten av en plommonkärna kan indikera att plommonträd funnits i någon av stadens rikare kvarter. Det kan dock också vara en rest efter torkade importerade frukter, eftersom plommon var en vanlig handelsvara. Odling av plommon i norra Sverige var inte särskilt vanligt under perioden, även om det förekom.

Referenser

Burström, M. (2017) *Barlast: massor med historia*. Lund: Nordic Academic Press.

Cappers, R. T. J., Bekker, R. M. & Fennema, D. (2023) *Digital Diaspore Atlas of the Netherlands. Groningen*: Barkhuis Publishing.

Edblom, L. (2004) *Långhus i Gene: teori och praktik i rekonstruktion*. Umeå: Universitet.

Fahlén, A-B. (1981) Linberedning. I Hedstrand, B. (red.). *Linberedning och linborsten i norra Ångermanland*. Örnsköldsvik: Öviks kommun. AB. s. 5-14.

Jacomet, S. (2006) *Identification of cereal remains from archaeological sites,* (2nd edition). Basel: Basel University.

Kirleis, W. (2019) *Atlas of Neolithic Plant Remains from Northern Central Europe*. Groningen: Barkhuis Publishing.

Heimdahl, J. (2021) Förhistoriska kulturväxter. I: (Andréasson Sjögren, A, Heimdahl, J. & Wiklund Leino, M. (red.) *Svensk trädgårdshistoria: Förhistoria och medeltid*. Stockholm: Kungl. Vitterhetsakademien. S. 50-52.

Mossberg, B., Stenberg, L-T. & Ericsson, S. (2018) *Nordens flora*. Stockholm: Wahlström & Widstrand.

Neef, R., Cappers, R. T. J., Bekker, R. M. (2012) *Digital Atlas of Economic Plants in Archaeology*. Groningen: Barkhuis Publishing.

Ljungqvist, K. (2022) *Nyttans växter: uppslagsbok med över tusen växter: historik om svensk medicinalväxtodling*. Femte upplagan, Rostock: Calluna.

Wiklund Leino, M. (2021) Medicin och kryddor. I: (Andréasson Sjögren, A, Heimdahl, J. & Wiklund Leino, M. (Red.) *Svensk trädgårdshistoria: Förhistoria och medeltid*. Stockholm: Kungl. Vitterhetsakademin, s. 123-127.

Östman, S. (2016) *Makrofossilanalys av 10 prover från Vinoret, Raä 205:2 Tuna socken, Sundsvalls kommun, Västernorrlands län*. Miljörarkeologiska laboratoriet. Umeå: Umeå Universitet. https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1115317/ FULLTEXT01.pdf

Bilaga 7. Keramisk analys

Vid Nybrons brofäste på Härnön. Keramik från 350 år i Härnösand

Mathias Bäck

Materialet

Analysen omfattar totalt 564 fragment fördelade på 305 fyndposter. Materialet härrör från åtta olika kontexter som dokumenterades i samband med en schaktningsövervakning vid brofästet för Nybron på Härnön i Härnösand. Keramiken påträffades dels i en timmerkonstruktion, dels i en rustbädd. Den förra är dendrokronologiskt daterad till 1800-tal medan den senare har en vid datering från sent 1600-tal till mitten av 1800-tal.

En sammanfattning av godstypernas fördelning från samtliga kontexter ger en översiktlig bild av keramikprofilen från undersökningen (figur 1). Generellt kan sägas att spännvidden vad gäller formtyper inte skiljer sig nämnvärt från provinsiella urbana material i Mälardalsområdet och Norrland.

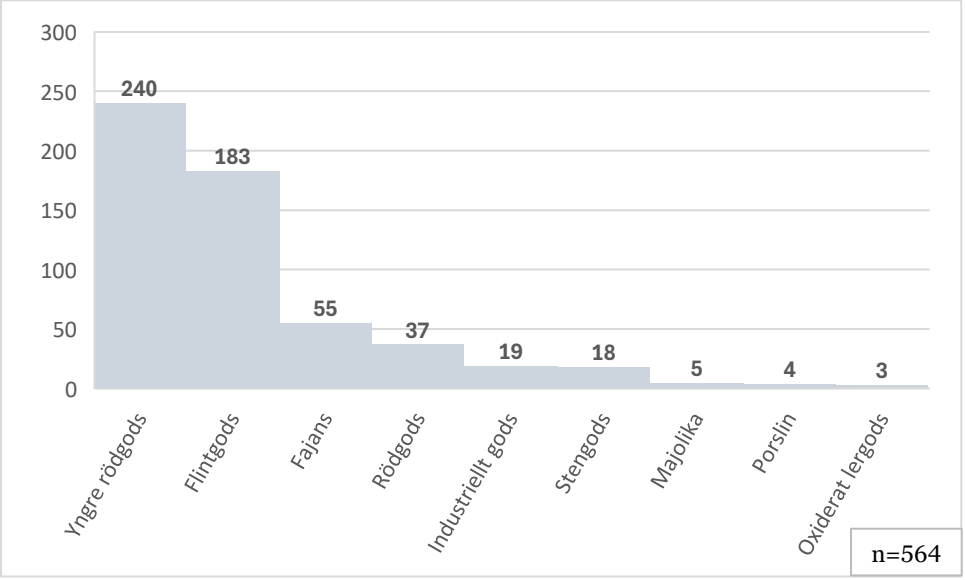

Figur 1. Diagram som visar fördelningen av godstyp i hela materialet, baserat på antal skärvor.

Som framgår av diagrammet ovan domineras den keramiska profilen helt av yngre rödgods och flintgods, som tillsammans utgör 75 % av den samlade mängden keramik. Intressant att notera är att andelen fajans och majolika uppgår till mer än 10 % av materialet. Detta innebär att andelen fajans/majolika motsvarar ett ungefärligt genomsnitt i ett östsvenskt urbant perspektiv (Bäck manuskript 1). Statistiken påverkas i detta fall av att andelen flintgods (32 %) är långt över genomsnittet i motsvarande geografiska område (3,7 %), Detta beror på att flintgodsen vid de flesta undersökningar inte tillvaratas i samma utsträckning som övrig keramik – delvis naturligtvis beroende på godstypens huvudsakliga datering till 1800–1900-tal.

Keramiken redovisas här nedan per undersökt kontext och därefter sorterat på godstyp med signifikanta exempel i bild samt kommentarer och godsdateringar. Syftet är att ge en överblick över den keramiska profilen i respektive kontext. Bilderna är inte skalenliga då detta inte har någon avgörande betydelse i sammanhanget.

Kontext L0061

Denna kontext hyser det i särklass största materialet. Inte mindre än 56 % av all keramik i analysen härrör från denna kontext.

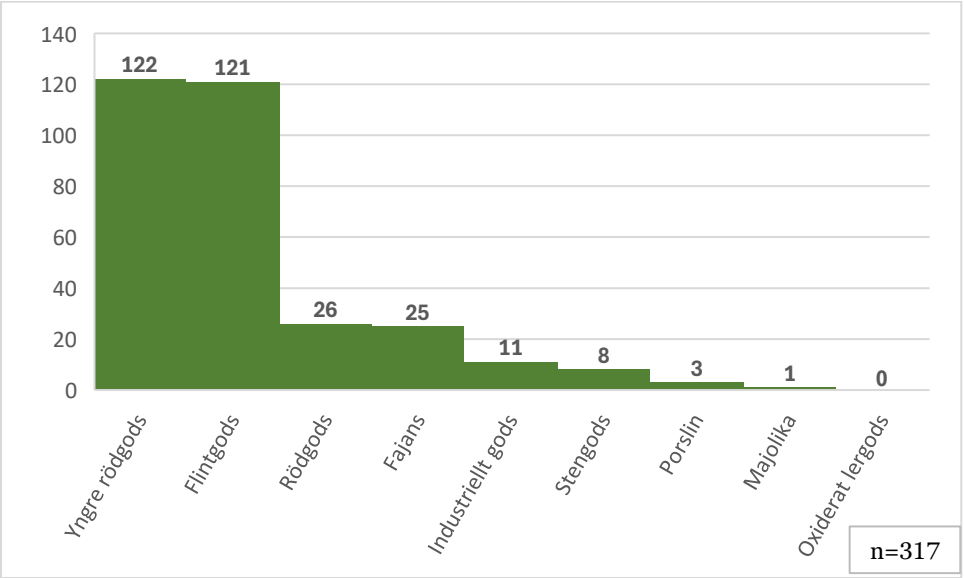

Figur 2. Diagram som visar fördelningen av godstyper i L0061, baserat på antal skärvor.

Som framgår av diagrammet domineras keramikprofilen totalt av yngre rödgods och flintgods (77 %). Här finns även en försvarlig mängd fajans (45 % av all fajans från undersökningen) vilket antyder en stor kronologisk spännvidd i denna sammansättning. Detta understryks inte

minst genom att vi finner både majolika och industriellt gods i kontexten. Stengodset i figur 7, liksom majolikan i figur 9 illustrerar den stora kronologiska spännvidden i kontexten. Det intressanta med dessa gods är att de kan föras tillbaka tämligen exakt till stadens grundläggningstid. Just detta individuella majolikakärl från Nederländerna kan förmodligen inte föras tillbaka till 1500-tal utan snarare 1600-talets första hälft. Den relativt stora mängden yngre rödgods uppvisar också en stor kronologisk spännvidd från 1600-talets första hälft till 1900-talets början. Intressant i sammanhanget är att en förhållandevis stor del av detta material ligger i intervallet från omkring 1650 till 1700-talets början, vilket gör denna kontext till den som innehåller mest tidigmodernt material. Det bör dock understrykas att kontexten även hör till de som har den största andelen sentida keramik.

Figur 3. Till vänster F469 och till höger F470. Bägge har dekorer som går tillbaka på grundmotiv från tidigmodern tid men som i detta fall bedömts vara gjorda i retrospektiv. Keramiken är svår att datera på grund av detta men torde ligga inom perioden 1750–1850. Foto. Mathias Bäck.

Figur 4. Exempel på fat med dekor som är tidstypisk för sekelskiftet 1600/1700. Till vänster F473 och till höger F474. Bägge kan dateras till perioden 1690–1730, där F473 troligen är något yngre än F474. Foto. Mathias Bäck.

Figur 5. Ut och insida av en skål (F477) som utifrån form har daterats till 1690–1740, och som således är samtida med faten i figur 4. Foto. Mathias Bäck.

Figur 6. Ut- och insida av en kruka (F471) med en mynningsprofil som är typisk för 1600-talets andra hälft, men där en datering till 1700-talets första hälft inte kan uteslutas Foto. Mathias Bäck.

Figur 7. Till vänster en kruka med handtag (F517) från Höganäs som kan dateras till perioden omkring 1832–1900. Till höger en kruka (F519) av betydligt äldre typ. Det rör sig om en produkt, troligen från Köln/Frechen men en proveniens till Raeren kan inte heller uteslutas. Detta kärl (en skärva till från samma kärl är registrerad som F518) hör till den äldsta identifierbara keramiken i materialet och kan dateras till perioden 1580–1620. Enstaka kärl av denna typ förekommer normalt i urbana material från perioden i svenska städer. Foto. Mathias Bäck.

Figur 8. Mycket svårtolkat och svårdaterat litet föremål (F546) av porslin. Föremålet, som förslagsvis är ett saltkar, är cirka 4 cm högt. Foto. Mathias Bäck.

Figur 9. Exempel på fajans och majolika från lager L0061. Överst till vänster en intressant bild av den samtida verkligheten där man limmat ihop ett majolikakärl (F585). Förmodligen rör det sig en animalisk grundprodukt, hudlim, benlim eller fisklim, men det kan heller inte utan analys uteslutas att det är ett växtbaserat lim. Denna skärva hör till de äldsta från undersökningen och kan dateras till 1600-talets första hälft. Till höger om denna en mynning från en mindre kruka eller möjligen albarello (F593) som är sekundärbränd och därför svår att datera. Nederst fajans (F587) från Nederländerna som kan dateras till 1600-talets mitt eller strax därefter. Foto. Mathias Bäck.

Figur 10. Buk från en skål eller djupt fat (F576), som möjligen skulle kunna vara från samma kärl som F153 i kontext L0081. Det rör sig om en typ av flintgods som är mycket högt bränd och närmast helt sintrad, vilket gör den stengodslik. Det experimenterades mycket med godsmassor under 1700-talet för att försöka göra porslin – som var det övergripande målet. Detta medförde att det skapades en mängd olika flintgodsmassor, varav vissa är mer eller mindre porslinslika. Möjligen rör det sig om en engelsk produkt. Dateringen är mycket osäker men ett rimligt förslag är cirka 1770–1820. Foto. Mathias Bäck.

Figur 11. Några fler exempel på flintgods. Överst till vänster en variant av servisen "Willow" (F552). Denna tillverkades på många platser i både England och Skandinavien och kan dateras till perioden 1830–1890. Till höger om denna ett handtag (F554) från en servis med namnet "Mullberry". Denna tillverkades samtidigt med den föregående, bland annat av Gustavsberg. Överst till höger en delvis brandskadad tallrik med tryckt svart dekor (F553) även den tillverkad från 1840-talet och framåt. Andra raden två exempel (F557 och F555) på det populära motivet "Carrara" från Gustavsberg, som tillverkades 1860–1892. Nederst, botten av en tallrik (F559) med texten "LILAS", vilket var en servis som tillverkades av Rörstrand på 1860-talet. Foto. Mathias Bäck.

Kontext L0062

Kontexten L0062 hör till de mellanstora vad gäller antal skärvor. Av de 44 skärvorna från denna kontext utgörs minst 85 % av godstyper som kan dateras till 1800-talets mitt och andra hälft. Kontexten har därmed tydligt yngre keramisk profil än L0061. Det bör dock påpekas att det

även i denna kontext finns ett fåtal skärvor från respektive 1600- och 1700-tal, men dessa kan i princip räknas på ena handens fingrar.

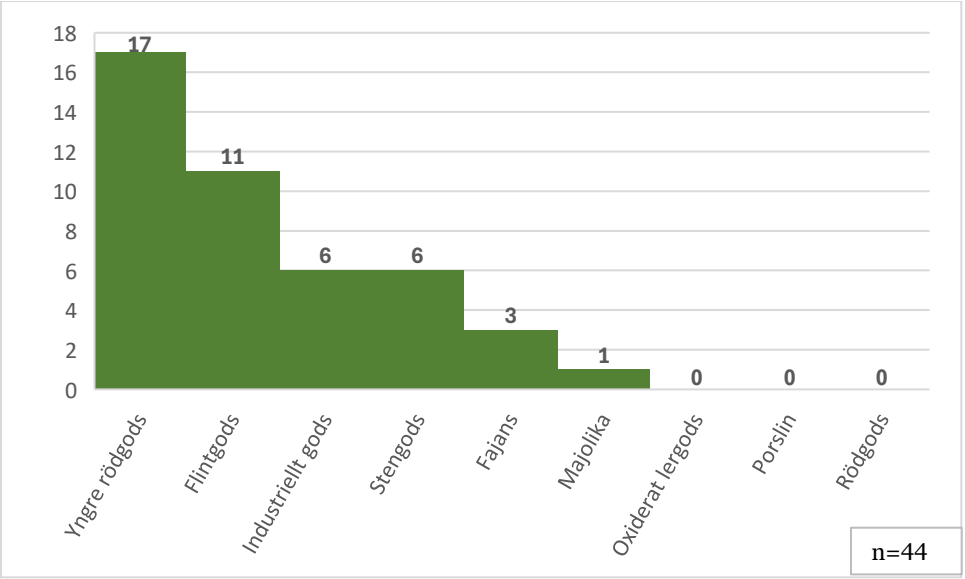

Figur 12. Diagram som visar fördelningen av godstyper i L0062, baserat på antal skärvor.

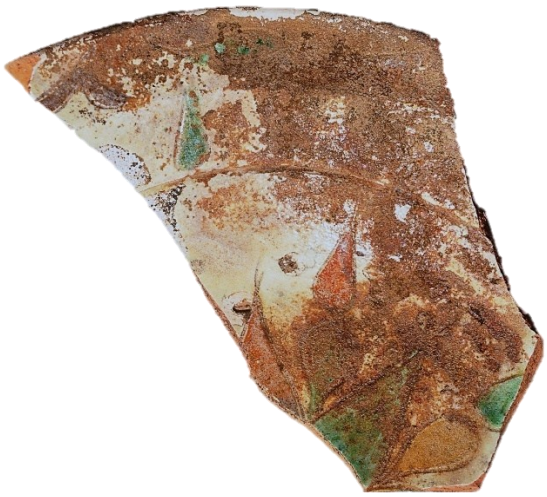

Figur 13. Fat av yngre rödgods (F60) med kraftig utfällnning från att ha legat i vattnet under en längre tid. Med utgångspunkt i form och dekor kan detta dateras till cirka 1690–1730 (Bäck & Bergold ed. 2025). Foto. Mathias Bäck.

Figur 14. Ett av endast tre fajanskärl från denna kontext. Detta är en tallrik (F79) tillverkad i Nederländerna, och kan dateras till 1600-talets mitt eller andra hälft. De övriga två fajanserna från samma kontext är inhemska och kan således dateras cirka hundra år senare, till omkring 1700-talets mitt och andra hälft. Foto. Mathias Bäck.

Figur 15. Ett av fyra stengodskärl (F63) från kontexten. På kärlkroppen finns en stämel "HET LOOTSJE AMSTERDAM". Kärlet är ett så kallat geneverkrus för populära drycker "Amsterdam liquor" (bland annat innefattande Genever). Dateringen torde ligga inom perioden 1870–1900. Två av de övriga stengodskärlen från kontexten är Höganäskärl som kan dateras till perioden 1832–1890. Det fjärde (F62) har en skärvlänk till F147 i kontext L0081 och binder således samman denna med den här aktuell kontexten. Foto. Mathias Bäck.

Figur 16. En skål/fat av industriellt gods och med grön glasyr (F70). Denna påminner om färgsättningen i en del av den keramik som designades av Arthur Percy för Gefle porslinsfabrik. Percy var konstnärlig ledare för fabriken från 1923 till 1942. Foto. Mathias Bäck.

Figur 17. Mynning av skål (F66) som förmodligen har samma proveniens som kärlet i figur 16 ovan. Delar av ett identiskt kärl (F163 och F205) härrör från kontexterna L0081 respektive L0206, vilket gör att det finns samband mellan dessa. Foto. Mathias Bäck.

Kontext L0063

Från denna kontext finns endast ett illustrerat kärl. Kontexten hör till de kvantitativt minsta och innehåller endast fem fyndposter. Tre av dessa är tallrikar av flintgods (bland annat från Rörstrand) som kan dateras till 1800-talets andra hälft. Ett fjärde kärl utgörs av en odaterbar blomkruka (F87).

Figur 18. Det enda kärlet (F88) av yngre rödgods från kontexten. Dekoren refererar till tidigmodern tradition men färgsammansättning och utförande visar att kärlet måste vara yngre. Ett förslag till datering är 1800–1850, men det är fullt möjligt att det snarare rör sig om 1850–1900 med tanke på övrig keramik från samma kontext. Foto. Mathias Bäck.

Kontext L0081

Denna kontext omfattar endast 23 skärvor, motsvarande 20 kärl. Närmare 80 % utgörs av flintgods och yngre rödgods. Den kronologiska tyngdpunkten ligger i 1800-tal men det finns även ett tydligt inslag av material från sekelskiftet 1600/1700. Extra intressant att lyfta i sammanhanget är en del av ett rundbukigt kärl med linje- och våglinjedekor (figur 24). Detta

kärl skulle möjligen kunna vara exempel på kontakter med områden öster om Östersjön under tidigmodern tid. Detta får emellertid endast betraktas som ett hypotetiskt resonemang då keramiken egentligen inte är identifierad. Tolkningen bygger på likheter med keramik av samma typ som påträffades vid en undersökning i kvarteret traktören i Enköping (Bäck & Westberg manuskript).

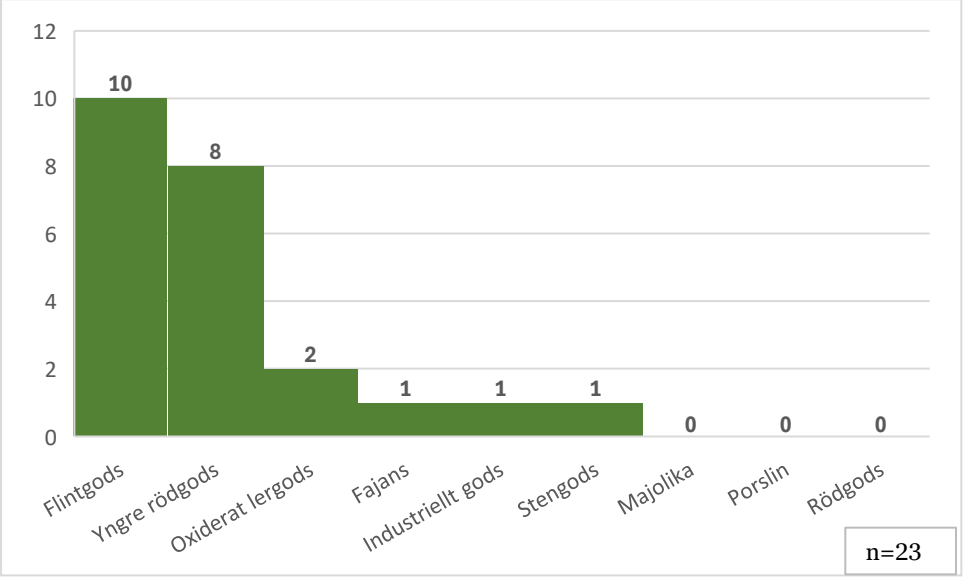

Figur 19. Diagram som visar fördelningen av godstyper i L0081, baserat på antal skärvor.

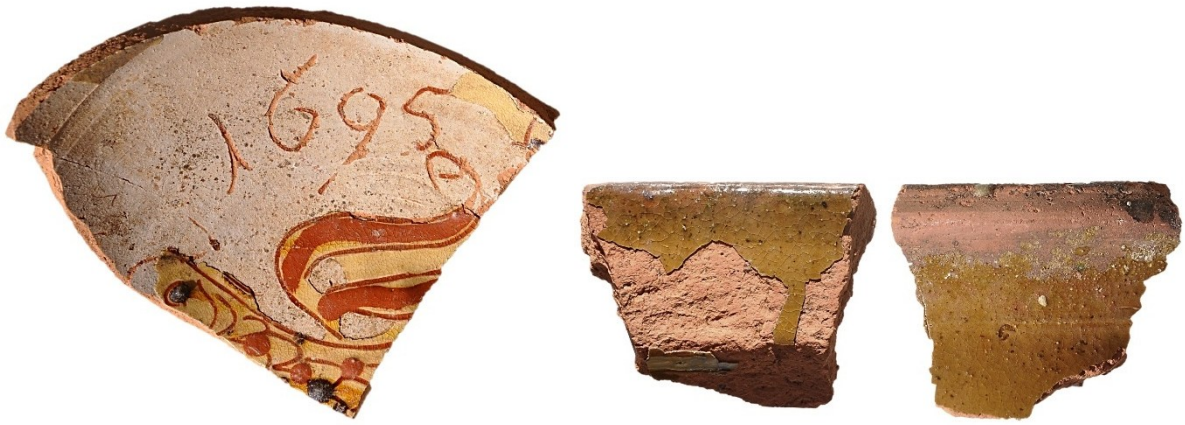

Figur 20. Två av sammanlagt sju kärl av yngre rödgods från denna kontext. Till vänster ett daterat fat (F157) som är årtalsdaterat till 1695, På fatet finns ett fågelmotiv som är gjort i en kombinationsteknik av hornmåleri och sgraffito, vilken är typisk för perioden. Till höger in- och utsidan av en kruka (F162). Foto. Mathias Bäck.

Figur 21. Del av ett kärl (F163) av samma typ (förmodligen samma kärl) som F66 från kontext L0062 och F205 från kontext L0206. Kärlet är tillverkat av ett industriellt gods och kan var en del av produktionen från Gefle porslinsfabrik men detta är inte fastställt. Foto. Mathias Bäck.

Figur 22. Exempel på en djup tallrik eller skål (F153) av en stengodsliknande massa som imiterar kinesiskt porslin. Detta gods är typiskt för det omfattande experimenterandet med godsmassor som pågick under senare delen av 1700-talet i syfte att lösa gåtan hur man gör riktigt porslin. Foto. Mathias Bäck.

Figur 23. Bukig stengodsflaska med kort hals (F147). En skärva från samma kärl (F62) påträffades i kontext L0062. Formtypen påminner om geneverkrus men är inte identifierad. Likväl som identifiering av formen är dateringen oklar. Ett troligt intervall är perioden 1750–1850. Foto. Mathias Bäck.

Figur 24. Del av ett rundbukigt kärl av lergods (F146). Keramik av liknande typ har påträffats i Enköping där den dateras kontextuellt till 1500-talets andra hälft. Detta skulle innebära en mycket tidig datering för Härnösand, varför vi inte skall dra för stora slutsatser av likheten mellan detta gods och det från Enköping. Det råder dock ingen tvekan om att detta gods skiljer sig från allt annat i materialet. Foto. Mathias Bäck.

Kontext L0110

Keramiken från denna kontext omfattar endast tre skärvor, tillika kärl. I sammanhanget rör det sig om en skapligt samlad datering till 1600-talet senare del och 1700-talets början, men materialet är för litet för att vara statistiskt signifikant.

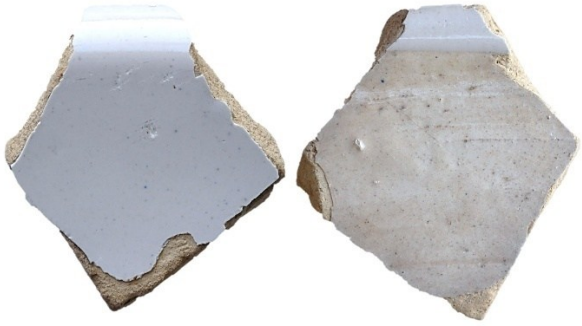

Figur 25. Ut- och insida av en tallrik av majolika från Nederländerna (F101. Troligen rör det sig om en förhållandevis sen typ som kan dateras till 1600-talets mitt. Foto. Mathias Bäck.

L0178

Även denna kontext omfattar endast tre kärl. Det rör sig om en kopp och en tallrik (figur 26) av flintgods samt ett obestämt kärl av fajans. Det senare är tämligen fragmenterat. Form och glasyr antyder att det

kan vara frågan om kakel, som i så fall skulle kunna vara samtida med flintgodsen. Detta skulle ge en samlad datering av materialet i denna kontext till 1800-talet andra hälft.

Figur 26. Brättet från en flintgodstallrik (F108) med plastisk dekor i form av så kallad "feather edge". Foto. Mathias Bäck.

L0184

Denna kontext omfattar det näst största keramikmaterialet i analysen (105 skärvor/92 poster). Det finns flera intressanta aspekter att notera i detta material. Materialet har, tillsammans med kontext L0195, den äldsta kronologiska tyngdpunkten i relation till det samlade materialet från undersökningen. Endast ett fåtal kärl har kunnat dateras till tiden efter 1700-talet. Denna vetskap kan med fördel relateras till det faktum att fler kärl än i övriga kontexter, är kraftigt eroderade. Detta visar att materialet förmodligen omdeponerats flera gånger och sannolikt ursprungligen härrör från någon avfalls deposition på en gårdstomt eller gata.

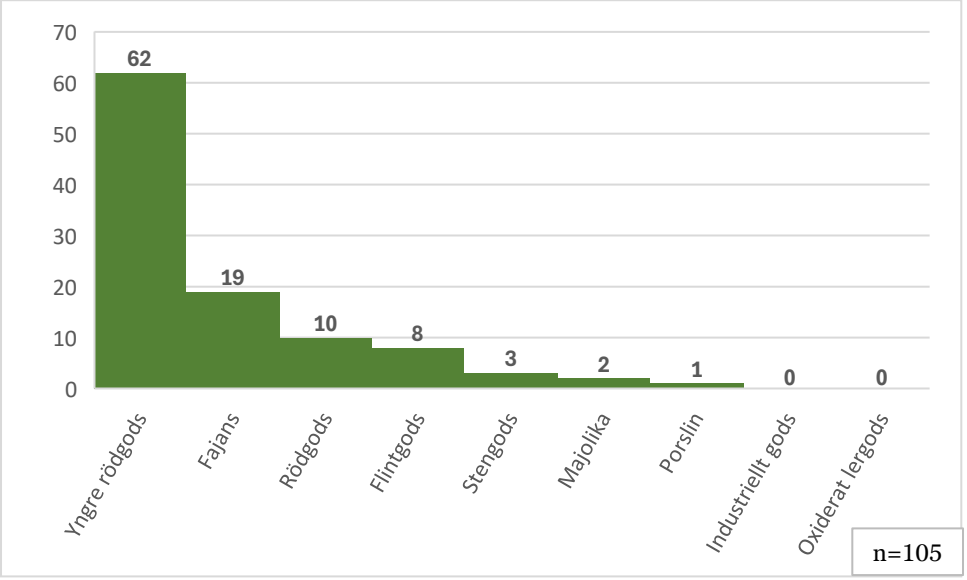

Figur 27. Diagram som visar fördelningen av godstyper i L0184, baserat på antal skärvor.

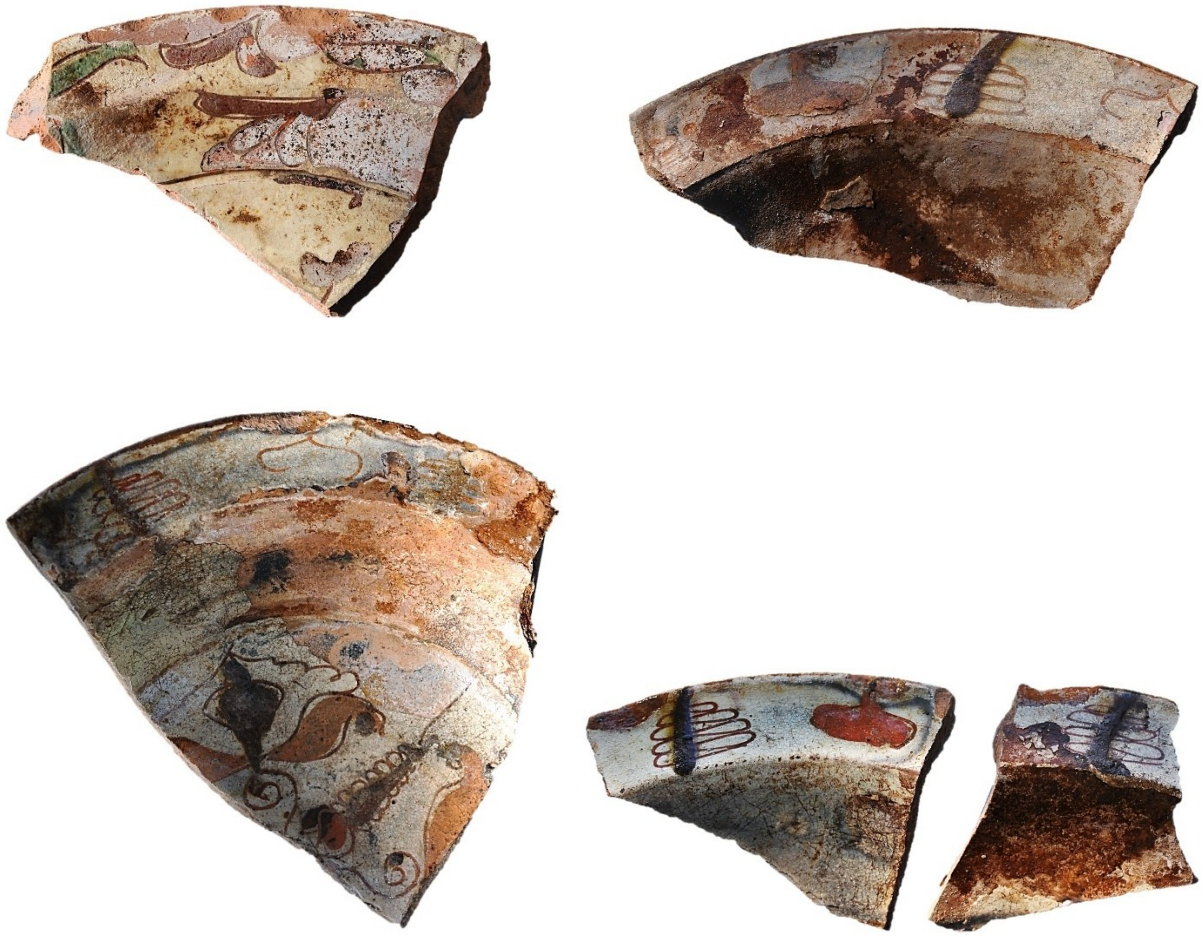

Figur 28. Urval av fat av yngre rödgods med kombinerad sgraffito- och hornmåleri, som kan dateras till sekelskiftet 1600/1700. Överst till vänster F365 och till höger F366. Den senare förmodligen från samma kärl som F391 i den nedre raden. Foto. Mathias Bäck.

Figur 29. Ytterligare exempel på fat av samma typ som ovan. Från vänster; F368, F417 och F369. Observera erosionsgraden på F417, som för övrigt skulle kunna vara samma kärl som F368. Foto. Mathias Bäck.

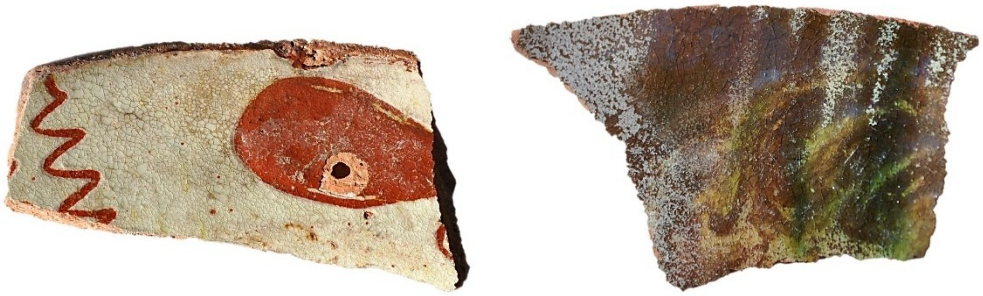

Figur 30. Till vänster ett fat (F367) av yngre rödgods med heltäckande kritlersengobe. Detta torde kunna dateras till perioden 1680–1720. Till höger ett yngre rödgodsfat (F409) med dekor i form av marmorering. Detta är förmodligen samtida med det förra men skulle också kunna ha en något yngre datering. Foto. Mathias Bäck.

Figur 31. Exempel på fat av yngre rödgods från 1600-talets första hälft eller århundradets mitt. Till vänster F393 och till höger F394. Foto. Mathias Bäck.

Figur 32. Två typiska så kallade barockskålar av yngre rödgods som kan dateras till 1600-talets mitt och andra hälft. Till vänster F407 och till höger F408. Observera den kraftiga erosionsgraden på den förra. Foto. Mathias Bäck.

Figur 33. Till vänster ytterligare en skål (F414) av yngre rödgods med den typiska barockformen. Färgsättning och dekor är emellertid ovanlig och utesluter inte att det rör sig om senare tillverkat kärl med retrospektiv utformning. Det kan emellertid även vara frågan om en lokal produkt från en okänd keramikverkstad. I mitten in- och utsidan av samma kärl av yngre rödgods (F413). Den ena sidan är marmorerad och den andra har dekor i form av hemring (prickmönster). Kärlet är mycket ovanligt såtillvida att det har elaborerad dekor på bägge sidor. Det torde vara frågan om någon typ av skål. Kärlet till höger är även det förmodligen en skål (F411). Denna får illustrera den kraftiga erosionsgraden på vissa kärl i kontexten. Foto. Mathias Bäck.

Figur 34. Övre raden till vänster in- och utsidan av en gryta med karakteristisk mynningsprofil för andra hälften av 1600-talet (F400). Till höger in- och utsidan av en kruka (möjligen en så kallad förningskruka) som utifrån glasyr och form torde kunna dateras till senare delen av 1600-talet eller första hälften av 1700-talet (F402) Andra raden visar utsida- insida- och profil av ett svårtolkat kärl (F403). Det är en typ

av kruka och den breda mynningsranden antyder att det kan röra sig om ett sanitetskärl (potta). Foto. Mathias Bäck.

Figur 35. Tallrikar av fajans. Från vänster, F340, F349 och F346. Samtliga är nederländska produkter och samtliga kan dateras till omkring mitten av 1600-talet. Foto. Mathias Bäck.

Figur 36. Odekorerad tallrik (F341) av fajans, från Nederländerna. Den kan dateras till omkring mitten eller andra halvan 1600-talet. Foto. Mathias Bäck.

Figur 37. Tallrik av majolika (F345), med ungefär samma datering som fajanserna ovan. Foto. Mathias Bäck.

Figur 38. Liten skål av porslin (F333) med utfällningar efter att ha legat i vattnet en längre tid. Detta är ett typiskt kinesiskt importgods från mitten av 1700-talet, då det svenska ostindiska kompaniet var mycket aktivt. Foto. Mathias Bäck.

Figur 39. En bukskärva från ett krus eller flaska av stengods (F363). Denna typ av anonymt stengods är svårdaterat men anonymiteten i sig talar för en datering till perioden från 1600-talets andra hälft och 1700-tal. Foto. Mathias Bäck.

Figur 40. Botten av en förmodad blomkruka (F343). Blomkrukor är generellt svårdaterade då de ofta saknar diagnostiska drag. Att det inte finns någon genomarbetad typologi bidrar också till svårigheten att datera dessa kärl (jfr. Bäck manuskript 2). Foto. Mathias Bäck.

L0195

Materialet från denna kontext hör till de mindre (22 fragment) från undersökningen. Den keramiska profilen är dessutom tämligen disparat. Förut en skärva vardera av fajans respektive oxiderat bränt lergods, utgörs resterande av yngre rödgods (därav inget diagram). Lergodskärlet är av samma typ som F146 och det kan således inte uteslutas att detta skall dateras till 15–1600-tal och att det möjligen har en östlig proveniens.

Den kronologiska tyngdpunkten är snarlik den för kontext L0184, det vill säga 1600-tal och första hälften av 1700-talet. Observera dock att ett antal av dateringarna av det yngre rödgodset är osäkra.

Figur 41. Till vänster en grönglaserad skål (F233) och till höger fat (F452) med förstörd yta. Båda är svårdaterade. Skålen har grovt daterats till 1600-talets andra hälft medan fatet har givits en något senare datering till 1700-talets första hälft, främst baserat på formtypen. Att döma av det lilla man ser av glasyren på fatet kan en datering till 1600-tal även för detta inte uteslutas. Foto. Mathias Bäck.

Figur 42. Ytterligare exempel på yngre rödgods. Från vänster, F455 (skål), F235 (snås från en kanna) och F458 (fat/skål). De två till vänster är, som flera andra kärl från denna kontext, svårdaterade men torde kunna föras till 1600-tal. Fatet/skålen längst till höger kan med större säkerhet dateras till 1600-talets mitt eller första hälft. Foto. Mathias Bäck.

Figur 43. Två exempel på grytor eller krukor (F229 respektive F230) med mynningsprofiler som talar för en datering av dessa till slutet av 1600-talet eller början av 1700-talet. Foto. Mathias Bäck.

Figur 44. Botten från en gryta (F451) med en glasyr som antyder en tämligen tidig 1600-talsdatering. Foto. Mathias Bäck.

Figur 45. Förmodad skål av fajans (F209) från Nederländerna men med kinesiskt influerat motiv. Kärlet kan dateras till 1600-talets mitt eller andra hälft. Foto. Mathias Bäck.

L0206

Denna kontext uppvisar en av de mer disparata kronologiska sekvenserna, med en mycket stor spännvidd. Detta talar för att kontexten består av material som omdeponerats vid ett flertal tillfällen. Både 1600- och 1700-talet är tydligt representerat i materialet. Den kronologiska tyngdpunkten ligger med sagt i senare delen av 1800-talet och tidigt 1900-tal (12 av 16 kärl torde kunna dateras till detta tidsintervall).

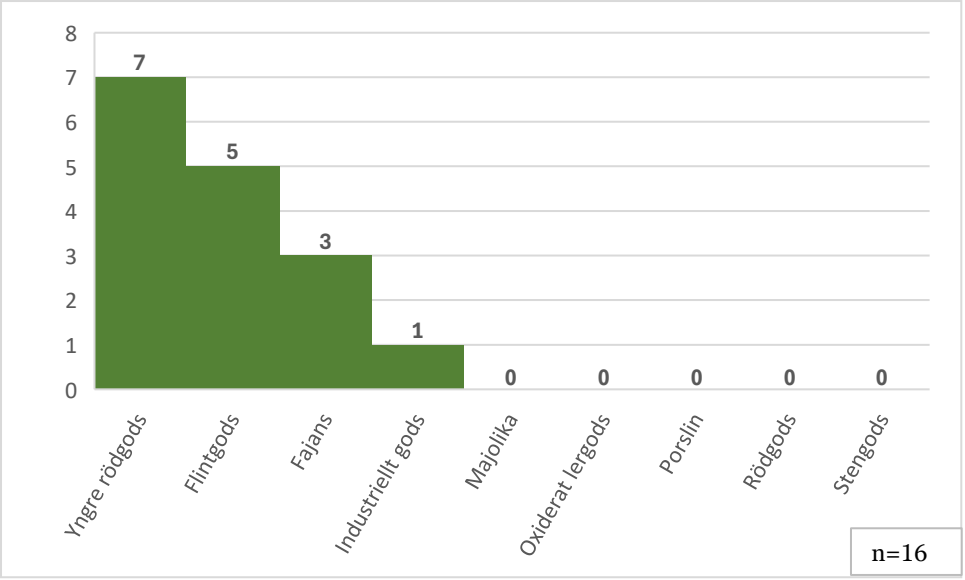

Figur 46. Diagram som visar fördelningen av godstyper i L0206, baserat på antal skärvor.

Figur 47. Fat av yngre rödgods. Till vänster F198 och till höger in- och utsida av F200. Bägge uppvisar dekorelement som är tidstypiska för 1600-talet, men samtidigt är det något som inte känns helt autentiskt. Keramiken har därför givits en datering till perioden 1750 – 1850. Det måste understrykas att tidsbestämningarna i detta fall är tämligen osäkra och att en faktisk datering av keramiken till 1600-talets andra hälft inte kan uteslutas. Observera till exempel den för 1600-talet tidstypiska punktornamentiken under den svarta förstörda ytan på kärlet F198. Foto. Mathias Bäck.

Figur 48. Ett allmogefat av yngre rödgods med heltäckande kritlersengobe (F202). Hälften av en årtalsdatering syns i kärlets spegel "03". Då man kan ana en kurvatur på siffran innan 3, kan vi datera fatet till 1803 och inte 1703, som bara utifrån dekorelementen även skulle ha varit fullt möjligt. Detta illustrerar mycket väl svårigheterna med att datera allmogekeramik som använder sig av en retrospektiv motivskala. Foto. Mathias Bäck.

Figur 49. Brätte från ett kraftigt eroderat fat av yngre rödgods (F204). Hela ytan är dekorerad med hemring. Fatet torde kunna dateras till slutet av 1600-talet eller början av 1700-talet. Foto. Mathias Bäck.

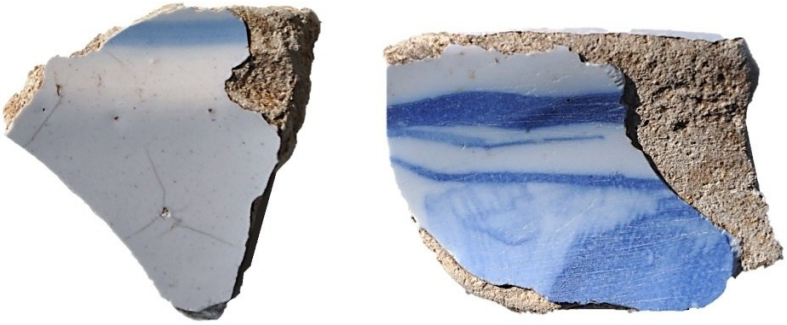

Figur 50. Till vänster en tallrik (F196) av fajans och till höger en dito skål eller kruka (F197). Bägge är tillverkade i Nederländerna och kan dateras till 1600-talets mitt eller andra hälft. Foto. Mathias Bäck.

Figur 51. Brättet från en tallrik av fajans (F195). Keramiken är sannolikt en inhemsk produkt och då troligen tillverkad vid Rörstrand cirka 1740–1780. Foto. Mathias Bäck.

Figur 52. Vad är lämpligare för figur 52 än att visa ett exempel på en tallrik av flintgods med "flytande blå" som kan dateras till efter 1852. Foto. Mathias Bäck.

Avslutande kommentar

Det keramiska materialet från brofästet för Nybron på Härnön uppvisar en stor kronologisk spännvidd, som täcker in hela perioden för den historiskt kända staden Härnösand (se figur 53). De olika kontexterna uppvisar sinsemellan tämligen likartade kronologiska spann i det hänseendet att flertalet kontexter har enstaka skärvor som kan dateras till 1600-talets första hälft. Den bakre kronologiska gränsen är inte lika enhetlig genom att inte lika många kontexter innehåller material som går in i 1900-tal. Här finns dock en uppenbar felkälla såtillvida att det inte med någon säkerhet går att avgöra om enskilda kärl av enkelt, odekorerat flintgods skall dateras till 1880 eller 1920. Då denna analys genomförts helt utan vetskap om fyndomständigheterna annat än att det delvis består av material som dumpats vid Nybrons fäste på Härnön. Denna bro byggdes i slutet av 1800-talet vilket överensstämmer väl med dateringen av den yngsta sekvensen i den keramiska profilen.

Kontext	Kronologisk spännvidd	Kronologisk tyngdpunkt
L0061	1580–1900	1840–1900
L0062	1600–1940	1830–1920
L0063	1800–1920	1850–1900
L0081	1680–1900	1750–1850
L0082	1790–1840	1800–1820
L0110	1630–1750	1660–1700
L00178	1820–1890	1840–1870
L0184	1590–1870	1620–1680
L0195	1620–1850	1660–1730
L0206	1640–1920	1850–1900
L0465	1650–1680	1650–1680

Figur 53. Tabell som visa den kronologiska spännvidden respektive bedömda tyngdpunkten för varje kontext.

En osedvanligt stor del yngre rödgodskärl har varit svåra att tidfästa. Detta beror på att en relativt stor andel av godstypen utgörs av allmogekeramik från 1800-talet som efterliknar dekorelement från de tidigmoderna dekorstilarna. Detta är ett välkänt fenomen. Normalt uppstår emellertid inte några större problem då kontexterna som undersöks i sig ger god vägledning om materialet är tidigmodernt eller sentida. När det däremot, som i detta fall, handlar om mycket omblandade fyllnads- och dumpmassor utan distinkta bebyggelsesekvenser eller tydligt stratifierade lager är det däremot svårt ibland att med säkerhet fastställa datering av det yngre rödgodset. Korts sagt finns ett visst mått av osäkerhet för en del av det daterade yngre rödgodset i just detta material. Merparten av dateringarna är dock pålitliga.

Det mest intressanta med den keramiska profilen som helhet är att det finns cirka 20 fyndposter (kärl) som kan dateras till 1600-talets första hälft och omkring 35 fyndposter (kärl) som kan dateras till århundradets mitt och andra hälft. Det finns till och med några exempel på keramik som kan gå ner i 1500-talets två sista årtionden, vilket i princip tangerar stadens officiella grundläggningsdatum (1585). Härnösand, liksom Hudiksvall, hörde till de olagliga handelshamnar som provocerade statsmakten under 1500-talet och därmed har en något tidigare grundläggningstid än flertalet norrländska städer (Bäck 2015:26). Underförstått innebär detta att vi kan förvänta oss att äldre lämningar med tiden (om de finns kvar) kan påträffas. Det faktum att vi vid ett flertal undersökningar i städer som Falun och inte minst Söderhamn funnit keramik som dateras till 1580-tal understryker det faktum att städernas historiskt definierade grundläggningsdatum inte är absolut (Bäck & Westberg 2025).

Den keramiska profilen från undersökningarna vid Nybrons fäste i Härnösand visar med önskvärd tydlighet att det i anslutning till Härnön pågått aktiviteter från stadens grundläggningstid. Det visar också kontaktytor som begränsar sig till att, i första hand, omfatta införsel av fajans/majolika från Nederländerna. Några helt övertygande exempel på nederländskt eller tyskt yngre rödgods har däremot inte kunnat identifieras i materialet. Då bruket av keramik ofta kan relateras till etniska grupper eller nationaliteter skulle detta kunna indikera att det inte funnits någon större nederländsk eller tysk befolkningsgrupp i Härnösand. I det hänseendet skiljer sig den keramiska profilen markant från en stad som till exempel Falun, där inslaget av brukskeramik från Nederländerna och Tyskland är starkt framträdande (Bäck manuskript 1, manuskript 3). Däremot finns ett par skärvor (ett eller två kärl) som skulle kunna ha en proveniens öster om Östersjön, i Baltikum eller västra Ryssland.

Den keramiska profilen från Härnön ger oss en första inblick i stadsinnevånarnas konsumtion av keramik under perioden från 1500-talets slut till 1900-tal i Härnösand. Denna bild kan komma att ändras om fler arkeologiska undersökningar genomförs i Härnösand i framtiden (jfr. Bäck 2015).

Referenser

Bäck, M. 2015. Stadsarkeologi i Norrland – varför inte? *Bebyggelsehistorisk tidskrift* 2015. s. 24–42.

Bäck, M. Manuskript 1. Keramik från kvarteret Posten 10, Falu stad, Dalarna. I; Berger, Å. *Fina herrar eller vanligt folk?* Arkeologisk undersökning i kvarteret Posten 10, Falu stad, Dalarnas län. Arkeologisk undersökning. Arkeologikonsult, rapport.

Bäck, M. Manuskript 2. Trädgård- och odlingskeramik från kvarteret Riddaren i Stockholm.

Bäck, M. Manuskript 3. *Den nederländska och tyska diasporans bruk av keramik i Falun under 1600-talet.* Dalarnas museum. Småskrifter.

Bäck, M. & Bergold, H. (ed.). 2025. *Red-ware pottery 1500–1800. Tradition and transaction in the Central Baltic region*.

Bäck, M. & Westberg, T. 2020. *Marinens bakficka - om en försvunnen kanal vid Nationalmuseum*. Arkeologisk förundersökning. Stockholms län, Uppland, Stockholms kommun, Norrmalm 3:1, Blasieholmen, Stockholms stad RAÄ 103:1. Statens historiska museum, Arkeologerna, Rapport 2020:71.

Bäck, M. & Westberg, T. 2025. *Södra Hamngatan - Faktoriets hamn i slutet av 1500-talet*. Arkeologisk schaktningsövervakning, Gävleborgs län, Hälsingland, Söderhamns kommun, Södra Hamngatan, L1950:3802. Med bidrag av Anton Hansson och Hans Linderson. Arkeologerna, Statens historiska museer. Rapport 2025.

Bäck, M. & Westberg, T. Manuskript. Keramik. I; Bäck, M. (red.) *Västan och östan om "Slipgatan". Kvarteret Traktören i Enköping 1099–1799*. Rapport, Arkeologisk Undersökning, Uppsala län, Uppland, Enköpings kommun, Enköpings socken, Centrum 13:5, 13:6, Enköping RAÄ 26:1. Arkeologerna, Statens historiska museer.

Bilaga 8. Dendrokronologi

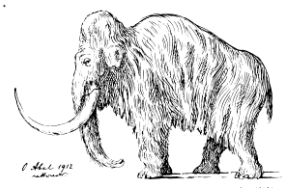

Lund University

Department of Quaternary

08 Mars 2025

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2025:18

Anton Hansson & Hans Linderson

DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV RUSTBÄDD PÅ HÄRNÖN, HÄRNÖSAND, ÅNGERMANLAND

Uppdragsgivare: Stiftelsen Länsmuseet Västernorrland, Kund-id LKH2080, FE 108, 105 69, Stockholm. Fakturamail: lkh0000@tps.banctec.se

Kontaktperson: Fredrik Gustavsson, Fredrik.gustavsson@vnmuseum.se

Område: Härnösand **Prov nr:** 85355-85369 **Antal sågprov:** 15

Dendrokronologiskt objekt: Rustbädd (85355-85369)

Resultat:

Dendro nr:	Prov nr;	Träd-slag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv-året)	Egenålder ±10 år; (mer vågad datering inom parantes)

85355	1	Tall	63	Sp 42, Nära W	(1647)		80; (1647-1652)
85356	2	Gran	53	Nära W	(1838)		90; (1838-1843)
85357	3	Gran	49	Nära W	(1838)		70; (1838-1843)
85358	4	Gran	47; 1	Nära W	(1836)		70; (1836-1841)
85359	5	Gran	45	Nära W	(1832)		65; (1832-1837)
85360	6	Tall	80	Sp 45, Nära W	(1677)		100; (1677-1682)
85361	7	Gran	40	Nära W	(1837)		60; (1837-1842)
85362	8	Tall	250	Sp 75, Ej W	1581	**1581-1606**	290
85363	9	Tall	214	Sp 91, Ej W	1660	**1660-1669**	240
85364	10	Gran	69	Nära W	1835	**1835-1840**	90
85365	11	Gran	47	Nära W	Ej datering		70
85366	12	Gran	36	Nära W	(1837)		55; (1837-1842)
85367	13	Gran	59	Nära W	(1840)		80; (1840-1845)
85368	14	Gran	70	Nära W	(1829)		90; (1829-1834)
85369	15	Gran	40	Nära W	(1834)		60; (1834-1839)

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Endast tre prover har gått att med säkerhet datera. Övrigt virke är frodvuxet och med få årsringar, vilket tyvärr försämrar dateringsmöjligheterna. Detta trots att det var en bra provstrategi med många prover från samma objekt.

Virket från prov 8 och 9 är avverkat någon gång **1581-1606** respektive **1660-1669** medan virket till prov 10 är avverkat **någon gång 1835-1840**. Övrigt granvirke, prov 2-5 och 12-15 (ej prov 11) bildar en inbördes gemensam kronologi vilket visar att detta virke är samtida. Denna kronologi har ej gått att med säkerhet datera, men svagt förhöjda korrelationer tyder på att virket kan vara avverkat på 1830-talet. Dessa svagt förhöjda korrelationer får visst logiskt stöd av prov 10 då det i så fall innebär att allt granvirke är avverkat samtidigt i rustbädden. Notera dock att prov 10 inte dendrokronologiskt korrelerar med det övriga granvirket.

Tallvirket prov 1 och 6 har ej heller gått att datera men förhöjda korrelationer som inte uppfyller våra krav på en säker datering tyder på att virket kan vara avverkat någon gång 1647-1652 samt 1677-1842.

Virket till prov 8 och 9 skiljer sig helt och hållet från övrigt virke med avseende på ringtjocklek och antal ringar. Virket till prov 8 och 9 är hämtat från en tät skog som växt under naturliga förhållanden relativt ostört och som avverkats först vid hög ålder. Övrigt virke är frodvuxet som troligen har stått i en mer öppen miljö och avverkats i relativt ung ålder.

Sammanvägt tyder analysen på att rustbädden anlagts omkring 1840 med delvis återanvänt virke från 1600-talet, givet att rustbädden uppförts vid ett enda tillfälle.

Det säkert daterade virket är hämtat ett område som omfattar Ångermanland och möjligen även de angränsande landskapen Medelpad och Jämtland.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, Fax +46-46-2224830 e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17±7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges sp=0 menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Analyskostnad:

Objektskostnad 6000:-	6000:-	
Provkostnad dendro (15 * 900:-)		13500:-
Förtur (35% av totalbeloppet)		6800:-
Belopp att betala (exklusive moms):		**26300:-**

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Vid extern kommunikation av resultaten i den här rapporten önskas omnämnande av laboratoriet.

Vid referens till rapporten: *Hansson, A. & Linderson, H. 2025. Dendrokronologisk analys av rustbädd från Härnön, Härnösand, Ångermanland. Nationella laboratoriet för vedanatomi och dendrokronologi rapport 2025:.18 Lund: Lunds universitet.*

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se Tel: 046-2227891

Bilaga 9. Fotolista

Bildnr	Motiv	Sett från
947	Arbetsfoto med 30 ton grävmaskin	N
948	Modernt stolpverk tillhörande brons fundament	N
949	Modernt stolpverk tillhörande brons fundament	N
950	Översikt yta	S
951	Översikt yta	SÖ
952	Arbetsfoto	Ö
953	Arbetsfoto	NV
954	Arbetsfoto	N
955	Arbetsfoto. Betongkross	N
956	Arbetsfoto. Schakt	SV
957	Arbetsfoto. Schakt	SV
958	Arbetsfoto. Schakt	S
959	Arbetsfoto. Schakt	SV
960	Arbetsfoto. Schakt	S
961	Foto av schakt	S
962	Foto av schakt	S
963	Foto av schakt	S
964	Foto av schakt	S
965	Foto av schakt	Ö
966	Arbetsfoto med rustbädd	N
967	Arbetsfoto med rustbädd	N
968	Arbetsfoto med rustbädd	S
969	Rustbädd	Ö
970	Arbetsfoto	V
971	Översikt yta	V
972	Översikt yta	V
973	Översikt yta	Ö
974	Översikt yta	V
975	Översikt jorddump	Ö
976	Översikt L0095	S
977	Plan L0095	S
978	Arbetsfoto F.G	S
979	Plan L0110	S
980	Plan L0112	S
981	Profil L0061, 62, 178	S
982	Översikt innan schaktning	NÖ
983	Översikt innan schaktning	S
984	Översikt handgrävning	V
985	L0184 i plan. Big Bag 2	SÖ
986	L0184, 195. Profil	N

987	L0184, 195. K0198	Ö
988	Grupp 2. ST-verk (rustbädd)	Ö
989	Översikt/location G2	Ö
990	ST-verk grupp 2	N
991	Grupp 2. ST-verk (rustbädd)	S
992	L0184 i plan.	SÖ
993	L0184, L1095. G3 profil	SÖ
994	ST-verk grupp 3	ÖSÖ
995	Profil + ST-verk G3	S
996	ST-verk. G3	Ö
997	ST-verk. G3	Ö
998	ST-verk. G3	Ö
999	ST-verk. G3	Ö
1000	Översiktsbilder G1	S
1001	Översiktsbilder G1	S
1002	Översiktsbilder G1	S
1003	Översiktsbilder G1	SÖ
1004	Översiktsbilder G1	Ö
1005	Översiktsbilder G1	S
1006	Översiktsbilder G1	SV
1007	Översiktsbilder G1	NV
1008	Översiktsbilder G1	NNV
1009	Översiktsbilder G1	NNV
1010	Översiktsbilder G1	NÖ
1011	Översiktsbilder G1	NÖ
1012	Översiktsbilder G1	NÖ
1013	Översiktsbilder G1	NÖ
1014	Detaljer G1	NV
1015	Detaljer G1	NV
1016	Detaljer G1	NV
1017	Detaljer G1	NNV
1018	Detaljer G1	NV
1019	Detaljer G1	S
1020	Detaljer G1	SSV
1021	Detaljer G1	SSV
1022	Detaljer G1	S
1023	Detaljer G1	ÖSÖ
1024	Detaljer G1	NÖ
1025	Detaljer G1	N
1026	Detaljer G1	S
1027	Detaljer G1	NV
1028	Detaljer G1	NV
1029	Trästocksdetaljer G1	
1030	Trästocksdetaljer G1	
1031	Trästocksdetaljer G1	

1032	Trästocksdetaljer G1	
1033	Trästocksdetaljer G1	
1034	Trästocksdetaljer G1	
1035	Trästocksdetaljer G1	S
1036	Trästocksdetaljer G1	N
1037	Trästocksdetaljer G1	
1038	Trästocksdetaljer G1	
1039	Arbetsbild G3	SÖ
1040	Arbetsbild G3	SÖ
1041	Profil L0184, 95. G4	NÖ
1042	Profil L0184, 95. G4	NÖ
1043	Profil L0184, 95. G4	SV
1044	Profil L0184, 95. G4	SV
1045	Profil L0184, 95. G4	SV
1046	Profil L0184, 95. G4	SV
1047	ST-verk G4	ÖSÖ
1048	ST-verk G4	SÖ
1049	Översikt grupp 2-4	N
1050	Översikt grupp 2-4	Ö
1051	Översikt G2-3	SÖ
1052	Översikt G2-4	Ö
1053	Stock som kom loss	SÖ
1054	Översiktsfoto stock	S
1055	Stolpverk K0479-487	NÖ
1056	Stolpverk K0479-487	NÖ
1057	Stolpverk K0479-487	NÖ
1058	ST-verk K0479-484	NÖ
1059	ST-verk K0479-484	N
1060	ST-verk. G5	SÖ
1061	ST-verk. G5	SSV
1062	ST-verk. L0184, 192	SV
1063	ST-verk, G5	SSV
1064	ST-verk, G5	ÖNÖ
1065	Översikt G2-5	SÖ
1066	Översikt G2-5	Ö
1067	Översikt G5	Ö
1068	Översikt G5	SÖ
1069	Översikt G5	SSV
1070	Översikt G5	SÖ
1071	G4 ST-verk	NNÖ
1072	G5. Väst utvidgning ST-verk	NÖ
1073	Korgväv. G1	NÖ
1074	Korgväv. G1	NÖ
1075	Arbetsfoto FG	Ö
1076	Förstört barklager	S

1077	ST-verk, västra halvan G1	NNÖ
1078	ST-verk, västra halvan G1	NV
1079	ST-verk, västra halvan G1	SV
1080	ST-verk, översiktsfoto	NV
1081	Barktäkt yta G1	S
1082	Översikt G1	S
1083	Översikt med Henrik B. G1	V
1084	Översikt med Henrik B. G1	VNV
1085	Översikt med Henrik B. G1	NNÖ
1090-91	Lösfynd kvarnsten (taget i år 2025)	

	Mobilbilder	
1	Översikt innan schaktning	Ö
2	Översikt innan schaktning	Ö
3	Översikt innan schaktning	
4	Schaktning modernt	N
5	Schaktning modernt	N
6	Schaktning modern kulverts packlager	Ö
7	Schaktning packlager sprängsten	Ö
8	Schaktning packlager med större stenar	Ö
9	Arbetsbild nyupptäckt historiskt lager	N
10	Översikt nyupptäckt historiskt lager	N
11	Översikt nyupptäckt historiskt lager	S
12	Översikt nyupptäckt historiskt lager	N
13	Arbetsbild schaktning	N
14	Arbetsbild schaktning	N
15	Översikt slut av dagen 4e december	N
16	Översikt slut av dagen 4e december	N
17	Arbetsbild	N
18	Arbetsbild	Ö
19	Arbetsbild	Ö
20	Fynd	
21	Översikt	SV
22	Anläggningslista	
23	Översikt	SV
24	Arbetsbild schaktning	
25	Arbetsbild schaktning	
26	Arbetsbild schaktning	
27	Arbetsbild schaktning	
28	Arbetsbild schaktning	
29	Arbetsbild schaktning	
30	Arbetsbild schaktning	
31	Arbetsbild schaktning	
32	Arbetsbild schaktning	

33	Arbetsbild schaktning	
34	Arbetsbild schaktning	
35	Arbetsbild schaktning	
36	Arbetsbild schaktning	
37	Arbetsbild	
38	Arbetsbild	N
39	Översikt med pump och värmemattor och lyse	N
40	Översikt m rustbädd	N
41	Översikt m rustbädd	N
42	Profil G2	NÖ
43	Profil G2	NÖ
44	Fin bild av solnedgång från utgrävningen	N
45	Foto av ritning 1	
46	Anläggningslista	
47	Kontext foto, G3 stolpverk	NÖ
48	Översikt med grävmaskin	V
49	Översikt, arbetsfoto	Ö
50	Schaktning	Ö
51	Schaktning	N
52	Schaktning	Ö
53	Schaktning	Ö
54	Arbetsfoto, foto	V
55	Profil G3	S
56	Översikt innan schaktning G4	Ö
57	Arbetsfoto	N
58	Arbetsfoto	NÖ
59	Profil G3	SV
60	Arbetsfoto, foto	V
61	Arbetsfoto, foto	V
62	Arbetsfoto, foto	V
63	Arbetsfoto, foto	V
64	Arbetsfoto, foto	V
65	Arbetsfoto maskin	NÖ
66	Översikt G4, 3, 2	SV
67	Översikt, snö	SV
68	Översikt, snö och presenning	V
69	Översikt, snö och presenning	N
70	Översikt G5, 4, 3, 2	NV
71	Översikt G5 och 4, med dendroprover utplacerade	V
72	Översikt G2, 3 och 4 med dendroprover utplacerade	V
73	Översikt G2, 3, 4, 5	NÖ
74	Översikt hela UO	N
75	G1, rustbädd	SÖ
76	G1, rustbädd	VNV
77	G1 möjligt vattenrör i trä	NNÖ

78	G1 ST-verk	Ö
79	G1 ST-verk	SÖ
80	Dendro	
81	Dendro	
82	Dendro	
83	Dendro	
84	G1 L0062	SÖ
85	G1 L0062	SV
86	G1 L0062	NV
87	G1	NV
88	Arbetsbild schaktning	SÖ
89	Arbetsbild metalldetektor	Ö
90	Arbetsbild metalldetektor	Ö
91	Arbetsbild metalldetektor	Ö
92	Arbetsbild metalldetektor	Ö
93	Dendro	
94	Dendro	
95	Dendro	
96	Dendro	
97	Dendro	
98	Dendro	
99	Dendro	
100	Dendro	
101	Bl.a K0649. Rustbädd direkt väst om knuttimrad vägg	Ö
102	K0328. Yxhuggsmärke	V
103	K0328. Yxhuggsmärke	
104	Översikt K0328 yxhugg	NV
105	K0745	NV
106	K0745	N
107	Översikt nordöstra sidan G1	S
108	Knuttimrad vägg från "baksidan"	SÖ
109	Diverse trä och glas från L0550	
110	Översikt hela UO slutet av projektet	SV
111	Översikt hela UO slutet av projektet	V
112	Översikt hela UO slutet av projektet	V
113	Översikt hela UO slutet av projektet	N
114	Översikt hela UO slutet av projektet	N
115	Översikt hela UO slutet av projektet	V
116	Översikt hela UO slutet av projektet	V
117	Översikt hela UO slutet av projektet	V
118	Översikt hela UO slutet av projektet	S
119	Översikt hela UO slutet av projektet	SV
120	Översikt hela UO slutet av projektet	SV

DSC00947.JPG

DSC00948.JPG

DSC00949.JPG

DSC00950.JPG

DSC00951.JPG

DSC00952.JPG

DSC00953.JPG

DSC00954.JPG

DSC00955.JPG

DSC00956.JPG

DSC00957.JPG

DSC00958.JPG

DSC00959.JPG

DSC00960.JPG

DSC00961.JPG

DSC00962.JPG

DSC00963.JPG

DSC00964.JPG

DSC00965.JPG

DSC00966.JPG

DSC00967.JPG

DSC00968.JPG

DSC00969.JPG

DSC00970.JPG

DSC00971.JPG

DSC00972.JPG

DSC00973.JPG

DSC00974.JPG

DSC00975.JPG

DSC00976.JPG

DSC00977.JPG

DSC00978.JPG

DSC00979.JPG

DSC00980.JPG

DSC00981.JPG

DSC00982.JPG

DSC00983.JPG

DSC00984.JPG

DSC00985.JPG

DSC00986.JPG

DSC00987.JPG

DSC00988.JPG

DSC00989.JPG

DSC00990.JPG

DSC00991.JPG

DSC00992.JPG

DSC00993.JPG

DSC00994.JPG

DSC00995.JPG

DSC00996.JPG

DSC00997.JPG

DSC00998.JPG

DSC00999.JPG

DSC01000.JPG

DSC01001.JPG

DSC01002.JPG

DSC01003.JPG

DSC01004.JPG

DSC01005.JPG

DSC01006.JPG

DSC01007.JPG

DSC01008.JPG

DSC01009.JPG

DSC01010.JPG

DSC01011.JPG

DSC01012.JPG

DSC01013.JPG

DSC01014.JPG

DSC01015.JPG

DSC01016.JPG

DSC01017.JPG

DSC01018.JPG

DSC01019.JPG

DSC01020.JPG

DSC01021.JPG

DSC01022.JPG

DSC01023.JPG

DSC01024.JPG

DSC01025.JPG

DSC01026.JPG

DSC01027.JPG

DSC01028.JPG

DSC01029.JPG

DSC01030.JPG

DSC01031.JPG

DSC01032.JPG

DSC01033.JPG

DSC01034.JPG

DSC01035.JPG

DSC01036.JPG

DSC01037.JPG

DSC01038.JPG

DSC01039.JPG

DSC01040.JPG

DSC01041.JPG

DSC01042.JPG

DSC01043.JPG

DSC01044.JPG

DSC01045.JPG

DSC01046.JPG

DSC01047.JPG

DSC01048.JPG

DSC01049.JPG

DSC01050.JPG

DSC01051.JPG

DSC01052.JPG

DSC01053.JPG

DSC01054.JPG

DSC01055.JPG

DSC01056.JPG

DSC01057.JPG

DSC01058.JPG

DSC01059.JPG

DSC01060.JPG

DSC01061.JPG

DSC01062.JPG

DSC01063.JPG

DSC01064.JPG

DSC01065.JPG

DSC01066.JPG

DSC01067.JPG

DSC01068.JPG

DSC01069.JPG

DSC01070.JPG

DSC01071.JPG

DSC01072.JPG

DSC01073.JPG

DSC01074.JPG

DSC01075.JPG

DSC01076.JPG

DSC01077.JPG

DSC01078.JPG

DSC01079.JPG

DSC01080.JPG

DSC01081.JPG

DSC01082.JPG

DSC01083.JPG

DSC01084.JPG

DSC01085.JPG

9.jpg

10.jpg

11.jpg

12.jpg

13.jpg

14.jpg

15.jpg

16.jpg

17.jpg

18.jpg

19.jpg

20.jpg

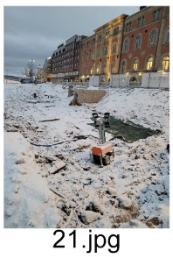
21.jpg

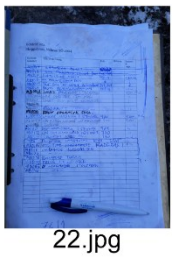
22.jpg

23.jpg

24.jpg

25.jpg

26.jpg

27.jpg

28.jpg

29.jpg

30.jpg

31.jpg

32.jpg

33.jpg

34.jpg

35.jpg

36.jpg

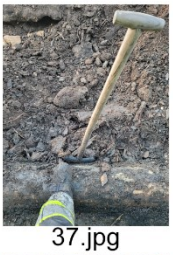
37.jpg

38.jpg

39.jpg

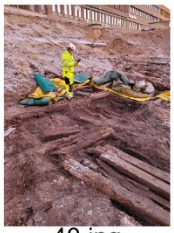
40.jpg

41.jpg

42.jpg

43.jpg

44.jpg

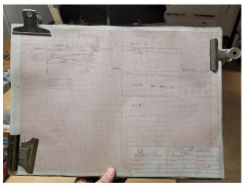
45.jpg

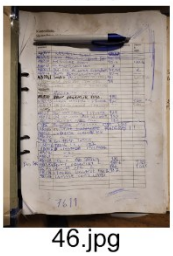
46.jpg

47.jpg

48.jpg

49.jpg

50.jpg

51.jpg

52.jpg

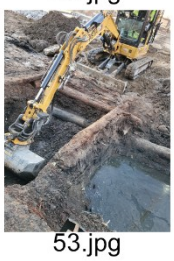
53.jpg

54.jpg

55.jpg

56.jpg

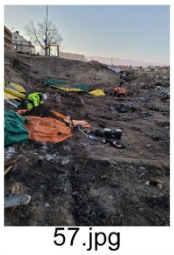
57.jpg

58.jpg

59.jpg

60.jpg

61.jpg

62.jpg

63.jpg

64.jpg

65.jpg

66.jpg

67.jpg

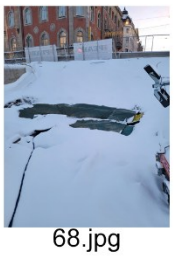
68.jpg

69.jpg

70.jpg

71.jpg

72.jpg

73.jpg

74.jpg

75.jpg

76.jpg

77.jpg

78.jpg

79.jpg

80.jpg

81.jpg

82.jpg

83.jpg

84.jpg

85.jpg

86.jpg

87.jpg

88.jpg

89.jpg

90.jpg

91.jpg

92.jpg

93.jpg

94.jpg

95.jpg

96.jpg

97.jpg

98.jpg

99.jpg

100.jpg

101.jpg

102.jpg

103.jpg

104.jpg

105.jpg

106.jpg

107.jpg

108.jpg

109.jpg

110.jpg

111.jpg

112.jpg

113.jpg

114.jpg

115.jpg

116.jpg

117.jpg

118.jpg

119.jpg

120.jpg

20250403_133417.jpg

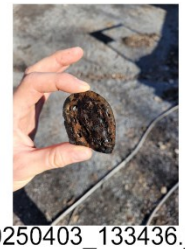
20250403_133436.jpg

20250403_133456.jpg

20250403_133500.jpg

20250403_143301.jpg

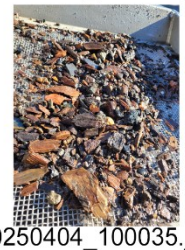
20250404_100035.jpg

20250407_152711.jpg

Bilaga 10. Dagbok

Dagbok

17/1-24

Madeleine var förbi Nybrokajen på morgonen innan jobbet och tittade i schaktet de tagit upp söder om (alltså utanför) det östra utredningsområdet. Det var omkring 2 meter djupt och kanske 3x4 meter stort. Det snöade och var mörkt så det var svårt att se något i botten eftersom det inte gick att gå ner i det, men i schaktkanten syntes enbart fyllnadsmassor. Det är inte troligt att äldre lämningar finns bevarade här.

6/2-24

Maria var förbi och tittade. Rester av pålar från tidigare hamn synliga.

7/2-24

Maria var förbi och tittade. Rester av pålar från tidigare hamn synliga.

10/4-24

Madeleine och Louise mätte in schakten på ön.

16/5-24

Fredrik Gustavsson inspekterade schakt som grävts för att anlägg den tillfälliga bron. FG anlände ca 15.00 vid en arbetsplats belägen direkt sydsydväst om minigolfen, i centrala Härnösand

Det ser ut som att enbart tagit bort grus från parkeringen, och de stenar som fanns utlagda för gånggatan öst om den öppnade ytan. MAO ej grävning djupare än några enstaka decimeter.

Enbart parkeringsgrus och gångvägsstenplattor borttagna.

FG for över till andra sidan kanalen, var de grävt djupare.

FIRST HOTEL

Ovan visar modernt packgrus.

Helt i västra kant av schakt förekommer lager som möjligtvis kan vara lite äldre, dock ej äldre än 1800-tal baserat på fynden, och kan mycket väl vara re-deponerade som del av ett ännu mer recent byggprojekt.

Ingenting av intresse har kommit till skada, men det är bra att hålla koll på om de ska gå djupare.

Det förekommer mer grävning direkt öst om Peabs schakt, men då de schakten är en del av ett helt annat byggprojekt som bara kommer gräva ner till botten av moderna fjärrvärmerör i syfte att ta bort dem gör de, så vitt jag kunnat se i fält, ingen skada på arkeologin.

10/10-24

Maria och Louise åkte förbi och fotodokumenterade gatsten som tagits fram. Konstaterade att den troligtvis är som äldst från mitten av 1900-talet.

26/11/2024

FG på plats 08.00 för intromöte med platschef Anders Edin. Intromöte följs av walkthrough av siten var FG pratade med grävmaskinist Erik om vad som är arkeologiskt viktigt. Schaktning startade snabbt men var begränsad till ytan direkt intill betongfundamentet till den gamla bron, och var typiskt packmaterial för betongfundament. Träkonstruktion fanns under packmassan, men var högst sannolikt en del av betongfundamentet och ej äldre än det. All schaktning planerad för dagen skulle ske direkt intill betongfundamentet i syfte att bereda en arbetsväg vilken spänner över vattnet.

engcon

2024-11-27.
FG besökte vid 0800 för att mäta in lite punkter. Ingen schaktning.

2024-11-28
FG for dit efter lunch för schaktning fram till 16.00. Ingenting av antikvariskt värde. En kabel gick sönder varför ytterligare en grävmaskin med anläggningsarbetare dök upp i ca 1h.

2024-12-02
FG var där direkt på morgon för schaktning. Nivån togs ner i plan östliga sidan av UO, och grävdes djupt rakt ner intill betongfundamentet tills det att

2024-12-03
FG var på plats vid 0800 och noterade snart timmer som stack upp ur den gula packsanden som längst från betongfundamentet åt öst. FG rensade bort gul sand med skyffel och noterade svart organisk sand samt tegelfragment som inkluderade stora korn vilket inte finns i modernt tegel.

30 ton grävmaskinen togs i bruk för att undersöka just hur stort träkonstruktionen sträcker sig.

ML anlände vid platsen ca 10.00 då det visade sig att de historiska stolpverken fortsatte i riktning mot vattnet. Snart hade ytan med historiska stolpverk expanderats så till den grad att den stora grävmaskinen inte längre fick plats.

FG behövdes inne på museet ca 11-13, och under tiden tog ML över schaktningen. När FG anlände på plats ca 13.15 hade den stora grävmaskinen ersatts av en mindre (ca 5 ton) för att enklare få plats samt att mindre skopa behövdes.

Primärt var det två fyndbärande lager vilka kan associeras med stolpverket, varav det ena är gråbrunt och siltig sand vilket ligger ovanpå och runt stolpverken. Runt om och under

stolpverken finns en svart organisk sand med stark organisk lukt vilken sannolikt har mycket bra bevaringsförhållanden.

Stolpverken kunde fortsättas följas mha grävmaskin i vattnets riktning (väst) till det att havsvattnet blev för påträngande. Havsvattnet ligger stilla i hålen och ser inte ut att sprida sig uppåt.

Sammantaget togs 12 påsar fynd hem varav samtliga mättes in där de hittades. Vissa av fyndpåsarna har mer än tio fynd i sig. Fynden är sannolikt 16-1700 tal. Bland fynden förekommer kritpipor (både huvuden och stjälkar), rödgods, fajans, stengods och ostronskal

Problem som finns kan associerade med vinter över lag, t.ex mörker och kyla. Det ska tillföras ljus och vi har redan fått värmemattor som ligger ovanpå var det ska arbetas för hand imorgon.

Havsvattnet är ett problem. Kan begränsa utgrävningen i sin helhet – behöver input ifrån länsstyrelsen. Alternativ för att hålla havsvattnet ute hade varit extremt dyrt om vi behöver gå djupare ner, även om det nog går att ta sig lite längre ner (åtminstone till botten av det timmer som är en del av vår nuvarande konstruktion) mha pump.

Arbetsbild. Fyndpåsarna har fynd i sig vilka sannolikt är 16-1700-tal.

Arbetsbild. Fyndpåsarna har fynd i sig vilka sannolikt är 16-1700-tal.

Var havsvattnet tränger sig på.

2024-12-04
FG var på plats 0800 och startar schakta. Vid ca 09.30 kommer ML och börjar gräva mha skärslev.
IL kom vid ca 10.30 och börjar gräva mha skärslev.
Det hela hade schaktats fram vid ca 12.00.
Efter lunch mätte FG in med GPS, ML for till museet och IL fortsatte att gräva med skärslev.

2024-12-05
FG var på plats 08.00 och började mäta in med GPS. GPS var färdigt ca kl 09. IL dyker upp ca 09.30 och börjar gräva rutan intill FG. Ett flertal fynd och ca 5 separata lager kunde dokumenteras.
Efter lunch kommer ML förbi och IL försvinner.
Länsstyrelsen hör av sig när klockan var närmare 16 och sa att det kommer att gå att gräva betydligt snabbare framöver.

2024-12-06
FG och MN var på plats 0800. FG började med GPS och MN började gräva för hand inom struktur # 1 (längst till syd).
IL dök upp vid 09.00 och började gräva för hand i struktur 1, längst mot syd.
Kl 10.00 dök John Molin från Länsstyrelsen upp och vi + Anders Edin (byggchef) hade ett möte ang. hur göra projektet. Huvudsakligen kommer maskingrävning användas. Allt kommer grävas grovt. Det kommer att tas 3 Big Bags för att vattensålla tillbaka på museet.
Deadline satt den 18e december.
Henrik Bernro kommer fr.o.m. tisdag nästa vecka.

2024-12-09
FG och MN på plats ca 09.00. FG börjar schakta längst mot norr i vad som heter grupp 2 (kronologisk ordning i den ordning det schaktas) och MN fortsätter handrensa och fylla Big Bag 1 från grupp 1.
FG fyller Big Bag 2 mha grävmaskin, fyllet är brunt och organiskt med Lnummer 0184.
Vatten börjar tränga sig på vid ca 140cm.
Grupp 2 har dokumenterats med ritning och foto.
Grupp 3 påbörjades men fick snart avbrytas då det blev för mörkt.
Arbetet avbröts ca 15.45. Att täcka över ytan med värmemattor fortsatt tidskrävande.

2024-12-10
FG och Henrik på plats ca 0800 för att schakta vidare. FG uppdaterar pappersarbete fram till ungefär 11 då Länsstyrelsen kommer på besök. Lst på plats ca 30 min, varefter FG schaktar med stor maskin i ”grupp 3” fram till lunch 12. Efter lunch gick stor maskin i stycker, och liten maskin (5 ton) fick sättas in. Lite maskin sannolikt bättre, och lär huvudsakligen användas framöver. Schaktning av grupp 3 färdigt ca 14.30, varefter FG fortsatte med dokumentation fram till det var dags att packa samma ca 15.30 iom dåligt ljus och arbetssam process med mattor o dyl. Henrik fortsatte att gräva var MN grävde, och lär vara redo för foto ca lunch imorgon onsdag.

Stolpverk i grupp 3.

Stolpverk i grupp 3.

Nybro SÖ 2024. Ritning 2. FG 2024-12-10 Skala 1:10

Profilritning grupp 3

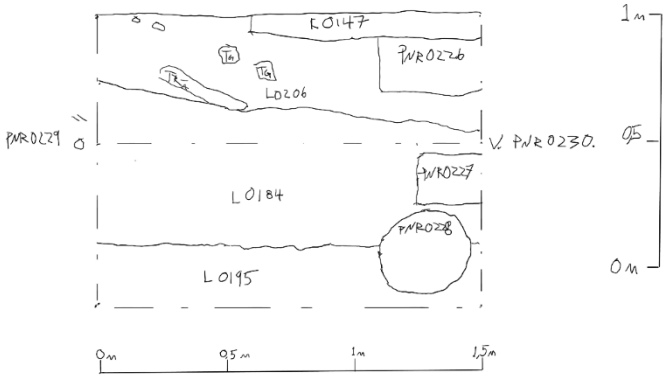

2024-12-11

FG på plats 0800 likaså Henrik.

FG sätter igång med schaktning av grupp 4 och Henrik med handgrävning av grupp 1.

Schaktningen är avklarad snart efter lunch, och avslutas med att tredje och sista BigBag blir tagen, från L0195.

Grupp 1 togs en stor mängd översiktsfoton och detaljfoton efter att L0061 var helt bortgrävt (och stoppat ner i Big Bag 1). Under L0061 finns mycket lösliggande trämaterial både flis och avsågade stockar.

Nybro SÖ 2024. Ritning 3. Grupp 4. FG 11 DEC. Skala 1:10

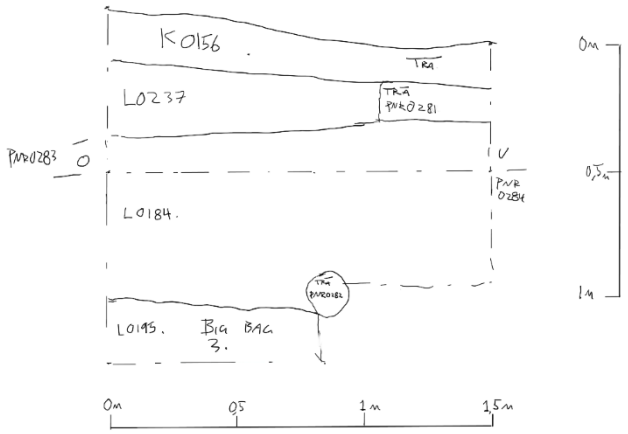

NYBRO 2024
L0184
L0195. G4

HSTA
HSTA

2024-12-12
FG och Henrik på plats vid 08:00. FG börjar med att mäta in med GPS och Henrik handgräver inom grupp 1. Vid ca 0900 börjar FG schakta i Grupp 5. Grupp 5 är större än tidigare 3 som maskinschaktas. Schaktning är klar ungefär kl 14:00. Inom G5 fanns ”staplat” och hugget timmer som ligger direkt ovanpå varandra för att skapa en solid vägg (ytterligare del av stolpverk), ta reda på/be Henrik om ordet för vad det heter igen.

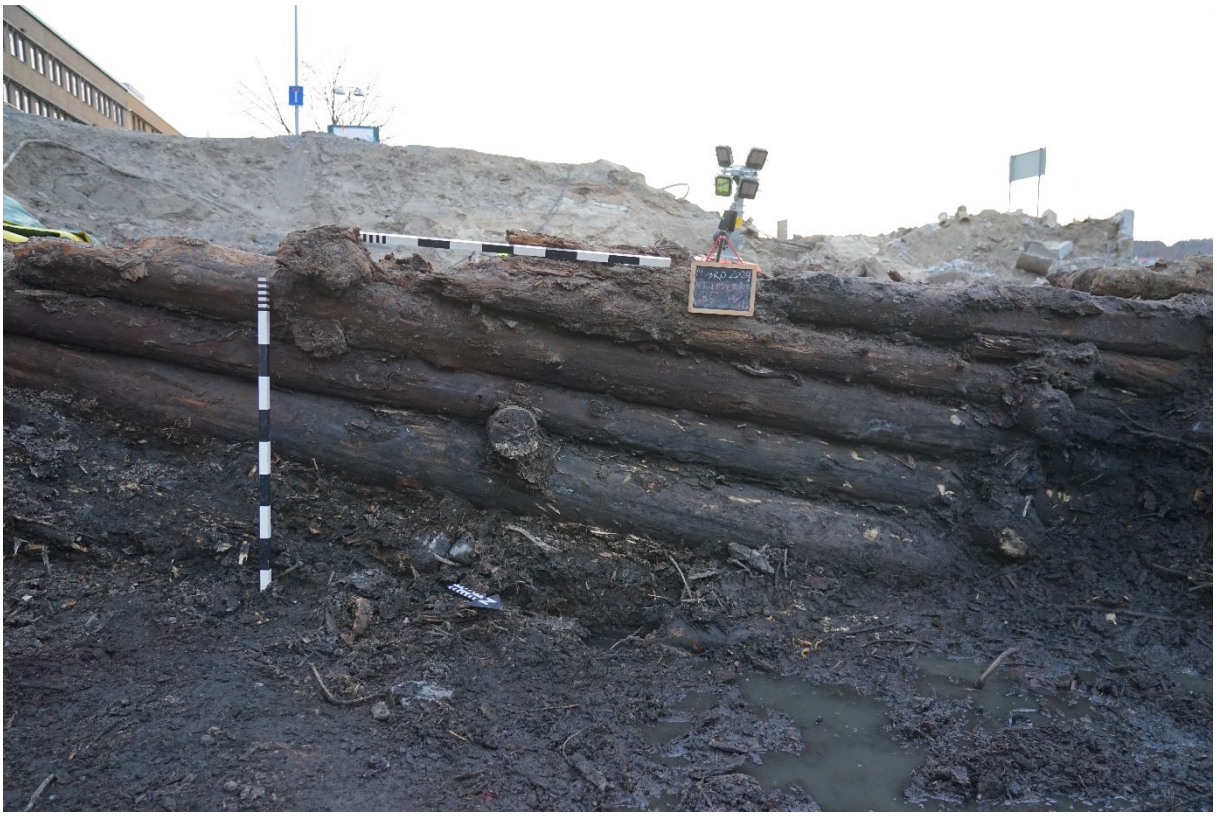

Ovan är timmerväggen inom G5, och hela G5.

Henrik grävde vidare i G1, och avklarade ett stort antal kontextblanketter.

Nybro SÖ 2024. Ritning 4. Skala 1:20. FG 12 dec.

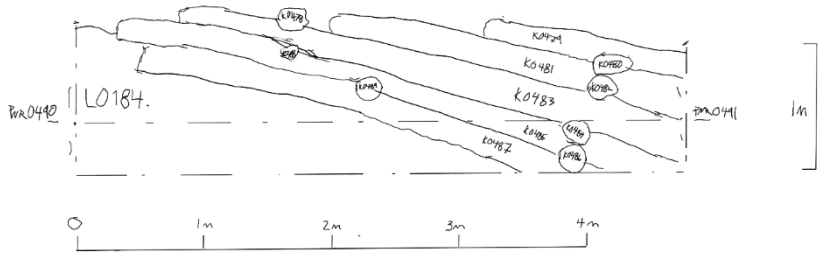

Ritningen ovan är från sydliga väggen i G5. Den visar timret i den timrade väggen.

2024-12-13

FG och Henrik på plats vid 08.

Schaktning med 5 ton grävmaskin fortsätter genom dagen. FG öppnar liten yta direkt väst om Ritning 4 (G5) och visar att stolpverken fortsätter i den riktningen.

FG schaktar inom G1, var vattnet tränger sig på mycket snabbare som ett resultat av sprängstenen vilken utgör massan mellan G1 och havet. G2-5 hade packsand mellan sig och havet varför de fylldes med vatten långsamt och främst över natten, till skillnad från G1 vilken fylldes med vatten ögonblickligen och vid mindre djup – pump ej effektivt nog för att hålla ytorna arbetsmöjliga, officiellt direktiv från Länsstyrelsen vid dessa tillfällen är att inte försöka fortsätta utan röra sig vidare med maskinen.

Henrik prioriterade att dokumentera det som han grävt fram genom veckan, och grävde också vidare.

Var st-verken fortsätter direkt väst om Ritning 4.

Fynd av korg.

Tumme upp trots snöblandat regn.

Prio kommande vecka är Dendro och få det sista dokumenterat.

2024-12-16

FG på plats vid ca 09 och börjar med att borsta fram stockar i syfte att placera ut plastflärpar med permanent marker text förklarande dendros proviniens.

Roman dyker upp vid ca 11. Roman blir introducerad fram till lunch. Efter lunch hjälper Roman byggplatsen med att hitta försvunnen del till maskin.

FG blir klar ungefär vid lunch med att lägga ut information

Schaktning börjar vid ca 13 och fortsätter till ca 14.30. Del bakom knuttimret i G 5 (inne i G1) dyker upp västlig ände G1.

N

N

HSTA
CAT
HSTA
303.5
GS16

Roman fortsätter med hangrävning i G1 till slut av dagen.

2024-12-17

FG och Roman på plats 0800.

Kom ihåg att borsta bort sågspånet från dendro-slides 2024-12-16.

Schaktning klar ca 13. Alla dendro klara ca 1400.

Ny rustbädd.

Var det schaktades.

2024-12-18

FG och Roman börjar arbeta vid ca 0800. FG mäter in sådant som inte mätts in tidigare mha GPS. Roman fortsätter att gräva för hand för att få fram timmer i den östligaste delen av G1, samt att undersöka ifall lagersekvensen är densamma genom hela strukturen. Det förekom ett stenigare lager vilket mättes in som en polygon nära mitten, mot öst, men i övrigt var lagersekvensen samma som tidigare observerat (se ritning 1).

FG tog ett prov av timmer för att dess timmerhuggning ska kunna analyseras av timmerman, FG tog också vissa detaljfotos av timmer som ej samlades in vilka även ska användas av timmerman.

Vid ca 11 är FG klar med GPS och timmerprov, och hjälper Roman med grävningen. All grävning klar vid lunch 12, innan stormovädret började.

FG meddelar platschef Anders direkt efter lunch att platsen är dokumenterad och att de kan täppa igen den, och direkt därefter kontaktar FG Länsstyrelsen med samma besked.

Översiktsbilder.